

revista 45 ^{7.XI} 1975 economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Investițiile - un obiectiv la ordinea zilei • Din nou
despre combustibil și energie •• Roniprot - sim -
bolul unei colaborări externe în chimie ••••
O metodă cu largi perspective, analiza
valorii ••••• Procesul inflaționist în țările ca-
pitaliste •••••

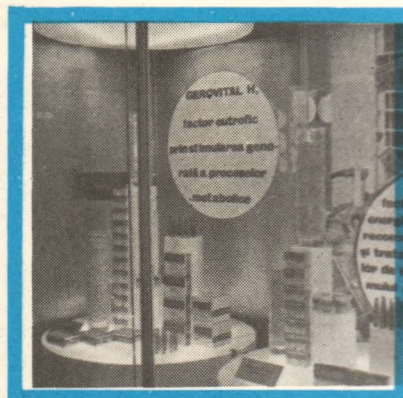
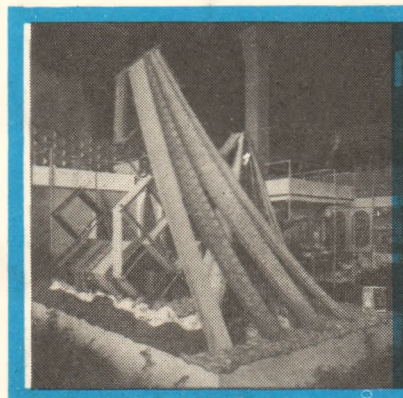
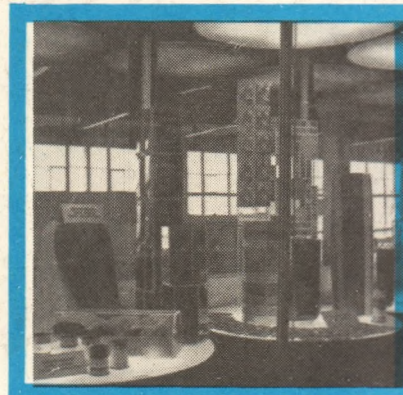
SELECTIA PROFESIONALĂ
SI PRODUCTIVITATEA MUNCII

**OBIECTIVELE
FUNDAMENTALE
ALE ETAPEI URMĂTOARE
A ISTORIEI
ROMÂNIEI SOCIALISTE**

**Politica industrială
a partidului**

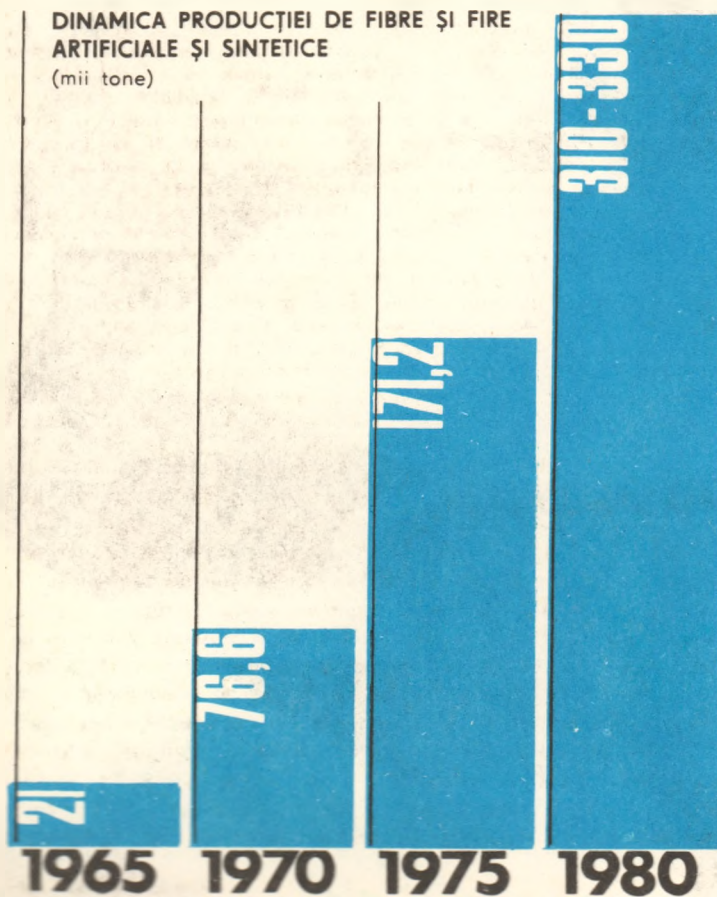
„Se va dezvolta în continuare în ritm intens petrochimia, asigurându-se prelucrarea superioară a țițeiului, gazelor și celorlalte materii prime. În cadrul petrochimiei se vor dezvolta cu precădere: producția de fire și fibre sintetice – de circa două ori, pentru a înlocui într-o măsură mai mare fibrele naturale; producția de mase plastice – de 2,2–2,5 ori, orientată îndeosebi spre înlocuitori ai metalului, lemnului, pieilor naturale și materialelor de construcție; producția de cauciuc sintetic – de 2,5–2,7 ori, punându-se accent pe fabricația cauciucului poliizoprenic”.

„Directivile Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1976–1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981–1990”

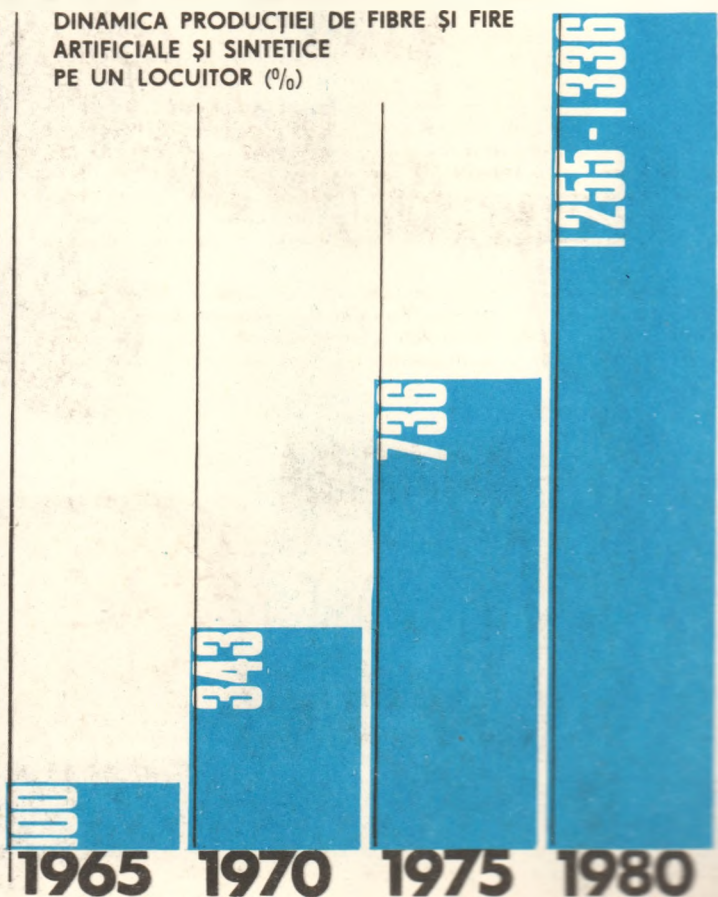

DINAMICA PRODUCȚIEI DE FIBRE ȘI FIRE ARTIFICIALE ȘI SINTETICE

(mii tone)

DINAMICA PRODUCȚIEI DE FIBRE ȘI FIRE ARTIFICIALE ȘI SINTETICE PE UN LOCUITOR (‰)

Congresul al X-lea al U.T.C.;

Conferința a X-a a U.A.S.C.R.,

a III-a Conferință națională a Organizației pionierilor

GENERAȚIA TÎNĂRĂ – RESPONSABILITATE ȘI ANGAJARE ÎN ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

LUCRARILE forumului politic al tineretului nostru ne-au dezvoltat încă o dată vîrsta de aur al tinerei generații. Am simțit cu toții, în aceste zile, pulsul tonic al inimilor tinere, pline de energie și elan, care bat în ritmul alert al edificării noii societăți. Simțim bucuria unei societăți care strînge în rîndurile sale, ca o bogăție de preț, aceste brațe tinere și vînjoase, umerii siguri, mințile înaripate de idealurile nobile cu care se identifică. Este forța unei generații care își înțelege menirea de a înobilă cu valențele socializării semnificația cuvintelor „a fi tînăr” într-o societate tînăra și generoasă.

Chemarea însuflețitoare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rostită de la înalta tribună a acestui forum, a găsit un vibrant ecou în inimile tinerilor muncitori, țărani, elevi, studenți, intelectuali: „În grandioasa bătălie pe care o dă poporul nostru în mersul său înainte spre zărilor luminoase ale comunismului, o contribuție de prim ordin trebuie să aducă organizațiile revoluționare ale tineretului, întreaga tînăra generație, căreia îi sînt deschise nelimitate orizonturi de creație, largi posibilități de valorificare a capacității, a cunoștințelor și elanului revoluționar.

Aveți, dragi prieteni tineri, o perspectivă minunată în fața voastră. Pentru realizarea obiectivelor Programului elaborat de Congresul al XI-lea merită să vă consacrați toate forțele și – dacă este nevoie – să vă dați chiar și viața pentru ca România să meargă ferm spre comunism !”.

Maturitatea tinerilor noștri de a înțelege deplin menirea locului și rolului ce le revin în societate, necesitatea de a-și asuma responsabilități, a primit o înaltă apreciere din partea partidului și guvernului pentru contribuția substanțială la realizările însemnate ale țării, pentru activitatea desfășurată în fabrici, uzine, pe șantiere, în unitățile agricole, în laboratoare, școli și universități, în cadrul amplelor acțiuni de muncă patriotică. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României și înaintarea spre comunism, apriga încheștare cu timpul prinde relief în faptele tinerei generații hotărîte să-și forjeze un viitor pe măsura idealurilor nobile de progres și civilizație.

Vîrsta nu o dau numai anii. A fi tînăr înseamnă să trăiești și să muncești, în ritmul vremii și generației tale, să te identifici cu aspirațiile de dreptate și echitate socială, să-ți mobilizezi întreaga energie creatoare pentru împlinirea lor. Și pentru că „**tinăra generație este viitorul însuși al națiunii noastre socialiste**”, așa după cum se arată în Programul adoptat de cel de al XI-lea Congres al P.C.R., a te integra în suvoiel vigurose al împlinirii și menirii ei devine în ultimă instanță o înaltă îndatorire. Responsabilitatea și angajarea pentru îndeplinirea Programului partidului devin adevăratele „coordoanate ale tinereții”, ale eficienței muncii utociștilor ale tuturor tinerilor.

Tineretul nostru reprezintă o uriașă forță economică, socială și politică. Avem o industrie cu adevărat tînăra. Peste 40 la sută din totalul muncitorilor îl reprezintă tinerii. Ținînd seama de nivelul înalt de pregătire, de forța creatoare și inovatoare, de dinamismul său, acesta reprezintă un potențial inestimabil pentru creșterea și modernizarea producției. Nu trebuie uitat însă, că mai înainte de toate tineretul reprezintă o imensă forță revoluționară, căruia îi revine sarcina de mare răspundere de a promova noul, de a respinge rutina, lucruri și situații învechite. Așa cum sublinia în cuvîntul său la acest forum al tineretului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „**Pentru a fi un adevărat comunist revoluționar trebuie să-ți însușești permanent tot ce a creat mai bun omenirea în domeniul științei, al cunoașterii, să stăpînești la perfecție cunoștințele tehnice și științifice cele mai moderne, să poți acționa cu rezultate cit mai bune într-unul din sectoarele vieții economico-sociale, să fii participant activ la întreaga transformare revoluționară a societății**”.

Cincinalul viitor, al revoluției științifice și tehnice, deschide un cîmp vast inițiativei, creativității și valorificării aptitudinilor tinerilor ca forță dinamizatoare a societății. Datorită receptivității sale mereu vie, marii sale capacități de acumulare și adaptare creatoare a cunoștințelor, tineretul trebuie să se găsească în primele rînduri. Cincinalul viitor reprezintă, fără îndoială, și din acest punct de vedere, un test exigent. Realizările prezente ale tinerei generații îndreptătesc optimismul îndeplinirii sarcinilor asumate.

Puternica capacitate creatoare și transformatoare a tineretului nu se limitează la domeniul producției materiale. Forța sa creatoare de modelare a noii societăți, responsabilitățile sale pătrund pînă în zonele intime și complexe ale dezvoltării conștiinței socialiste, ale perfecționării profilului civic și moral al noii generații. Partidul nostru acordă o atenție deosebită formării și educării tinerilor în spiritul normelor eticii și echității socialiste, dezvoltîndu-le o adevărată conștiință socialistă, un puternic spirit combativ față de lipsuri și neajunsuri, o opinie de masă împotriva superficialității și lipsei de răspundere în muncă, în viața de fiecare zi. Întreaga activitate politică-ideologică desfășurată educă tinerii pentru a fi luptători fermi și consecvenți împotriva mentalităților străine socializării, mișcări active pentru progres, patrioți și internaționaliști înflăcărați.

Spirit revoluționar-creator, responsabilitate și angajare – iată deci în puține cuvinte ce înseamnă a fi tînăr al zilelor noastre. O tinerete ce poate și trebuie să-și sporească contribuția la edificarea victorioasă a socializării și înaintarea spre comunism a României.

Bogdan PĂDURE

„Considerăm că și în acest domeniu avem o orientare clară, o bază materială corespunzătoare, dispunem de tot ce este necesar pentru ridicarea pe o treaptă superioară a învățămîntului de toate gradele, așezînd ferm la temelie școlii noastre concepția materialist-dialectică, tot ceea ce știința, gîndirea umană au creat mai bun. În acest fel, învățămîntul își va putea îndeplini cu cinste sarcinile de mare răspundere ce-i revin în pregătirea forței de muncă, a cadrelor, pentru toate sectoarele, în educarea tinerelor generații în spiritul concepției științifice revoluționare a partidului nostru, al dragostei față de patrie, față de partid, față de cauza socialismului, comunismului și păcii“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Puncte de reper)

FACTORUL UMAN, ȘI ACCELERAREA CREȘTERII ECONOMICE

CERCETAREA corelației dintre procesul instructiv-educativ al populației și creșterea economică degajă o nouă tematică, vastă și complexă. Știința economică, chemată să reflecte această nouă realitate, este obligată, ca o condiție a existenței și progresului ei să-și reexamineze deopotrivă cuprînderea și analizele. Ea își adaugă astfel un nou domeniu de preocupări, cel al economiei învățămîntului, și, în con-

cordanță cu acesta își îmbogățește instrumentarul noțional și metodele de investigație.

Datorită complexității sale deosebite, problema rolului formării instructiv-educative a populației în accelerarea creșterii economice poate fi abordată din diverse unghiuri de vedere, fiecare din acestea fiind susceptibil de numeroase interpretări. În rîndurile ce urmează ne vom limita doar la

cîteva aspecte mai semnificative, legate de: a) necesitatea creșterii economice accelerate a României și condiționarea reciprocă dintre aceasta și procesul instructiv-educativ al populației; b) cerințele obiective ale procesului instructiv-educativ în lumina revoluției tehnico-științifice contemporane și reflectarea lor în politica partidului nostru; c) influența factorilor politico-ideologici asupra formării și perfecționării cadrelor.

Condiționarea reciprocă dintre procesul instructiv-educativ și creșterea economică

ROMÂNIA a trecut la socialism în condițiile moștenirii unei importante întîrzieri economice, apreciată, în general, la peste 100 de ani. Ca urmare a acestei împrejurări, țara noastră a avut și continuă să aibă nevoie nu de orice creștere economică, ci de una accelerată, mai înaltă decît în țările avansate industrial. Această necesitate străbate ca un fir roșu toate documentele programatice ale partidului nostru.

Creșterea economică în țara noastră capătă o serie de valențe noi în actuala etapă istorică, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Obiectivul fundamental al acesteia este, cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic“¹⁾. Realizarea acestui obiectiv strategic, înseamnă că pînă în 1990, să se obțină în toate domeniile economiei o creștere substanțială a productivității muncii, astfel încît venitul național pe locuitor să ajungă la 2500—3000 \$/loc. față de circa 100 \$/loc. în 1950 și aproximativ 800 \$/loc. în 1973.

Realizarea în continuare a unei cadente accelerate a creșterii economice în țara noastră presupune mobilizarea și asigurarea unui dinamism înalt la nivelul tuturor factorilor creșterii amintite. Nu este cazul să se facă aici o expunere exhaustivă a acestora. Se impune, în schimb, sublinierea că, din punctul de vedere al creșterii economice în România, ca de altfel în orice altă țară în curs de dezvoltare, este imperios necesar, cum se arată și în alte studii consacrate subiectului²⁾, să se folosească pe lângă factorii generali ai creșterii — fie ei subiecțivi sau obiecțivi, intensivi sau extensivi, interni sau externi —, și o serie de alți factori, specifici unei creșteri accelerate, numiți în literatura de specialitate factorii egalizării nivelurilor de dezvoltare economică în socialism. În general avem în vedere mai ales următorii factori:

a) cantitatea și calitatea potențialului uman atras în procesul de producție: numărul și structura profesională a populației, nivelul de calificare, ponderea specialiștilor cu pregătire medie și superioară etc.;

b) volumul, structura și calitatea fondurilor fixe productive, puse la dispoziția economiei de procesul industrializării, orientată spre preponderența factorilor intensivi, antrenăți de ramurile numite de vîrf, sau industrializante, purtătoare de progres, de tehnică;

c) volumul, structura și calitatea resurselor naturale și intensificarea atragerii lor în circuitul economic;

d) progresul tehnico-științific;

e) relațiile economice externe etc.

Rata înaltă a acumulării, însoțită de utilizarea ei cît mai eficientă exprimă, în formă concentrată mobilizarea maximă și dinamizarea înaltă a tuturor acestor factori.

Forța de muncă, fiind principala forță productivă a societății, este pe această bază și principalul factor al creșterii economice. Din acest punct de vedere, prezintă importanță, înainte de toate, aspectele ei calitative: pregătirea generală și profesională a populației, deplasările structurale ale acesteia spre ramurile mai productive, mai ales spre industrie, creșterea detașamentului său ingineresc și a personalului științific etc. Prin toate acestea forța de muncă își sporește continuu participarea la creșterea economică.

Dar forța de muncă, privită sub aspectele sale calitative este nu numai o condiție factorială a dezvoltării economiei, ci, totodată și un rezultat necesar al acestei dezvoltări. Se știe că formarea populației pentru activitatea economico-socială, solidă și un volum mare de investiții, iar măsura în care se asigură alocarea acestora este o funcție a nivelului economic. Există, cu alte cuvinte, un raport de multiplicare reciprocă între calitatea forței de muncă și nivelul economic. Că lucrurile stau așa ne-o relevă faptul că în țările mai dezvoltate economic procesul instructiv-educativ este mai ridicat.

Investițiile necesare formării omului pentru producție sînt mari, iar evoluția lor indică o tendință de creștere continuă. Explicația principală a acestei creșteri trebuie căutată în desfășurarea, cu o amploare crescîndă, a revoluției tehnico-științifice, care, sporind gradul de complexitate al producției materiale implică la rîndul său și sporirea gradului de complexitate în pregătirea și perfecționarea forței de muncă.

Referindu-se la cheltuielile cerute de formarea omului pentru producție, formare care cuprinde atît creșterea cît și instruirea, cunoscutul om de știință francez Alfred Sauvy, apreciază că sporirea cu 1⁰/₀ a populației absoarbe pentru nevoile formării 10—12⁰/₀ din venitul național și că această cifră este cu mult mai mare decît aceea pe care o cere creșterea coeficientului capitalului³⁾.

Investiția făcută în „capitalul uman“, chiar dacă este mai

¹⁾ N. Ceaușescu: Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al X-lea și Congresul al XI-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Editura Politică, 1974.

²⁾ „Interdependența dintre factorii interni și externi în procesul creșterii economice a României“, de prof. dr. N. Belli, Revista economică nr. 10/1974.

³⁾ Alfred Sauvy: „Théorie général de la population“, vol. 1: Economie et croissance. Presses Universitaire de France, Paris, 1961, pag. 242.

costisitoare decât cea pentru capitalul fix, se prezintă din totdeauna și cu atât mai mult astăzi drept una dintre investițiile cele mai eficiente. Altfel nu se poate explica de ce în aproape toate țările lumii, cheltuielile pentru învățământ cresc mai rapid decât venitul național, iar numărul celor care studiază (elevi, studenți), împreună cu cel al muncitorilor calificați, al inginerilor și oamenilor de știință cunoaște o dinamică mult mai înaltă decât cea a populației. Vorbind de amenințarea pe care o reprezintă avansul tehnologic al S.U.A. pentru țările capitaliste europene, cunoscutul publicist și om politic francez J. J. Servan Schreiber arată că: „America trage, în acest moment, un profit masiv din cea mai rentabilă investiție: formarea oamenilor”⁴).

Cazul Japoniei, care a realizat creșteri economice printre cele mai ridicate din lume și care nu se poate lăuda de loc cu o „zestre naturală” deosebită, este cât se poate de pilduitoare în același sens. Realizările ei economice și tehnice sînt explicate de obicei prin calitatea forței de muncă, prin disciplina profesională și spiritul novator al muncitorului japonez. Ministerul Educației Naționale al Japoniei, încercînd, prin biroul său de cercetare, să stabilească aportul învățămîntului la creșterea venitului național al țării din perioada 1930—1955, a ajuns la concluzia că din totalul creșterii obținute, 26% revine învățămîntului⁵).

Tot prin calitatea resurselor de muncă se explică în bună măsură și situația unor țări mici ca Elveția, Suedia, Danemarca, Belgia, Olanda etc., care reușesc să se impună pe piața mondială cu produse și tehnologii moderne. În același sens trebuie înțeleasă și orientarea din unele țări socialiste, ca R.D.G., R.P.U. etc. spre produse industriale care au un consum mai redus de materii prime, mai ales de metal, dar cer în schimb un grad mai înalt de complexitate a muncii.

Semnificative în acest sens sînt și școlile tehnice organizate și întreținute de marile întreprinderi industriale. Aceste școli cunosc o dezvoltare permanentă, deși nu există garanții certe că absolvenții lor vor rămîne să lucreze în întreprinderile respective. Alfred Sauvy, invocă aprecierea unui conducător de la Regia Renault, după care formarea de cadre calificate în asemenea școli ar fi avantajoasă chiar dacă jumătate din producție, adică din absolvenți, ar fi pentru ea deșeu, adică ar lucra în alte întreprinderi. Este greu de găsit o altă activitate care ar aduce beneficii chiar dacă jumătate din rezultatele ei sînt scoase afară fără compensații corespunzătoare.

Lista exemplelor poate continua și cu alte cazuri. Ele nu fac însă decât să întărească ceea ce s-a spus mai sus că investiția în „capital uman” este printre cele mai eficiente.

Experiența României în domeniul formării cadrelor se înscrie pe curba acelorași tendințe generale. De exemplu, în perioada 1955—1970, cheltuielile totale de învățămînt au crescut de 4,29 ori față de 2,96 ori cît reprezintă creșterea venitului național; coeficientul devansatoriu respectiv (considerat în 1955 — 1,0) a crescut în această perioadă la 1,44⁶). Cincinalul în curs adaugă o nouă dimensiune acestui coeficient, ridicîndu-l la circa 1,55. Efortul pe care poporul nostru îl face pentru instruirea tinerele generații, exprimat prin ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în venitul național, indică o creștere continuă a dimensiunilor sale: 3,0% în 1955, 3,5% în 1960, 4,2% în 1965 și 4,6% în 1970⁷). În 1975, el va reprezenta circa 5%.

Reflectînd creșterea potențialului economic al țării și, pe această bază multiplicarea posibilităților de investiții, cheltuielile crescînde pe care societatea noastră le face în domeniul învățămîntului îngăduie o dezvoltare a acestuia nu numai în lărgime, ci și în adîncime. Din acest ultim punct de vedere, prin care se definește îmbunătățirea dimensiunilor calitative ale învățămîntului nostru, costurile indică o creștere a cheltuielilor pe toate formele acestui proces.

Încercînd să determinăm cheltuielile pentru un tînar pînă să intre în producție, rezultă că numai cheltuielile mai sus arătate se ridică la 116 890 lei în 1975 (față de 61 560 lei în 1960) pentru un cadru cu pregătire superioară și la 86 997 lei (față de 41 220 lei în 1960⁸) pentru unul cu pregătire medie. La aceste cheltuieli trebuie adăugate cele făcute tot de stat pentru asigurarea asistenței medicale gratuite (475 lei în medie pe locuitor în 1975 față de 160 lei în 1950) și pentru plata ajutoarelor pentru copii (de 1 300 lei în medie pe un copil în 1975 față de 303 lei în 1960). Adăugînd și aceste cheltuieli, rezultă că formarea unui

cadru cu pregătire superioară costă numai statul (decî fără costurile familiei) aproximativ 147 200 lei la nivelul anului 1975, față de 70 000 lei în 1960, iar formarea unui cadru cu pregătire medie — 117 300 lei față de respectiv 49 300 lei. Din aceste date sumare și incomplete se poate observa că și în țara noastră formarea „capitalului uman”, presupune eforturi continue sporite din partea societății, ceea ce se reflectă ca atare și în politica partidului nostru.

Procesul de formare a forței de muncă exercită o puternică influență asupra creșterii economice și la rîndul său aceasta din urmă influențează nivelul și amploarea procesului instructiv-educativ. Întreagă această condiționare reciprocă devine mai cuprinzătoare și mai profundă pe măsură ce avansăm în timp, datorită revoluției tehnico-științifice.

Cerințele obiective ale procesului instructiv-educativ în lumina revoluției tehnico-științifice

FIIND o transformare de profunzime în sistemul forțelor de producție, această revoluție provoacă un lanț de schimbări și la nivelul forței de muncă, impunînd cu stringență perfecționarea și modernizarea învățămîntului ca un proces permanent.

În primul rînd, este vorba de **schimbarea conceptului de calificare**. Baza obiectivă a acestei schimbări o constituie modificarea raportului tehnic dintre om și mașină. În condițiile tehnicii mecanice, munca necesară pentru producerea unui produs era divizată într-o gamă de operațiuni succesive, cerînd omului o calificare fragmentată pe fiecare din aceste operațiuni. Omul este subordonat cerințelor tehnice ale mașinii, pe care trebuie s-o servească. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, cînd apar mașini cibernetice devine necesară reintegrarea operațiunilor producției și muncii într-un tot unitar. Ca urmare, pregătirea tehnico-profesională trebuie să se facă într-o viziune globală, sintetică. Aceasta își găsește expresia în orientarea învățămîntului nostru spre un profil larg de pregătire a specialiștilor de înaltă calificare. Ca urmare a acestei necesități în anul trecut numărul de specialități în învățămîntul superior a fost redus de la 153 la 80.

În al doilea rînd, este vorba de **deplasarea formării profesionale spre zonele sale mai intelectuale și mai complexe**. Generată de dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf, purtătoare de progres tehnico-științific, această deplasare este însoțită în mod necesar de cerința sporirii învățămîntului de cultură generală atît a întregii populații, cît și a fiecărei profesii. Creșterea perioadei de școlarizare, ca număr de ani, în sistemul învățămîntului de cultură generală este consecința firească tocmai a acestei tendințe. O asemenea creștere are loc și în

⁴ În lucrarea *Le Defi Americain*, J. J. Servan-Schreiber, pentru a ilustra această idee citează sfaturile învățatului chinez Huan-Tzu, Dude, cu peste 25 de secole în urmă: „Dacă proiectele tale sînt pentru un an, seamănă griu, dacă ele sînt pentru 10 ani, plantează un pom. Dacă sînt pentru 100 de ani, instruiște poporul. Semînd griu, vei recolta o dată. Plantînd un arbore, vei culege de 10 ori, instruînd poporul vei recolta de 100 de ori”. Lucrare citată, pag. 85.

⁵ *Japan's Growth and Education*, Ministry of Education, Japan, 1963. Cercetătorii respectivi au apreciat că productivitatea muncii crește cu: 30% la nivelul învățămîntului primar, cu 20% la cel secundar și cu 10% la cel superior. Media per total este de 23%. (Se citează din lucrarea: Steliana Perț, „Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică”, Biblioteca Academiei nr. 30. Editura Academiei Republicii Socialiste România, pag. 190).

⁶ Vezi op. cit., pag. 247.

⁷ Steliana Perț: „Cu privire la contribuția formării profesionale a forței de muncă la creșterea economică”. Biblioteca Economică nr. 30. Editura Academiei Republicii Socialiste România, pag. 108 și 118. Menționăm că în „cheltuielile totale de învățămînt” sînt cuprinse cheltuielile bugetare curente și investițiile făcute în învățămînt din fondurile statului.

⁸ „Scinteia” — 5 martie 1975.

⁹ Calculul presupune ipoteza că un tînar a stat 3 ani la creșă, alți 3 ani în învățămîntul preșcolar, apoi între 7—14 a parcurs învățămîntul primar-gimnazial, între 15—18 liceul și între 19—23 o facultate de 5 ani. Aceasta în cazul celor cu pregătire superioară. În cazul tinerilor cu pregătire medie s-au avut în vedere aceleași verigi pînă la liceu inclusiv, la care s-au adăugat 2 ani de pregătire într-o școală de specializare postliceală.

țara noastră. După cum se știe, acum se desfășoară acțiunea de generalizare a învățământului de 10 ani, ca prima treaptă a liceului, urmînd ca după anul 1980, pînă în 1990, să se treacă treptat, după cum se arată în programul partidului, la generalizarea celei de a doua trepte a liceului. În acest context, formarea profesională a tuturor categoriilor de specialiști trebuie concepută din perspectiva cerințelor nemijlocite ale producției, fiind necesară „reorganizarea fundamentală a învățământului, restructurarea sa pe baze noi, revoluționare, atît în ceea ce privește concepția, cît și organizarea. Noua concepție trebuie să se bazeze pe unitatea organică a învățământului cu cercetarea și producția”¹⁰ (efortul pentru realizarea integrării învățământului economic cu cercetarea și producția).

În al treilea rînd, este vorba de apariția de noi profesii și dispariția unora dintre cele mai vechi. Baza obiectivă a acestui proces este dinamismul înalt al dezvoltării și perfecționării mijloacelor de muncă, apariția de noi asemenea mijloace și înlăturarea celor vechi, uzate moral și devenite inutile pentru societate. Noile mijloace de muncă, automatele, cibernetice atrag după sine necesitatea unor noi profesii afit la nivelul producției, cît și la cel al folosirii acestora; în schimb, odată cu dispariția vechilor mijloace de muncă dispar și profesiile respective. Caracterul permanent și de amploare crescîndă a acestui fenomen generează necesitatea organizării reciclării ca o preocupare continuă în societate. De asemenea, dezvoltarea rapidă a tehnicii cere tuturor celor din producție, mai noi sau mai vechi, de a se ține la curent tot timpul cu tot ceea ce este actual în profesia lor. De aici o altă cerință, legiferată încă din anul 1971, se realizează prin sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, care după cum se cunoaște, include: reciclarea, policalificarea, recalificarea și însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii.

Influența factorilor politico-ideologici asupra formării și perfecționării cadrelor

PROCESUL instructiv-educativ al populației a fost, în ultimii ani obiectul unor analize profunde pentru restructurarea lui în concordanță cu cerințele pe care le pune în fața sa făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În desfășurarea acestui proces un rol hotărîtor revine învățământului, școlii românești de toate gradele.

O caracteristică fundamentală a școlii noastre o constituie caracterul său deschis, înaltul său democratism manifestat prin crearea de șanse egale întregului tineret de a avea acces liber la izvoarele culturii contemporane. O expresie elocventă a acestei caracteristici o constituie creșterea în ritm rapid a cuprinderii tineretului de toate vîrstele în diverse forme de învățămînt.

Este evident că procesul instructiv-educativ începe cu populația cea mai tînără a țării. Astfel, dacă în 1938 numai 6,4% din tineretul preșcolar era cuprins în grădinițe, astăzi aceste date indică 69,1%. Se prevede generalizarea învățământului preșcolar pînă în 1980.

Învățămîntul general obligatoriu de 10 ani, aflat în curs de generalizare, cuprindea în 1974 — 2 889 946 tineri ceea ce înseamnă că 91% din tineretul școlar este încadrat într-o formă de învățămînt cu o durată de cel puțin 10 ani. Se prevede ca pînă în 1980 să se generalizeze și perfecționeze treapta I-a de liceu, iar în perioada următoare, după 1980, pînă în 1990 să se generalizeze și treapta a II-a de liceu.

În acest cadru, se îmbunătățește raportul dintre liceele real-umaniste și cele de specialitate. Din datele pe care le avem, rezultă că liceele de specialitate cuprindeau în 1974 peste 72% din promoțiile clasei a VIII-a, din care peste jumătate (53%) sînt școlarizați în liceele industriale.

Învățămîntul profesional și tehnic, menit să pregătească muncitorii calificați, maiștri și alt personal necesar producției nemijlocite a cuprins în 1974 un număr de 283 600 de tineri, față de 39 250 tineri în 1938. În urma acestei creșteri, a crescut ponderea învățământului profesional de la 2,2% la aproape 8% astăzi.

O dezvoltare susținută, cantitativă și calitativă, a cunoscut învățămîntul superior, universitar și postuniversitar. Față de 26 439 studenți în 1938, astăzi există peste 152 000 de studenți. Ponderea acestora în totalul populației școlare a crescut, de asemenea, de la 1,5% la 3,5% în aceeași perioadă. S-a îmbunătățit, de asemenea, structura învățămîntului universitar, accentul mutîndu-se pe specialitățile tehnice de vîrf.

Îndeplinindu-și angajamentele asumate prin planul de școlarizare pentru anul 1973/1974, Ministerul Educației și Învățămîntului a pus la dispoziția societății noastre, pentru diversele

domenii de specialitate ale producției materiale și spirituale, un număr de 184 800 de specialiști și cadre calificate la diverse niveluri. Indiferent cum am calcula eficiența economică a investițiilor mari solicitate de pregătirea cadrelor de diverse calificări, este cert că alimentarea permanentă a producției cu asemenea cadre are un rol decisiv în realizarea creșterii accelerate a economiei noastre.

În cele de mai sus, am încercat să surprindem cîteva aspecte, mai ales de ordin cantitativ în desfășurarea procesului instructiv-educativ și aportul formării profesionale la creșterea economiei noastre. Probleme mult mai complexe însă se pun în legătură cu laturile calitative ale aceluiași proces, inclusiv cu formarea unei noi conștiințe sociale și politice, proprie societății pe care o făurim. Pentru că, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, „dacă nu avem în vedere și activitatea pentru transformarea conștiinței oamenilor nu putem avea o imagine completă a ceea ce înseamnă noua societate”.

Aportul factorului uman la creșterea economică depinde atît de gradul de instruire generală și profesională a forței de muncă, cît și de nivelul său de conștiință¹¹. Subliniindu-se acest lucru, în Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului se arată că: „Mersul înainte al societății noastre cere în mod imperios formarea și educarea omului nou, cu o conștiință înaintată, cu o morală superioară, cu o atitudine avansată față de muncă, față de interesele generale ale societății”¹².

În concepția partidului nostru educația reprezintă un proces complex care se realizează în mod permanent, prin conlucrarea unei pluralități de factori educaționali. În cadrul acestor factori, rolul principal revine școlii — pîrghia fundamentală a societății de modelare a personalității tinerilor, de formare a caracterului lor, de educarea lor politico-ideologică. Ea trebuie să pregătească nu numai buni specialiști, capabili să facă față în cele mai bune condiții sarcinilor concrete din diferite domenii de activitate, dar și patrioți înflăcărați, gata să dea tot ce au mai bun pentru realizarea nobilelor idealuri ale socialismului și comunismului, pentru realizarea liniei politice a partidului nostru.

Fără a nega necesitatea aportului tuturor cadrelor didactice la formarea tinerei generații, se impune sublinierea contribuției pe care trebuie să și-o aducă cadrele didactice care predau științele sociale. „Partidul nostru — arăta în legătură cu aceasta tovarășul Nicolae Ceaușescu — conține teoria nu ca o entitate situată deasupra vieții, ci ca un instrument activ al practicii sociale revoluționare, ca o armă puternică în transformarea societății, în făurirea socialismului și comunismului”¹³.

Educația tineretului în școală trebuie continuată cu educația adulților: „Noi concepem problema pregătirii și perfecționării cadrelor, a constructorilor socialismului — arăta secretarul general al partidului — nu ca ceva limitat la o anumită pericadă, ci ca un proces continuu”¹⁴. În cadrul procesului de educare a adulților, fie că sînt acoperite lacunele unei formații anterioare precare, fie că sînt complete, conținute și perfecționate alte aspecte ale personalității umane, în aceasta ființa umană își menține și perfecționează calitatea sa de dominator și nu de dominat al schimbărilor.

Educația adulților, la rîndul său, se înfăptuiește printr-o multitudine de forme. Printre aceste forme un rol deosebit are învățămîntul politico-ideologic și economic de masă. Acesta, urmărind formarea unui om nou multilateral dezvoltat, a unui participant conștient la producerea bunurilor materiale și a unui consumator luminat, nu va întîrzia să-și arate influența asupra creșterii economice.

Parametrii cu care se măsoară eficiența diferitelor forme ale activității politico-ideologice de care dispune și pe care le folosește societatea noastră îi constituie manifestarea de zi cu zi a comportamentului membrilor societății, a atitudinii lor față de muncă, a hotărîrii lor de a desfășura o activitate utilă societății, de a participa activ, în concordanță cu planul de dezvoltare unitară a țării, cu pregătirea lor și cerințele progresului social la creșterea economică¹⁵.

prof. univ. dr. C. MANOLESCU

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Conferința cadrelor și activiștilor de partid din învățămîntul superior.

¹¹ René Maheu aprecia că în lumca de astăzi este nevoie mai curînd de oameni mai bine „educați” decît de un număr de oameni mai bine „instruiți”.

¹² Tezele Comitetului Central al Partidului Comunist Român pentru Congresul al XI-lea al partidului, Editura politică, București, 1974, p. 37.

¹³ Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, vol. 7, Editura politică, București, 1972, p. 128—129.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate”, vol. 5, Editura politică, București, 1972, p. 128—129.

¹⁵ Acest articol a fost alcătuit pe baza comunicării ținută la sesiunea de referate a catedrei de economie politică din Academia de studii economice pe tema: „Probleme economice ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România”.

IN TRANSPUNEREA ÎN VIAȚĂ a angajamentului asumat la nivelul Capitalei — cincinalul în patru ani și jumătate — un factor important l-a reprezentat și realizarea în bune condițiuni a planului de investiții, darea în funcțiune înainte de termen, a unor noi capacități de producție și atingerea într-un interval cât mai scurt a parametrilor tehnico-economici planificați. Toate acestea au adus o contribuție importantă — alături de alte acțiuni și măsuri — la îndeplinirea sarcinilor din planul cincinal al sectorului 6 încă din 13 iunie a.c. Au fost realizate până în prezent, peste prevederile planului de producție al perioadei 1971—1975, circa 3250 milioane lei. A mai rămas însă de realizat o valoare importantă din angajamentul suplimentar asumat. Ca urmare, se acordă și în continuare o atenție deosebită — alături de folosirea într-un grad înalt a capacităților

existente — realizării în condiții de maximă eficiență a noilor obiective de investiții, pentru ca acestea să producă cât mai devreme la parametrii prevăzuți.

În cuvântul său la plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din iulie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia faptul că trebuie să „...luăm măsuri pentru respectarea termenelor de execuție a lucrărilor pentru scurtarea acestor termene, pentru creșterea eficienței economice a investițiilor”, Având în vedere importanța tuturor acestor sarcini, la nivelul sectorului au fost adoptate și transpuse în practica de construcție a noilor obiective, pe parcursul întregului an, planuri complexe de măsuri, înregistrându-se multe realizări pozitive.

Cîteva considerații teoretice...

ALOCAREA unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare și, pe această bază, pentru construirea a numeroase noi capacități de producție, pune în prim plan preocuparea pentru darea în funcțiune într-un timp cât mai scurt a noilor obiective și atingerea parametrilor proiectați, ceea ce permite obținerea unei cantități de producție înainte de perioada planificată.

Influența realizării în devans față de termenul planificat a obiectivelor industriale și a atingerii parametrilor tehnico-economici proiectați asupra eficienței economice în perioada de început a activității productive a noii capacități, poate fi determinată utilizând expresia :

$$\frac{Q}{F \cdot f^0 + F \cdot c'} \times 100$$

în care :

Q = valoarea totală a producției realizate; F.f⁰ = masa totală a fondurilor fixe planificate pentru obținerea lui Q; F.c' = masa de fonduri circulante consumate efectiv pentru obținerea lui Q, unde F.c' > F.c⁰ (valoarea fondurilor circulante planificate pentru obținerea lui Q).

Considerăm, spre exemplu, un obiectiv A realizat în condițiile prevăzute în plan (în ce privește termenul de punere în funcțiune și de atingere a parametrilor tehnico-economici), care are într-un caz ipotetic Q = 2000 unități convenționale, folosind o masă de fonduri fixe (F.f⁰) = 900 și de fonduri circulante (F.c⁰) = 100, cu o eficiență planificată de 200%. Cazul A: Același obiectiv dat în funcțiune mai devreme decît termenul stabilit prin plan obține evident o producție mai mare, să presupunem echivalentă cu 2400 unități convenționale, fondurile fixe reprezintă tot 900 unități convenționale, iar cele circulante cresc (F.c') = 120. Introducînd în formula prezentată aceste date, rezultă evident o eficiență economică sporită, deoarece creșterea producției devansează substanțial creșterea fondurilor circulante :

$$\frac{2400}{900 + 120} \times 100 = 235\%$$

Cazul B: În situația în care acest obiectiv este realizat în termenul prevăzut în plan, dar datorită unui complex de factori, parametrii tehnico-economici se realizează înainte de termenul planificat, datele problemei

se modifică. Fondurile fixe ale obiectivului rămîn egale cu 900, fondurile circulante cresc mai mult în acest caz (la 140), dar se obține evident și o producție mai mare reprezentînd 2800 unități convenționale. Introducînd noile date în formulă, rezultă că eficiența este și în acest caz peste cea planificată :

$$\frac{2800}{900 + 140} \times 100 = 273\%$$

Cazul C: În sfîrșit, să presupunem că obiectivul, deși dat în funcțiune la termenul prevăzut în plan, nu își realizează parametrii proiectați din diferite motive și are consum ridicat de fonduri circulante. Fondurile fixe din dotare reprezintă tot 900, fondurile circulante sînt și în acest caz mult mărite (egale cu 200), iar producția realizată este mult sub cea planificată, adică Q = 1000.

Eficiența economică a producției este foarte scăzută :

$$\frac{1000}{900 + 200} \times 100 = 90,9\%$$

Din situațiile prezentat se degajă importanța deosebită a scurtării termenelor de execuție și a realizării în termenul planificat a parametrilor tehnico-economici proiectați, respectiv influența acestora asupra eficienței economice.

...și implicații pe șantierele noilor obiective

OAMENII muncii, organizațiile de partid, cu sprijinul efectiv al Comitetului P.C.R. de sector, și-au intensificat eforturile în vederea realizării la timp a lucrărilor de construcții și montaj, a procurării instalațiilor și echipamentelor necesare noilor obiective.

În 1975 au fost prevăzute a fi puse în funcțiune în sectorul nostru 12 noi capacități. Pe primele 9 luni au fost puse în funcțiune 5 capacități față de cele 6 planificate (la Întreprinderea „Vulcan”. Întreprinderea de piele sintetică, „Industria iutei”, Întreprinderea de nasturi ș.a.). Înainte de termen a fost realizată o dezvoltare a capacității la Întreprinderea „Elettromagnetica”.

Referitor la atingerea parametrilor proiectați trebuie subliniat faptul că o serie de obiective puse în funcțiune în anul 1974, cum ar fi: capacitatea de încălziminte de cauciuc la Întreprinderea chimică română, capacitatea de vopsit fire poliester de la Întreprinderea de stofe de

mobilă, au început deja să lucreze la parametrii proiectați. La fel de adevărat este însă și faptul că parametrii proiectați s-au realizat în 1975 doar la 4 obiective din cele 7 scadente în perioada I.I.—30.IX, la care se adaugă devansarea înregistrată în acest sens la Întreprinderea „Vulcan”.

Pentru realizarea sarcinilor din planul de punere în funcțiune pe 1975 au fost organizate comandamente de investiții la principalele obiective, unde bilunar sau săptămînal, se întrunesc beneficiarul, constructorul, proiectantul, furnizorul de instalații, importatorul de utilaje, pentru a se putea rezolva pe loc o serie de probleme ce se ridică în realizarea obiectivelor industriale. Asemenea comandamente organizate la unitățile economice „Tricodava”, „Tehnica nouă”, „Vulcan”, Întreprinderea de piele sintetică au ajutat la eșalonarea rațională a etapelor de execuție a diferitelor obiective, la scurtarea unor termene, la folosirea mai bună a utilajelor și forței de muncă de pe șantiere.

Dacă la finele lunii ianuarie a.c. valoarea utilajelor în stoc nemontate depășea 65 mil. lei, în urma măsurilor luate stocul a scăzut în prezent la circa 21 mil. lei, preconizîndu-se ca, pînă la încheierea anului să fie lichidat. Dealtfel, în industrie, pe 9 luni au fost puse în funcțiune fonduri fixe a căror valoare reprezintă 78,4% din planul anual.

În adunările generale deschise, în ședințe ale comitetelor de partid și ale comitetelor oamenilor muncii de la „Elettromagnetica”, „Vulcan”, „Tricodava”, Întreprinderea „Relon”-Panduri, „Tinăra Gardă” etc. au fost analizate stadiile de realizare a noilor obiective, cauzele unor rămîineri în urmă, precum și sarcinile care revin comunistilor, colectivelor de muncă, pentru asigurarea tuturor condițiilor de realizare a planului de investiții.

Pentru buna funcționare a noilor obiective care vor începe să producă, a fost pregătită din timp forța de muncă necesară, viitorii muncitori, maiștri, tehnicieni etc., paralel cu însușirea cunoștințelor de

specialitate, participând direct la montarea utilajelor, pentru a se familiariza cu tehnica și tehnologia de fabricație. Un sprijin efectiv a fost acordat și prin deplasarea unor activiști ai Comitetului de partid al sectorului la noile capacități în construcție (la Întreprinderea „Vulcan”, Întreprinderea de piele sintetică etc.) pentru a urmări și impulsiona la fața locului activitatea constructorilor și a beneficiarilor, îndeosebi, modul în care este pregătit frontul de lucru pentru iarnă, astfel ca activitatea în această perioadă să se desfășoare în cele mai bune condițiuni.

Toate aceste măsuri au creat premise pentru terminarea la timp a lucrărilor la cele 30 noi capacități de producție prevăzute în planul cincinal și punerea în funcțiune înainte de termen a unor obiective.

Analizele efectuate de Consiliul de control muncitoresc al sectorului au condus la concluzia că, alături de realizări bune, au fost și cazuri în care nu s-au depus suficiente eforturi pentru realizarea integrală și la termen a obiectivelor de investiții, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare.

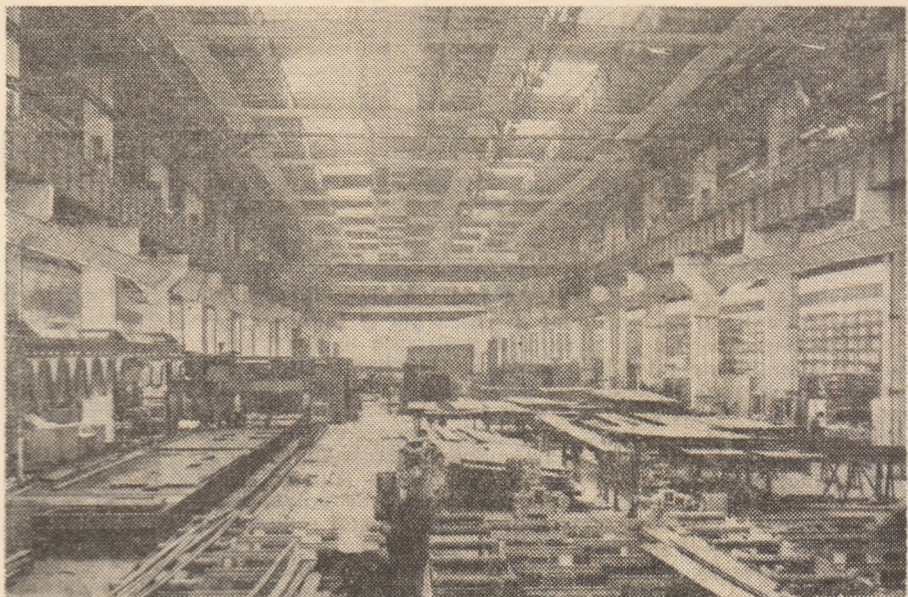
Neasigurarea în timp util a documentațiilor necesare începerii lucrărilor la obiectivele de investiții a avut drept consecință întârzierea deschiderii finanțării, contractării utilajelor, neasigurarea frontului de lucru, fapt care a condus, în final, la periclitarea termenelor de punere în funcțiune. Astfel de situații s-au înregistrat în cincinalul actual la Întreprinderea „Vulcan”, de pildă, unde nici în prezent nu sînt asigurate de către Institutul de proiectări pentru construcții de mașini proiecte de execuție în valoare de 6 milioane lei.

Se impune ca beneficiarii de investiții care nu au încă definitivată documentația (întreprinderile „Relon”-Panduri, „Industria Iutei”, ș.a.), împreună cu centralele industriale, institutele de proiectări și cadrele de răspundere din ministerele tutelare, să stabilească cu maximum de operativitate termenele necesare pentru asigurarea integrală a PE-urilor și completarea sau refacerea STE-urilor.

De asemenea, neasigurarea forței de muncă calificată pe șantiere din partea constructorilor (Întreprinderea de construcții speciale industriale și montaj, Trustul de construcții-montaj pentru agricultură și industria alimentară etc.) a constituit una din cauzele care au determinat rămânerea în urmă față de graficele de execuție. Nu este însă mai puțin adevărat că comitetele oamenilor muncii, specialiștii din întreprinderile „Tehnica nouă”, „Munca textilă”, Întreprinderea de piele sintetică și altele nu au sprijinit în toate cazurile, cu maximum de operativitate, constructorii pentru realizarea unor lucrări în comun — săpături, eliberări de teren, finisări etc.

Aprovizionarea șantiierelor cu utilaje și materiale de construcții s-a făcut uneori în salturi și în cantități insuficiente, fapt ce a afectat negativ ritmul și calitatea lucrărilor de la Întreprinderile „Vulcan”, „Industria Iutei” și altele. De asemenea, contractarea cu întârziere a utilajelor din țară și import, stabilirea de termene de livrare necorelate cu punerile în funcțiune constituie cauze care au condus la periclitarea termenelor de dare în exploatare a obiectivelor de investiții de la întreprinderile „Munca textilă”, „Vulcan” Întreprinderea de nasturi ș.a., fiind necesară adeseori reprogramarea lor.

Existența acestor deficiențe impune să se treacă la adoptarea unor noi măsuri, la intervenții prompte și eficiente în soluționarea problemelor care apar, astfel încât să se asigure recuperarea cit mai rapidă a rămănerilor în urmă, achiziționarea,

Noua capacitate de producție de la Întreprinderea „Vulcan” — București — hala de fabricare a pereților membrană, pentru cazanele energetice de mare capacitate.

montarea și punerea în funcțiune a utilajelor.

În ce privește punerile în funcțiune situația prezentată a evidențiat cu claritate că nu peste tot a fost atras și folosit în condiții de eficiență potențialul tehnic existent pentru soluționarea neajunsurilor care mai persistă încă în funcționarea instalațiilor. Uneori s-a urmărit doar punerea în funcțiune a capacităților fără ca, în continuare, atenția să se îndrepte spre atingerea la termen sau în devans a parametrilor proiectați. În unele cazuri, în loc să se acționeze pentru îmbunătățirea randamentelor la utilajele puse în funcțiune, se așteaptă transferarea acestora la alte unități (cazul „Tricodavei” — la capacitatea de finisaj malimo și cea de stofă tricotată).

Asemenea situații s-au înregistrat și la alte întreprinderi, unde pentru remedierea operativă a situației apar necesare adoptarea și aplicarea unor măsuri și acțiuni de antrenare a tuturor cadrelor tehnice pentru soluționarea neajunsurilor, îmbunătățirea randamentelor utilajelor, folosirea acestora la întreaga capacitate.

Intensificarea pregătirii investițiilor noului an

ÎN ANUL VIITOR trebuie puse în funcțiune integral 4 capacități de producție la Întreprinderea „Tinăra Gardă”, Întreprinderea de nasturi „Tehnica nouă” etc. și, parțial, una la „Relon”-Panduri. De asemenea, vor fi atacate 2 mari lucrări privind dezvoltarea capacităților de producție la „Vulcan” (etapa III) și „Electromagnetica”. Ca urmare stadiul de pregătire a planului, asigurarea cu documentații, definitivarea amplasamentelor, contractarea lucrărilor și a utilajelor, deschiderea finanțării etc., reprezintă probleme care au preocupat din vreme colectivele de oameni ai muncii din unitățile vizate. În desfășurarea acestor activități pot fi remarcate însă o serie de dificultăți. În unele unități s-au înregistrat întârzieri în primirea cifrelor de plan pe anul 1976 și, ca atare, nu s-au putut întreprinde din timp acțiuni concrete de pregătire. În alte cazuri, nu sînt finalizate și aprobate documentațiile la unele obiective din planul pe 1976: la Întreprinderea „Vulcan”, unde trebuie refăcută documentația, dezvoltarea de la „Electromagnetica”, la care S.T.E. se află în faza de avizare la organele de sinteză etc. Este necesar să se

acționeze cu mai multă operativitate și fermitate pentru urgentarea definitivării documentației necesare, astfel încât să se asigure toate condițiile necesare atacării în timp util a obiectivelor pregătite a fi puse în funcțiune în noul an.

Referitor la stadiul de contractare a utilajelor pentru obiectivele din planul pe 1976, se impune ca, peste tot, conducerea întreprinderilor industriale să întreprindă acțiuni hotărâte în vederea contractării acestora din țară și import, pentru asigurarea condițiilor de realizare ritmică a planului, de respectare și chiar devansare a termenelor de dare în exploatare a obiectivelor.

De asemenea, trebuie urgentate formele pentru încheierea contractelor de execuție, a graficelor de lucrări cu constructorii (în întreprinderile: „Electromagnetica”, Întreprinderea de nasturi, „Tehnica nouă” ș.a.). Totodată, unitățile industriale „Vulcan”, „Tinăra Gardă”, „Relon”-Panduri și altele, beneficiare de fonduri de investiții, vor trebui să ia măsuri de sprijinire a constructorului cu forța de muncă, organizarea încă de pe acum a unor echipe de montori, repartizarea de cadre tehnice proprii care să urmărească respectarea prevederilor din graficele de execuție.

Eforturi trebuie depuse și în direcția antrenării tuturor factorilor de răspundere pentru soluționarea de urgență a problemelor ce se ridică pe linia asigurării documentațiilor, contractarea și asigurarea în timp util a PE-urilor, avizarea STE-urilor de către Banca de Investiții și clarificarea situațiilor ce se ridică pe linia contractării utilajelor.

În toate întreprinderile în care s-a prevăzut procurarea utilajelor din import și, în mod deosebit, la „Relon”-Panduri, „Tinăra Gardă”, „Vulcan”, se va pune un accent deosebit pe reducerea substanțială a importurilor prin adoptarea unor tehnologii care să asigure folosirea utilajelor din țară iar, în unele cazuri chiar, a acestora realizate prin autoutilare.

Materializarea în practică a tuturor acestor măsuri va permite o sporire a contribuției sectorului la progresul accelerat al economiei.

Costică CHIȚIMIA

prim secretar al
Comitetului PCR al Sectorului 6
București

COMBUSTIBILUL ȘI ENERGIA — între nevoile reale ale întreprinderilor și nivelul consumului

CREȘTEREA RANDAMENTULUI folosirii resurselor energetice, concomitent cu economisirea combustibilului și energiei constituie pentru majoritatea unităților de producție din județul Galați unul din obiectivele permanente în cadrul acțiunilor desfășurate pentru continua ridicare a eficienței economice, pentru diminuarea costurilor de producție pe unitatea de produs. Introducerea unei discipline riguroase privind respectarea consumului de combustibili și energie, recuperarea și valorificarea energiei secundare, înlocuirea unor utilaje vechi mari consumatoare de energie și combustibil cu altele mai economice, reducerea pierderilor de energie în rețeaua de transport a centralelor specializate etc. — obiective înscrise în bilanțurile energetice întocmite în fiecare întreprindere — sînt căi care au

permis, mai ales în acest ultim an din cincinalul 1971—1975, să se obțină însemnate economii materiale și bănești.

Ținîndu-se seama de experiența acumulată și de sarcinile care le stau în față, în întreprinderile gălățene au fost prevăzute și pentru viitor noi acțiuni și măsuri în vederea ridicării gradului de gospodărire a combustibilului și energiei. Pentru a putea desprinde unele aspecte din experiența acumulată cît și căile de acțiune necesare pentru ca în viitorul cincinal să se realizeze o cît mai rațională utilizare a surselor energetice și de combustibili, „REVISTA ECONOMICĂ A ORGANIZAȚIILOR CU SPRIJINUL COMITETULUI JUDEȚEAN DE PARTID AL P.C.R. GALAȚI, o dezbatere la care protagoniștii au fost specialiști și cadre de conducere din principalele unități industriale.

Consumuri raționale — costuri

de producție reduse

ABORDAREA complexă a problemei utilizării cît mai eficiente a energiei și combustibilului în cadrul întocmirii bilanțurilor energetice a condus la determinarea unor multiple căi de a se ajunge la raționalizarea consumului, în funcție de specificul activității întreprinderilor, de complexitatea proceselor tehnologice practicate de acestea. Una din căi, comună majorității consumatorilor, o constituie **introducerea de norme bazate pe o temeinică fundamentare tehnico-economică pe fiecare produs**, activitate necesară pentru încheierea tuturor canalelor de risipă prin măsuri adecvate pe întreg procesul de fabricație. O interesantă experiență a prezentat, în acest sens, tovarășul **Petre Chișanu**, din partea Regionalei căilor ferate: Regionala C.F.R. Galați se întinde, ca normă de organizare, pe mai multe județe. Preocupările noastre au avut și au în vedere tot felul de activități specifice consumatoare de energie și combustibil din unitățile ce ne aparțin. Pentru 1975 economiile reconizate prin aplicarea complexului de măsuri cuprinse în bilanțuri se ridică la 70 tcc și 40 MWh energie electrică. Între măsurile principale ce au stat la baza obținerii economiilor se numără: micșorarea pierderilor de energie electrică prin înlocuirea cablurilor supradimensionate (depeul Galați), îmbunătățirea factorului de putere (depeul Adjud), înlocuirea iluminatului incandescent cu cel fluorescent (depeurile Galați, Buzău, Adjud), reducerea pierderilor de căldură provocate de aerul cald prin etansarea focarului la locomotivele cu aburi, îmbunătățirea modului de exploatare a centralei termice de la revizoria de vagoane Galați, verificarea agregatelor de păcură în scopul realizării presiunilor necesare bunei funcționări a cazanelor etc. Aceste măsuri, cumulate cu aplicarea unei stricte normări a consumurilor și activități, ne-au ajutat să îndeplinim prevederile pe acest an în domeniul economiilor.

Ilustrativă prin gama preocupărilor cît prin rezultatele dobîndite pe linia economisirii resurselor energetice și a diminuării costurilor de producție este și activitatea desfășurată de întreprinderea „Electrocentrale”-Galați. „În unitatea noastră”, spunea în cuvîntul său **ing. Constantin George**, diminuarea consumurilor specifice de energie și combustibil s-a pus cu cît mai întrucît ponderea costurilor acestora în produsul ce-l realizăm se ridică la 1,55%. Odată cu întocmirea bilanțurilor energetice, am stabilit și un regim normat

LA DEZBATERE AU PARTICIPAT :

Florea STRUGARI, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc; **Teodor IVANOVICI**, director energetic, Combinatul siderurgic; **Petre CIOBANU** de la Inspectoratul energetic teritorial al Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe; **George CONSTANTIN**, director, Întreprinderea „Electrocentrale”; **Ion IONESCU**, responsabil energetic, Șantierul naval; **Iuliana IACOB**, tehnician energetic; și **Zamfira SAVIN**, șef birou consum de la Comandamentul flotei fluviale „Navrom”; **Petre CHISCANU**, inginer energetic, Regionala căi ferate; și **Virgil ABAGERU**, inginer energetic, Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă.

pe activități, astfel încît pe această cale să întărim răspunderea pe întreaga filieră a producției pentru buna gospodărire a resurselor puse la dispoziție. Ca urmare, am reușit în semestrul I din acest an să economisim circa 5 000 tone combustibil convențional. În privința costurilor de producție doresc să evidențiez, de asemenea, că datorită faptului că **utilizăm drept combustibili la centrala termoelectrică gazul de coac și furnal de la combinatul siderurgic** (o situație unică pe țară) reușim să obținem fiecare kilowat de energie electrică la costuri sub nivelul planificat.

Bune rezultate în reducerea consumurilor normate la energie electrică și combustibil, ca urmare a unor deosebite acțiuni privind gospodărirea rațională a resurselor, au obținut și întreprinderile „Laminorul de tablă”, Comandamentul flotei fluviale „Navrom”, Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri, Întreprinderea textilă etc.

Dar, dacă în majoritatea întreprinderilor se pot consemna preocupări continue pe linia întronării unei discipline severe în utilizarea energiei și combustibilului prin promovarea unor norme corespunzătoare condițiilor tehnico-materiale, sînt și unități în care rezultatele nu se situează la nivelul posibilităților lor. Lipsa unor norme de consum, întîrzierea în întocmirea bilanțurilor energetice, insuficienta mobilizare a specialiștilor pentru aplicarea unor soluții noi, economice, în procesele de producție practicate etc., au condus la consumarea în plus față de prevederi la Șantierul naval a 363 MWh energie electrică, iar la Întreprinderea „11 Iunie” a 18 tone combustibil convențional și a peste 9 MWh energie electrică etc.

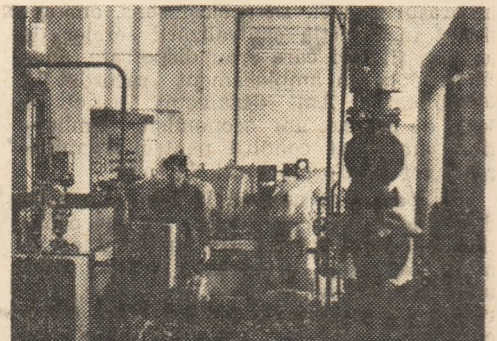
Se impun, firește, măsuri energice pentru ca, peste tot, în toate unitățile, să se introducă o disciplină severă în gospodărirea tuturor resurselor, să se stabilească norme de consum avînd la bază un temeinic studiu tehnico-științific.

Sporirea randamentelor energetice

UN ALT DOMENIU în care s-a acționat și se acționează pentru a se asigura condiții propice diminuării cît mai accentuate a consumurilor de energie și combustibil îl constituie **perfectionarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare, asimilarea altora cu randamente și economicitate ridicate**. Astfel, pentru modernizarea sau înlocuirea cazanelor de apă caldă și arzătoarelor cu randamente scăzute, au fost întocmite în mai toate întreprinderile gălățene grafice speciale, care prevăd rezolvarea problemei pînă la sfîrșitul acestui an. Din datele statistice existente la nivelul județului rezultă că sînt în situația de a fi modernizate 80 de cazane cu randamente sub 80% și 246 arzătoare. Cum se prezintă ele acum, în preajma încheierii acestui an ?

Așa cum s-a desprins din dezbateri, acolo unde factorii de răspundere au acordat toată atenția acestei probleme, s-a reușit ca total sau în cea mai mare parte prevederile din grafice să fie îndeplinite. Așa este cazul la Întreprinderea textilă (toate cele 4 cazane și 8 arzătoare prevăzute au fost modernizate), Întreprinderea județeană de gospodărie comunală locală (cele 51 cazane și 91 arzătoare din dotare au fost modernizate aproape toate), Întreprinderea „Năvodul” (toate arzătoarele de care dispune au fost modernizate), Întreprinderea mecanică navală (din 36 arzătoare prevăzute au fost modernizate 26) etc.

Din păcate, în alte unități, pe considerentul că întreprinderile specializate din

Aspect de la Centrala de termoficare Țiglina-Galați

fară nu le-au pus la dispoziție în timp util diferite piese și subsansamble solicitate, nu s-a efectuat nici o modernizare sau înlocuire de utilaje așa cum prevedea programul întocmit inițial. Așa se prezintă lucrurile la întreprinderea de prelucrare industrială a legumelor și fructelor Tecuci, Laminorul de tablă, Combinatul siderurgic, C.F.F. Navrom — din Galați etc. Datorită acestei situații, pe județ au rămas nemodernizate sau neînlocuite din totalul prevederilor 70 de cazane de apă caldă și 180 de arzătoare.

Referindu-se la această stare de fapt, tovarășul **Petre Ciobanu** din Inspectoratul energetic teritorial al M.A.T.M.C.G.F.F. a spus: „Județul Galați reușește în acest an să economisească, ca urmare a aplicării unui program amplu de măsuri în întreprinderi, 3 milioane tcc și 2 milioane MWh energie electrică. Dacă peste tot s-ar fi aplicat măsurile stabilite în termenele prevăzute, nivelul economiilor putea fi mai mare cu cel puțin 40%”. Există, din păcate, încă inerție. Unii conducători de întreprinderi urmăresc cu strictețe doar realizarea cantitativă a planului de producție, nu acționează organizat, coordonat, pentru îndeplinirea tuturor măsurilor stabilite și în domeniul gospodăririi judiciare a diferitelor resurse. S-ar fi putut rezolva, spre exemplu, în unitățile industriale mari din județ modernizarea, prin efort propriu, a unor cazane sau arzătoare. Dar, pentru aceasta trebuia ca cineva să facă studii, să întocmească proiecte, să găsească înțelegere pentru execuția lor în atelierele mecanice etc. Or, primind alte preocupări, problemele impuse de o mai rațională folosire a combustibilului și energiei, respectiv asigurarea cu unele ansamble și subsansamble specifice, au rămas să fie soluționate cu concursul întreprinderilor specializate“.

Că este cu puțință să se facă mai mult în acest domeniu prin efortul propriu al fiecărui colectiv de muncă, a rezultat și din cuvântul inginerului **Virgil Abageru** de la Întreprinderea comunală și locativă: „Unitatea noastră a moștenit o serie de centrale termice depășite, cu cazane și arzătoare cu randament scăzut. Pentru modernizarea lor, în vederea creșterii randamentelor energetice, am acționat pe două căi:

1) în municipiul Galați am extins rețeaua urbană de termoficare cu sprijinul întreprinderii „Electrocentrale“ — prin transformarea a 11 centrale de cartier în 5 centrale termice. Această acțiune are ca efect economisirea a circa 12 000 tcc anual. De aceea, vom continua să transformăm toate centralele de cartier care se pretează la aceasta în centrale termice, care să asigure nu numai economii de combustibil, dar și o extindere considerabilă a rețelei de termoficare;

2) am acționat prin modernizări la centralele de cartier care nu s-au pretat la modificări de structură pentru a le spori randamentul. Acest sistem l-am aplicat în orașul Tecuci. În același sens, am acționat în direcția centralizării serelor de legume și flori care erau dispersate, aducându-le la un amplasament racordat la termoficare. Am dezafectat astfel o serie de cazane, am economisit combustibil, am creat condiții pentru organizarea unor platforme mari de seră.

Dar pentru a acționa în continuare pe direcțiile arătate, ne trebuie — nu de puține ori — și sprijin din partea altor unități. Mă refer, în special, la procurarea unor bare și țevi de metal, arzătoare, aparatură de măsură și control. Vom căuta ca în 1976 toate instalațiile de termoficare din județul nostru să fie modernizate“.

Așadar, posibilități există. Se impune

Acțiuni desfășurate pe linia economisirii și identificării de noi resurse energetice și de combustibil

Denumirea întreprinderii	Economii realizate			Resurse energetice secundare (tcc)			Bilanțuri energetice		Modernizare cazane (tcc)		Modernizare arzătoare (tcc)		
	tcc	MWh	1976	1977	1978	de înlocuit	înlocuite	de înlocuit	înlocuite	de înlocuit	înlocuite	de înlocuit	înlocuite
Combinatul siderurgic	6000	5000	1943800	1499450	862500	114	30	37000 tcc	24	-	-	32	38
Laminorul de tablă	169	717	18000	5600	12400	29	29	1086 tcc	-	-	-	9	9
"Electrocentrale"	4683	-	-	-	-	9	9	1715 tcc	-	-	-	24	24
Întreprinderea economică navele	-	-	1118	288	910	21	11	-	10	-	-	36	20
Întreprinderea de sârme, cuie și lanțuri	75	35	3956	560	2103	13	13	350 tcc	-	-	-	-	-
"Avicolg"	2430	8	-	-	-	25	-	-	25	-	-	-	-
C.F.F. Navrom	294	100	-	-	-	17	17	107 tcc	-	17	-	17	15
Santierul navele	36	805 ^{x)}	1008	170	838	30	-	-	30	-	-	18	18
"Textila"	417	-	3350	2850	500	23	18	550 tcc	5	4	4	8	8
"11 Iunie"	+16 ^{x)}	+3 ^{x)}	226	-	226	10	6	-	4	8	2	6	3
Prefabricata beton	127	52	1174	80	350	8	8	250 tcc	-	-	-	3	1
Regionale cași ferate	4426	1050	-	-	-	16	16	-	-	-	-	21	21

x) Consumat în plus față de prevederi.

însă o largă cooperare între toate unitățile din județ, o strânsă conlucrare între specialiști pentru găsierea de soluții din cele mai raționale. Dacă, spre exemplu, în rezolvarea problemei recuperatoarelor de căldură s-ar fi acționat pe linia autodotării, practic ea putea fi în cea mai mare măsură rezolvată. Și nu numai atât. S-ar fi putut introduce și promova larg diferite tehnologii moderne în locul celor învechite, în special în unitățile care consumă mult combustibil și energie.

Resursele secundare — din nou în circuit

ACȚIUNILE desfășurate în cadrul întreprinderilor gălățene pe linia economisirii combustibilului și energiei au cuprins și domeniul valorificării superioare a resurselor secundare, reintroducerea lor în circuitul economic ca „surse principale“ (vezi tabelul). La nivelul întregului județ, din cele circa două milioane tone combustibil convențional de resurse secundare inventariate anual, aproximativ 1 400 000 sint recuperate. Desigur, la aceste realizări aportul unităților industriale este diferit.

„În cadrul Combinatului siderurgic-Galați, din cele aproximativ 2 milioane tcc cit reprezintă consumul total de combustibil la nivelul anului 1975, circa 45% este recuperat — arăta în cuvântul său tovarășul **Teodor Ivanovici**, director energetic. Este vorba, în primul rând, de recuperarea gazului de furnal (760 000 tcc/an), a gazului de cocs (275 000 tcc/an), precum și a aburului (538 650 Gcal/an). Dar dacă există o seamă de realizări bune, mai sint încă multiple posibilități de îmbunătățire. Problema este, desigur, deosebit de complexă. Citeva aspecte sint edificatoare în acest sens:

● există încă resurse secundare la care nu e studiată posibilitatea tehnică de recuperare și drept consecință ele se irosesc. Este vorba aici despre căile de acțiune ce trebuie depistate pentru recuperarea pierderilor de presiune la gîtul furnalului, a căldurii fizice a produselor în timpul transportului tehnologic (cocs, fontă, oțel lingou, a zgurii la granulare, a sleburilor, a tablelor după laminare etc.). Putem apre-

cia că se pierde încă anual mai bine de 400 000 tcc din căldura fizică în diferite faze ale procesului tehnologic. Ca urmare, apare necesară o intensificare a preocupărilor cadrelor tehnice și a celor din cercetate — din combinatul nostru cit și din institutule de specialitate ale Ministerului Industriei Metalurgice — pentru ca acest important potențial energetic să fie recuperat în folosul producției;

● necorelarea predării către beneficiari a multora din noile capacități de producție cu punerea în funcțiune a instalațiilor recuperatoare de energie. În unitatea noastră asemenea situații au apărut la punerea în funcțiune a laminorului de benzi la cald și la laminorul Slebing. Pentru eliminarea unor asemenea situații, se cere acționat cu fermitate pentru ca, printr-o mai bună corelare încă de la punerea în funcțiune a noilor instalații, „combustia“ să se desfășoare cu eficiență ridicată, iar întregul potențial caloric să fie pe deplin valorificat;

● buna întreținere a instalațiilor de recuperare, factor important în acțiunea de folosire a resurselor secundare, cunoaștute, în destul de multe cazuri, unele scăderi față de anii trecuți (la Slebing, la laminorul de bandă la cald etc.). Concentrându-și atenția asupra realizărilor cantitative în cazurile amintite, specialiștii din aceste sectoare ale combinatului nostru scapă din vedere aspecte importante ale valorificării cu eficiență ridicată a întregului potențial ce îl au la dispoziție;

● faptul că în unele cazuri anumite resurse recuperate au încă o destinație incertă favorizează risipa de energie. Spre exemplu, combinatul nostru eșapează lunar 9 000 Gcal de abur, deoarece unele utilaje și agregate nu au fost prevăzute încă din faza de proiectare cu aparatura de recuperare a unor resurse, iar pe de altă parte, deoarece nu s-au găsit încă clienți pentru furnizarea unei însemnate cantități de abur.

În aceste condiții se impune ca specialiștii, tehnicienii, cercetătorii — din combinat și din institutule de specialitate — să-și intensifice eforturile pentru ca încă din faza de proiectare a diferitelor utilaje și agregate, fiecare resursă recuperabilă să aibă stabilite destinații și utilizări precise. Totodată, este necesar să se studieze am-

plasarea în apropierea combinatului a unor sere sau întreprinderi care să utilizeze și să valorifice resursele energetice secundare disponibile”.

„Într-adevăr, spunea tovarășul **Petre Ciobanu**, sînt în afară de combinatul siderurgic și alte întreprinderi din județul Galați, unde **nu se recuperează tot condensul**. Cauza trebuie căutată în existența unui număr insuficient de recuperatoare la cazane și cuptoare industriale, cit și în insuficiența achiziționare și utilizare a aparatului de măsurat și control. Asemenea situații se pot întîlni la Fabrica de săpun „Apollo”, Întreprinderea de prefabricate din beton, Întreprinderea de sîrmă, cuie, lanțuri etc. Lipsa unor asemenea aparaturi în unitățile respective, „costă” anual pierdere a peste 5 000 tcc”.

„Dacă ne referim la problema utilizării resurselor secundare — a intervenit ing. **Virgil Abageru** — menționez faptul că multe din centralele de încălzire a locuințelor sînt construite și se mai construiesc încă după un proiect tip la care nu sînt prevăzute recuperatoare de resurse secundare. Practic, asemenea situații conduc, în continuare, la însemnate pierderi de energie”.

Bilanțurile energetice — în pas cu noile cerințe

DATA fiind importanța și eficiența utilizării bilanțurilor energetice și în acest an a continuat întocmirea lor în întreprinderi pentru o bună parte din utilajele și instalațiile consumatoare de energie și combustibil. Pe primele 9 luni a.c., la nivelul județului Galați, din totalul bilanțurilor energetice de întocmit, erau realizate peste 75%, cuprinzînd măsuri cu o eficiență estimată la recuperarea și economisirea a peste 40 000 tcc și 5 730 MWh energie (vezi tabelul). Din dezbatere a rezultat însă că mai există unități economice care n-au realizat toate bilanțurile energetice prevăzute, iar altele, chiar nici unul.

Reține însă atenția și un alt aspect. Simpla lor întocmire nu atestă faptul că utilizarea rațională a combustibilului și energiei se și realizează practic. Se impune, de aceea, ca odată cu încheierea bilanțurilor energetice să se acționeze organizat și permanent, atît în direcția finalizării măsurilor stabilite, cit și pentru continuarea lor actualizare și adaptare la cerințele progresului tehnic. Ele trebuie întocmite periodic, anual sau odată la 2—3 ani, în funcție de modificările care se aduc instalațiilor care pot influența consumurile de combustibil și energie, randamentul energetic al agregatelor etc. De altfel, în multe întreprinderi asemenea activități au și devenit o componentă permanentă a preocupărilor, fapt ce se soldează cu rezultate însemnate în gospodărirea eficientă a resurselor energetice.

— „Sînt numeroase preocupări bune — spunea în cuvîntul său tovarășul **Petre Ciobanu** — în mai toate întreprinderile controlate de noi în direcția încheierii la timp a bilanțurilor energetice. La Întreprinderea „Laminorul”, Întreprinderea de sîrmă, cuie, lanțuri și la Întreprinderea „Electrocentrale” bilanțurile au fost încheiate încă de la sfîrșitul anului 1974 în proporție de 100%. La Combinatul siderurgic — unitatea cea mai reprezentativă din județ — din cele 114 bilanțuri energetice prevăzute a fi întocmite au fost realizate 90, din care 12 necorespunzătoare, iar la alte 40 a fost necesară efectuarea de completări. Există însă și altfel de situații. La Șantierul naval, ca și la Întreprinderea de piese pentru tractoare și mașini agricole nu s-a întocmit nici un bilanț. Ciudată situație! În timp ce unii specialiști de la Șantierul naval au ajutat alte întreprinderi în întocmirea de bilanțuri, la ei acasă nu au făcut nimic! Referitor la cauzele acestor stări de fapt doresc să fac doar două mențiuni. În unele întreprinderi neîntocmirea bilanțurilor este legată de lipsa inginerilor energeticieni care ar trebui și ar putea să fie singurii „autori”. În alte părți, nu s-a solicitat sprijinul necesar, fie din partea centralelor industriale, fie din partea u-

nor instituții de specialitate. E o problemă care ar trebui mai atent examinată”.

„În unitatea noastră — preciza tovarășul **Ion Ionescu**, de la Șantierul naval — problema întocmirii bilanțurilor energetice a fost și este într-adevăr neglijată. Lipsa unui serviciu de specialitate (la șantier există o singură persoană care se ocupă de problemele energetice și care are și alte însărcinări) conduce la faptul că de problemele specifice energetice practic să nu se ocupe nimeni. De asemenea, nu ne-am bucurat nici de sprijinul și supravegherea Inspectoratului energetic teritorial, și nici al compartimentului de resort din ministerul nostru”.

„Toate aceste situații ridică o problemă deosebit de stringentă — a completat prin intervenția sa inginerul **Virgil Abageru**, și anume: pentru desfășurarea activității productive pe coordonatele eficienței se impune ca încă din fază de proiect, pentru toate capacitățile noi de producție, să se prevadă și bilanțul energetic optim corespunzător, ca un adevărat parametru. Aceasta va elimina neajunsurile ulterioare — cei ce exploatează noile instalații vor avea grijă să îndeplinească prevederile din bilanț și să le completeze pe parcurs cu măsurile ce se impun. Trebuie să facem din această activitate cuprinsă în bilanțurile energetice o adevărată pirghie a eficienței în domeniul gospodării tuturor resurselor energetice”.

★
Dimensiunile obiectivelor prevăzute în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R. pentru viitorul cincinal impun intensificarea preocupărilor în toate întreprinderile pentru gospodărirea rațională a resurselor materiale, a energiei și combustibilului. Analiza situației energetice actuale și cunoașterea sarcinilor de viitor pot și trebuie să orienteze pe tot prioritățile spre acele acțiuni și măsuri care să creeze toate premisele necesare astfel ca noul an din viitorul cincinal să debuteze sub auspiciile unei mai înalte eficiențe.

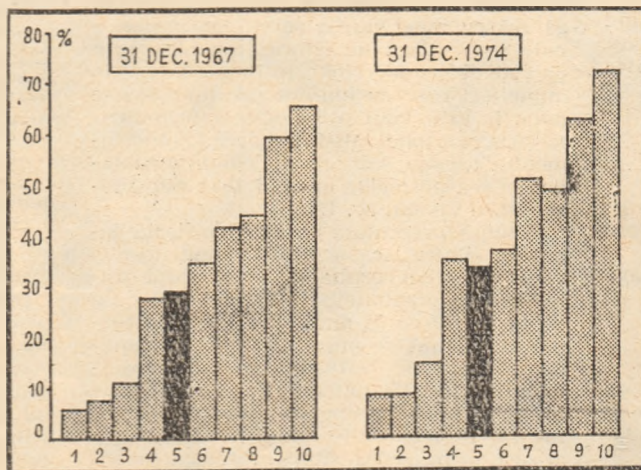
V. BOESCU
P. BOGDAN

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Promovarea femeilor în toate domeniile de activitate

O CERINȚĂ majoră, a progresului civilizației este integrarea deplină a femeilor în viața societății, creșterea gradului lor de participare la viața economică, politică și socială. Preocuparea statelor pentru creșterea rolului și funcțiilor femeii în societatea contemporană și-a găsit oglindirea în acțiunile întreprinse de O.N.U. pentru promovarea egalității în drepturi a femeilor și bărbaților, în declararea anului 1975 ca „An internațional al femeii”.

În România au fost create condițiile social-juridice și politico-economice pentru emanciparea continuă a femeii, pentru creșterea aportului ei la progresul rapid al țării. Plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 a stabilit direcțiile în care urmează să crească gradul de participare a femeilor în viața societății. Pentru transpunerea în viață a acestora a fost elaborat un ansamblu de măsuri care urmează a fi aplicate, eșalonat, în toate domeniile vieții economice și sociale. O sarcină

1-SILVICULTURĂ 2-CONSTRUCȚII 3-AGRICULTURĂ 4-INDUSTRIE
5-TOTAL ANGAJAȚI 6-ȘTIINȚĂ 7-CIRCULAȚIA MĂRFURILOR
8-TELECOMUNICAȚII 9-ÎNVĂȚĂMÎNT 10-OCROTIREA SĂNĂTĂȚII

permanentă pentru toate organele centrale, precum și pentru toate consiliile populare este mărirea ponderii femeilor în totalul angajaților, astfel ca pînă în 1980 să ajungă la circa 40% față de circa 33% cit era în 1973, diferențiat pe ramuri de activitate, în funcție de specificul acestora.

Nivelurile atinse în 1974 arată că prevederile programului de

vătamînt (13,4 mii), ocrotirea sănătății (9,4 mii), telecomunicații, administrație ș. a.

Pentru a veni în sprijinul femeii în multiplul ei rol de angajată, mamă, gospodină, s-au luat măsuri pentru reglementarea timpului de lucru și a timpului liber, precum și pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru. Nu a fost neglijată nici preocuparea pentru ușurarea muncii și vieții femeii-mame, în care scop capacitatea grădinițelor de copii, a fost sporită în anul 1975, cu peste 25 mii locuri, a creșterilor cu peste 28 000 locuri, a caselor de copii cu peste 3 mii locuri, a leagănelor de copii cu 870 locuri etc.

În vederea transpunerii, în continuare, în viață a prevederilor programului menționat, conducerea unităților economice, împreună cu organele Ministerului Învățămîntului și ale Ministerului Muncii urmează să acționeze în sensul creării condițiilor privind pregătirea pe meserii, specialități și funcții a femeilor, astfel încît fiecare să aibă asigurate premisele pentru promovarea în muncă, pentru participarea la procesul decizional, pentru îndeplinirea deplină a rolului lor multiplu în societate.

PRODUCTIVITATEA MUNCII ȘI SELECȚIA PROFESIONALĂ*

IN ANII construcției socialiste în țara noastră s-au depus eforturi deosebite pentru crearea unor condiții corespunzătoare utilizării forței de muncă cu productivitate din ce în ce mai ridicată. Pentru aceasta, economia națională a fost înzestrată cu tehnică modernă, s-a asigurat calificarea forței de muncă și ca urmare cheltuirea muncii într-o formă mai complexă, s-a perfecționat continuu organizarea științifică a producției și a muncii, a conducerii proceselor economice etc.

Pe lângă aceste măsuri care au creat posibilitatea folosirii forței de muncă cu eficiență sporită, sînt necesare și alte condiții, deosebit de importante, printre care și aceea a asigurării unei concordanțe riguroase între aptitudinile, posibilitățile, înclinațiile lucrătorului și exigentele locului de muncă pe care acesta îl ocupă. Cu alte cuvinte, este necesară realizarea practică a principiului „omul potrivit la locul potrivit”. Orice abatere, discordanță de la cerințele acestui principiu dăunează atât economiei naționale, cât și lucrătorului.

Din punctul de vedere al asigurării concordanței dintre locul de muncă și aptitudinile celui care îl ocupă, și în felul acesta a cheltuirii muncii cu o productivitate ridicată, o deosebită importanță are selecția profesională.

CADRUL legal a selecției profesionale este fixat de Legea privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat, în care se consemnează că, pentru anumite locuri de muncă, este necesară o selecție profesională făcută prin teste cu privire la aptitudinile candidaților (inteligență, atenție, percepție, memorie ș.a.).

Selecția profesională se realizează de către un personal specializat, în cadrul cabinetelor și serviciilor de psihosociologie din întreprinderi. În țara noastră există numeroase asemenea cabinete și servicii, iar influența lor pozitivă, multilaterală, printre care și cea asupra productivității muncii devine din ce în ce mai accentuată.

Pentru a urmări influența selecției profesionale asupra eficienței cu care este utilizată forța de muncă, colectivul nostru a efectuat cercetări în întreprinderea „Tehnofrig” din Cluj-Napoca, unitate producătoare de utilaj frigorific, pentru industria alimentară etc. În această întreprindere cabinetul de psihologie a fost înființat în anul 1969. În sarcinile cabinetului sînt cuprinse: selecția profesională și examinările psihologice pentru fundamentarea propunerilor privind calificarea la locul de muncă. Ca metodă de selecționare cabinetul folosește: teste de personalitate, de inteligență, de gândire tehnică, de inte-

Spre deosebire de orientarea profesională către o profesiune sau un grup de profesioniști pentru care o persoană se dărește a fi aptă, selecția profesională își propune să stabilească gradul, măsura în care o persoană corespunde pentru o profesiune dată. Prim urmare, în timp ce orientarea profesională pleacă de la individ, selecția profesională pleacă de la profesiune. Ambele cer o cunoaștere perfectă atât a cerințelor profesiei cît și a aptitudinilor individului, dar, în timp ce orientarea profesională presupune o analiză psihofiziologică a tuturor profesiunilor pentru a putea orienta pe candidat, selecția are în vedere una sau cîteva profesii dintr-o întreprindere, pentru care se face selecția.

Selecția profesională constituie o necesitate pentru toate profesiunile și locurile de muncă și mai ales pentru cele care prin specificul activității, în cazul încadrării unui personal insuficient calificat, fără aptitudini, pot pune în pericol integritatea fizică sau psihică a lucrătorilor, sau în cazul în care mașinile și utilajele reclamă o calificare și aptitudini deosebite, lipsa acestora afectează negativ nivelul parametrilor de utilizare al acestor utilaje.

de muncă. La angajare sînt primiți și cei cu rezultat satisfăcător și sînt respinși doar cei contraindicați.

Din punctul de vedere al influenței selecției profesionale asupra productivității muncii este foarte elocventă și repartizarea pe categorii de încadrare a subiecților (tabelul nr. 2).

Chiar dacă repartizarea subiecților cu rezultat foarte bun nu este îndeajuns de concludentă, situația celor cu rezultate satisfăcătoare nu conduce la concluzia că majoritatea acestora se situează la nivele de calificare inferioare și medii. Reprezentative sînt în schimb modificările ce au avut loc în cadrul categoriilor de încadrare în anul 1974. Astfel, dacă în grupa muncitorilor cu rezultat bun și-au mărit nivelul de calificare 5 muncitori, în grupa celor cu rezultat satisfăcător doar doi muncitori au obținut aceasta. Desigur, concluziile repartizării pe categorii nu trebuie absolutizate, avînd în vedere că trecerea de la o categorie de încadrare la alta nu este influențată numai de concordanța, corespun-

Tabelul nr. 1
Corelația: gradul de îndeplinire a normelor - rezultatul la examenul psihologic

Muncitori cu rezultate foarte bune la examenul psihologic		Muncitori cu rezultate satisfăcătoare la examenul psihologic	
Nr.de ordine	Procent de realizare a normei	Nr.de ordine	Procent de realizare a normei
1.	106,9	1.	95,2
2.	111,7	2.	104,5
3.	105,7	3.	92,7
4.	119,8	4.	98,4
5.	104,4	5.	105,1
6.	103,6	6.	94,5
7.	108,2	7.	84,0
8.	113,1	8.	104,2
9.	103,3	9.	102,9
10.	122,2	10.	95,3

res profesional etc. Din 1974 cabinetul supune testării toate persoanele care urmează a fi angajate, excluzînd muncitorii necalificați. După examenul psihologic cabinetul eliberează un aviz fără de care nu se poate încheia contractul de muncă. Cabinetul urmărește și motivele defacerii contractelor de muncă.

Studiind comportarea subiecților în legătură cu îndeplinirea sarcinilor profesionale în Secția I turnătorie, am ales, prin procedeul numerelor întimplătoare, 10 muncitori care au obținut rezultate foarte bune la examenul psihologic și 10 muncitori cu rezultate satisfăcătoare. Comportamentul acestor subiecți în legătură cu îndeplinirea normelor în anul 1974 este prezentat în tabelul nr. 1.

Situația prezentată în tabel reflectă legătură dintre capacitățile muncitorului confirmate de rezultatul examenului psihologic și rezultatele în muncă. Pornind de la faptul că în anul 1974 la secția turnătorie planul de producție a fost îndeplinit în proporție de 103,1%, se poate observa că realizările muncitorilor cu rezultate foarte bune la examenul psihologic se situează, fără excepție, peste nivelul mediu al secției. În același timp, dintre cei cu rezultat satisfăcător doar 4 au depășit planul și doar 3 au depășit nivelul mediu într-o proporție destul de mică; în schimb, la această categorie de muncitori s-au înregistrat nerealizări destul de importante, nivelul minim fiind înregistrat de muncitorul de la poziția 7, care are o nerealizare de 16%.

Din punctul de vedere al creării condițiilor pentru sporirea rapidă a productivității muncii ar fi de dorit ca să fie angajați numai cei cu rezultat foarte bun la examenul psihologic. Acest lucru nu este însă posibil, deoarece întreprinderea duce lipsă de forță

Tabelul nr. 2
Corelația: categoria de încadrare - rezultatul la examenul psihologic

Categoria de încadrare	I	II	III	IV	V	VI	Total
Rezultat foarte bun la examenul psihologic	2	2	1	1	3	1	10
Rezultat satisfăcător la examenul psihologic	1	3	3	2	1	-	10

dență dintre cerințele locului de muncă și aptitudinile lucrătorului, ci și de o serie de alți factori, printre care un loc însemnat îl ocupă vîrsta.

Diferențe se pot observa între muncitorii cu rezultate foarte bune la examenul psihologic și cei cu rezultat satisfăcător și în privința disciplinei la locul de muncă. Se mai poate observa și faptul că cei cu rezultat satisfăcător sînt predispuși la accidente în mai mare măsură decît cei cu rezultat bun și foarte bun. Anul trecut, de exemplu, în secția turnătorie nici unul dintre muncitorii cu rezultat bun nu a suferit accident. De asemenea, în anul 1974, doi muncitori cu rezultate bune, cuprinși într-un colectiv, au făcut inovații. Dintre cei cu rezultat satisfăcător nu a participat nimeni la astfel de activitate.

Selecția profesională poate aduce o con-

* În nr. 20, 22 și 24 din 1975 „Revista economică” a publicat rezultatele unei anchete în legătură cu problemele creșterii productivității muncii. Articolul de față constituie o contribuție la dezbaterile problemelor ridicate în ancheta respectivă.

Selecția și orientarea profesională constituie obiective ale Institutului de Expertiză și Recuperare a Capacității de Muncă din București. În imagine: măsurarea parametrilor biologiei prin sistemul de teletransmisie, în timpul muncii la string.

tribuție importantă la sporirea productivității muncii și prin influența pe care o exercită asupra reducerii proporțiilor fluctuației forței de muncă¹⁾.

Pe baza cercetărilor efectuate în acest sens în întreprindere²⁾, s-a putut constata că factorii favorizanți în selecția profesională influențează în mod pozitiv stabilitatea la locul de muncă. Spre deosebire de aceasta, carențele pe linia aptitudinilor profesionale, atitudinea nepotrivită față de cerințele meseriei și locului de muncă, instabilitatea emotivă etc., adică factorii care constituie contraindicații în selecția profesională, stimulează fluctuația. Din lotul de lucrători cercetați în acest sens, a căror stabilitate în muncă s-a urmărit timp de doi ani, s-a putut observa că dintre cei la care cu ocazia examenului psihologic s-a constatat lipsa unor aptitudini corespunzătoare pentru meseria pe care o practică, 48,1% au părăsit întreprinderea, 18,5% au fost concediați disciplinar, iar alți 33,3% deși rămași în întreprindere, constituie fluctuanți „potențiali“.

Desigur, cele enumerate reprezintă doar câteva aspecte ale vastei și complexe legături care există între productivitatea muncii și selecția profesională, una din modalitățile concrete de transpunere în practică a principiului „omul potrivit la locul potrivit“.

Sintem conștienți, de asemenea, și de faptul că legătura dintre productivitate și selecție profesională este mai puțin directă și mai greu cuantificabilă decât cea dintre productivitate și progres tehnic, productivitate și calificare etc.

Cu toate acestea, pornind de la experiența utilizării psihologiei în întreprinderi din țara noastră sau din alte țări, de la rezultatele investigațiilor proprii întreprinse în întreprinderea „Tehnofrig“, ne exprimăm părerea că activitatea de selecție profesională, extinderea, generalizarea și perfecționarea acestei activități ar putea contribui într-o măsură cu mult mai mare decât în cele de pînă acum la ridicarea productivității muncii, și astfel, la sporirea eficienței întregii activități economice, problemă cardinală în etapa edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Pornind de la cerințele practicii nemijlocite, credem că este potrivit să reamintim și câteva din sarcinile de a căror rezolvare depinde în mare măsură extinderea și perfecționarea activității din acest domeniu.

1. În primul rînd, pentru a înlocui metodele empirice de selecție a cadrelor cu metode științifice, credem că prezența unor cabinete sau laboratoare de psihosociologie, în care își desfășoară activitatea un personal corespunzător calificat, nu ar trebui să fie numai privilegiul unor mari unități. Asemenea cabinete sau laboratoare ar trebui să funcționeze în fiecare unitate economică, cheltuielile legate de funcționarea lor putînd fi compensate prin sporuri înregistrate în domeniul productivității muncii.

2. O condiție a unei selecții eficiente constă în existența unui număr mai mare de candidați decît locurile vacante. Dacă avem același număr sau un număr mai mic de candidați decît locurile vacante, selecția profesională nu mai este operantă. Nu sînt puține cazurile³⁾ cînd în situația din urmă, întreprinderile sînt nevoite să facă unele „concesii“ în momentul recrutării personalului.

3. Deosebit de important este faptul ca selecția să nu se oprească doar asupra angajării și repartizării personalului, ci să urmărească în continuare modul în care persoanele încadrate în muncă își îndeplinesc sarcinile profesionale. În fișa întocmită despre individ trebuie cuprinse toate datele referitoare la: realizări de plan profesional, promovări, modul în care lucrătorul reușește să se încadreze în colectiv, interesul față de problemele unității etc.

4. Credem, de asemenea, că pe lîngă sondarea aptitudinilor operatorii, executorii, cu ocazia selecției profesionale trebuie să se acorde o importanță crescîndă și depistării celor psihosociale. În cadrul întreprinderii omul nu se raportează numai la munca, la mașina sa, ci și la ceilalți oameni, la grupul din care face parte, la celelalte grupuri cu care intră în contact. Eficiența lucrătorului, productivitatea cu care va lucra va depinde în mare măsură

și de capacitatea de a se încadra și acționa în grup, de modul în care se conformează normelor de grup, influențează sau suportă influența grupului. Prin urmare, cerințele formulate de psihologia muncii, care cercetează relația dintre om și mașină, trebuie completate cu cele ale psihologiei sociale și organizaționale industriale, care studiază relația om-om în cadrul procesului de muncă. Cu alte cuvinte, trebuie să se aibă în vedere nu atît planul psihologic individual, parametrii psihologici funcționali ai omului în muncă, ci și fenomenele psihosociale ce apar în urma raportării și relaționării oamenilor între ei, a acționării lor într-o situație de grup.

5. Se impune cu necesitate utilizarea în procesul de selecție a unui personal competent, corespunzător calificat, care are și temeinice cunoștințe economice. Cei care efectuează selecția trebuie să fie în măsură să aprecieze în mod real efectele economice, desigur nu singurele, ale propriei lor activități.

6. Exigențele lucrătorilor față de condițiile psiho sociale ale muncii, față de personalul de conducere sugerează ideea necesității formării psihosociologice a cadrelor de conducere.

7. Se impune, de asemenea, sporirea rolului cabinetelor și laboratoarelor de psihosociologie uzinale, sporirea rolului psihologului, sociologului în unitate, o bună conlucrare între aceștia și conducerea unității. Laboratorul, cabinetele de psihosociologie din unități trebuie să sprijine conducerea cu material corespunzător, evidențe, statistici, concluzii desprinse din cercetări etc. privind „realitatea psihologică a uzinei“. Asemenea materiale trebuie să stea la baza luării unor decizii privind calificarea, recalificarea, reorientarea, reciclarea, restructurarea etc. a personalului. În acest scop trebuie lichidat volumul muncilor administrative efectuate de psiholog, sociolog. În numele aceleiași conlucrări se impune ca personalul de conducere să se sfătuiască permanent cu psihologul, sociologul în privința oamenilor, a condițiilor lor de muncă, a stării lor de spirit etc., a felului cum se raportează la îndeplinirea sarcinilor profesionale, la rezolvarea problemelor comune ale unității etc.

Ana-Maria LUPAN

lector universitar
Universitatea Babeș-Bolyai Cluj

Radu TEUCA

psiholog întreprinderea „Tehnofrig“

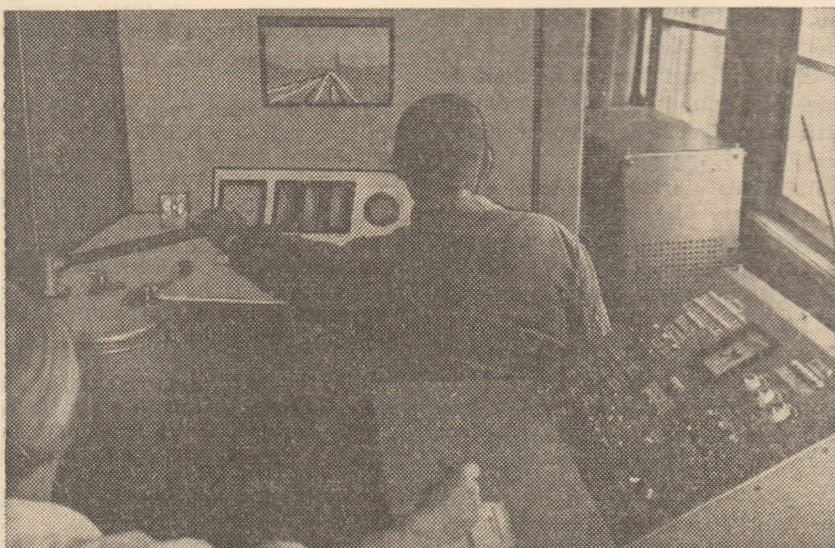
Ladislau PROHAMMER

student anul IV

Mircea URBAN

student anul IV

Facultatea de Științe Economice
Universitatea Babeș-Bolyai Cluj

**În laboratorul de psihologia muncii în transporturile feroviare, cu ajutorul stimulato-
rului se examinează aptitudinile unui viitor mecanic de locomotivă.**

¹⁾ Vezi și „Revista economică“ nr. 23/1975, pag. 20.

²⁾ Cercetarea a fost efectuată de un alt colectiv, ale cărei concluzii le însușim.

³⁾ Vezi și cele observate de noi cu ocazia cercetării concrete efectuate la întreprinderea „Tehnofrig“.

SOCIETATE MIXTĂ ROMANO—JAPONEZĂ

INREGISTRATĂ LA MINISTERUL FINANTELOR SUB NR. 3/1974
CAPITAL SOCIAL 28.557.000 D.M.
SEDIUL PRINCIPAL: CURTEA DE ARGES, BD. REPUBLICII 105
BIROUL DE LEGATURA: BUCUREȘTI, BD. NICOLAE BALCESCU 16
TELEFON: 13 03 27

În spiritul valorificării superioare a rezervelor naturale ale țării:

OBIECTUL ȘI PERSPECTIVELE UNEI COLABORĂRI EXTERNE ÎN PRODUCȚIA CHIMICĂ

PREOCUPĂRILE crescînde ale statului nostru pentru valorificarea cît mai eficientă a rezervelor naturale și umane ale țării ca și a celor materiale și financiare prevăd, ca o soluție eficientă, extinderea domeniilor de conlucrare internațională, atît în producție, în cercetare cît și în schimburile economice externe. Acțiunea de cooperare industrială perfectată în 1973, între Centrala Industrială de Medicamente, Cosmetice, Coloranți și Lacuri (CIMCCL) din M. I. Ch. și firma japoneză „DAINIPON and Chemicals Ink“ (DIC-TOKIO) s-a adăugat celorlalte forme de cooperare externă ale industriei românești. Noua societate „RONIPROT“ — se află în prezent în prima fază de execuție a investițiilor, urmînd ca într-un viitor nu prea îndepărtat să-și facă simțită prezența, pe piața românească și internațională, prin produsele sale.

La solicitarea noastră, conducerea societății — ing. IOAN VELEA, director general și ing. JOJI OIWA, director general adjuncț — au avut amabilitatea să ne ofere o serie de detalii privitoare atît la maniera de funcționare a noii societăți mixte, cît și la perspectivele acesteia.

I. V.: „RONIPROT“ a luat ființă în baza decretului 529 1973, societatea noastră avînd însă în vedere și cadrul juridic mai larg, de înființare și funcționare, pe teritoriul României, a societăților cu capital mixt, pentru producție și comercializare, exprimat prin Decretul 424. Obiectul activității sale este producerea și desfacerea — atît în țară, cît și la export — a drojdiei bogate în proteine. Acest produs urmează să fie fabricat din normal — parafine, iar utilizarea lui — ca proteină bio-sintetică — în sectorul zootehnic. Într-o perspectivă nu foarte îndepărtată, noi nu excludem, însă, deloc, posibilitatea ca — urmare cercetărilor științifice ce sînt în curs de efectuare — să oferim și oamenilor o sursă alimentară pe bază de proteine de acest fel.

Cifra capitalului social al acestei societăți este de 28.557 milioane D. M., contribuția părților fiind de 57,4% — partea română — și 42,6% — partea japoneză. Unitățile de producție vor fi amplasate la Curtea de Argeș, iar capacitatea de fabricație a acestora va fi, treptat, majorată: de la 60 mii tone, pe an, în 1977, va atinge, în final — prin extindere — 120 mii tone, pe an.

G. H. Procedul tehnic — dar, mai ales scopul de utilizare a produselor petroliere într-un domeniu ce apare atît de inedit — este de natură să pună probleme ce vizează aplicarea sa industrială? Mă gîndesc, în fapt, la fabricarea alimentației din produse petroliere care constituie, încă, o quasi — premieră mondială.

J. O. Procedul tehnic de lucru este, într-adevăr, original și putem afirma că doar foarte puține firme se ocupă, astăzi, în lume, cu comercializarea de atari produse. Rezultatele practice ale cercetărilor noastre au fost de natură să confirme perspectivele excelente pe care le așteptam. Problema concretă a realizării și desfacerii

produselor noastre bio-sintetice poate fi tratată, cred, din două puncte de vedere: cel pur tehnic — la care nu vedem nici un fel de impediment de fabricație — și obișnuința clienților în utilizarea de noi resurse de acest fel pentru hrana animalelor.

G. H. Fabricarea de alimente bio-sintetice — nenocive și puternic nutritive — pune sub o altă lumină posibilitatea acoperirii necesarului de hrană al omenirii și al fondului animalier. Ce a determinat părțile contractante — am în vedere în primul rînd rațiunile economice concrete de decizie — să adopte hotărîrea de conlucrare în acest domeniu?

I. V. Prin profilul de fabricație al acestor produse bio-sintetice, cu mare conținut proteic, se urmărește asigurarea, în cît mai bune condiții, a cantităților și sortimentelor necesare de proteine furajere, pentru unitățile agricole, în vederea reducerii importurilor de produse similare existente sau chiar a înlocuirii totale a lor cu producție indigenă. Această decizie se înscrie în contextul mai larg al politicii de creștere a șeptelului național, pe fondul exploatării intensive a suprafețelor destinate furajelor.

Alimentația zooveterinară trebuie, completată cu diverse alte substanțe ce sînt, de asemenea, introduse în hrana animalelor (de pildă, produsele de tip „Vamix“ — care înglobează mixturi complexe de vitamine și săruri minerale, biostimulatori etc). Adăosurile respective sînt absolut necesare pentru satisfacerea necesarului de proteine din alimentația veterinară. Fără a intra în detalii tehnice, trebuie remarcat că — pe fondul necesității creșterii cantitative și calitative a șeptelului — alimentația cu proteine este de bază, pînă în prezent ea fiind asigurată, în principal, din făina de pește. Necesarul a impus însă căutarea de noi rezolvări.

Una din soluțiile adoptate este cea vi-

zînd obținerea drojdiei bogate în proteine — substanță fabricată, cum spuneam, din normal — parafine. Baza de materie primă pentru noul produs va fi asigurată, integral, din țară, prin livrări de la Combinatul Petrochimic Pitești. Iată, ca atare, că, realizînd această cooperare, reușim în fapt, să aducem o soluție în rezolvarea necesităților: majorăm sensibil cantitatea de alimente cu mare concentrație proteică — creînd astfel premisele biologice pentru îmbunătățirea raselor noastre animale — utilizăm superior rezervele proprii de materii prime și de prelucrare, obținem economii valutare și creăm premise pentru export. Este locul să precizez că produsul nostru se află într-o fază de lansare, pe piața internațională nefiînd deocamdată intens comercializat nici de către alte firme. Constituînd încă o noutate tehnică, vom beneficia, deci, și de avantajul producătorului inițial, care astăzi comercializează produsul fără o competiție prea strînsă.

J. O. Cît privește interesul părții japoneze pentru această afacere, pot afirma că raționamentul nostru la încheierea contractului de cooperare s-a fondat pe faptul că aveți o excelentă experiență în prelucrarea țiteiului, competența specialiștilor români în acest domeniu fiind de necontestat. Întrînd mai în adîncul relațiilor noastre de afaceri, am constatat — cu plăcere — că există și premisele favorabile dezvoltării sectorului de cercetare-dezvoltare, aici chiar în țara dv. La toate acestea, desigur, se adaugă și nu se poate face abstracție de poziția geografică a țării dv. — la întretinerea atîtor drumuri comerciale — care permite transformarea ei într-un veritabil vad pentru produsele ce le oferim. De fapt, cred că se poate aprecia că unitatea de la Curtea de Argeș va putea deveni un veritabil pilon pentru producția și comercializarea, în Europa, a acestor produse.

G. H. Care va fi contribuția părților contractante, în această conlucrare?

I. V. Noi vom avea aportul în natură, care reprezintă circa 75% din contribuția noastră de capital — aport ce va consta din utilaje, instalații, organizarea de șantier. Cît privește partea japoneză, aceasta va veni cu tehnologia de fabricație (circa 3/4 din partea ei de capital), sume „cash“ — necesare pentru desfășurarea activității pînă la intrarea în funcțiune a investiției — această investiție realizîndu-se, în principal, pe baza sumelor atrase.

G. H. Am înțeles că, fără a se opri la fabricație, intențiile dv. merg mult mai departe. Ce vă propuneți, în vederea destacerii produselor rezultate?

I. V. Produse alimentare animale care de felul celor ce vom produce noi — cu mare conținut de substanță ingredientă, vitamine, aminoacizi, proteine — nu oferă, încă, în lume, prea multe firme. Gama largă de utilizare a acestora — de la bovine și capre etc. la viermii de mătase, de pildă —

plus excelente rezultate obținute în stațiile pilot de testări pe alte animale, ne fac să fim optimiști, perspectivele de desfacere fiind — apreciem noi — dintre cele mai bune. Mai bine de jumătate din producție o vom exporta. Încă de pe acum, societatea noastră a și primit cereri privind livrările ce le vom efectua, interes deosebit dovodind firme din Franța, R.F.G., Olanda, Danemarca, Suedia, Austria, Elveția, India, Australia ș.a.

Cit privește canalele pentru distribuție, comerțilizarea o vom efectua pe căi multiple. Am în vedere de pildă, faptul că vom utiliza, atât intermediarii propuși de către partenerul nostru — filiala din Düsseldorf a lui „Sumitomo Shoji Kaisha“ (SSK), spre exemplu — cit și propriile noastre canale. „RONIPROT“ va avea, de asemenea, un colectiv propriu, specializat pentru export. Tot prin aceste canale vom întreține și comunicația comercială pe calea reclamei și publicității.

Pe piața internațională, vom apare sub denumirea comercială „VITON“ — marcă înregistrată.

În vederea cercetării de piață — pentru asigurarea unei eficiente baze de informație pentru export — vom organiza, în viitor, și un departament de „marketing“ și export — sector care se va ocupa atât cu investigația de piață, cât și cu derularea operațiilor de export propriu-zise.

G. H. Domnule Oiwa, mai înainte ați amintit despre intenția părților de a conlucra și în domeniul cercetării-dezvoltării. Vreți să reveniți cu detalii ?

J. O. Cu plăcere. În vederea asigurării unei baze de conlucrare mai solide și cu perspective îndelungate, părțile au convenit — prin clauzele de contract — asupra posibilității de a efectua împreună și operații de cercetare-dezvoltare și de valorificare în comun a acestor rezultate. Vom înființa, astfel, laboratoare științifice la Curtea de Argeș și vom coopera cu tehnicienii români și în acest domeniu. Dacă, în prezent, tehnologia de fabricație a proteinelor bio-sintetice se bazează pe prelucrarea normal — parafinelor, intenționăm ca în viitor, să orientăm cercetările spre valorificarea — în același scop — a metanului și metanolului. Pentru baza de cercetare aveți și un personal tehnic de calitate — ingineri capabili de rezultate excelente. Colaborarea va avea loc pe baze de plan comun — în vederea găsirii de noi soluții tehnice, adaptabile la condițiile de fabricație locale — cu Institutul pentru Cercetări Chimico-Farmaceutice (I.C.C.F.) — București care are o utilă experiență în fabricația de medicamente pe bază de fermentație. Uzina de antibiotice de la Iași reprezintă, cred, o probă de competență a calității tehnice a specialiștilor dv.

În legătură cu condițiile materiale de lucru în cercetare, aș reține faptul — de asemenea, favorabil — că, pe lângă materii

prime, personal și experiență, mai există o premisă de reușită : în țara dv. aveți și o climă perfectă, care favorizează procesul de fermentație : pedoclimatul românesc este deosebit de propice tehnologiei propuse a fi realizată aici, în România.

Relațiile de bună conlucrare pe care le avem, de asemenea, cu IPUC, „ARCOM“ și „Uzinexportimport“ sînt și ele premise de lucru favorabile. Sigur, în baza acestora sînt clauze de contract, va exista o permanentă informare reciprocă, între cercetătorii și tehnicienii noștri și ai dv., în legătură cu rezultatele obținute de fiecare.

G. H. Puteți să ne oferiți câteva elemente vizînd organizarea societății dv. și stadiul de execuție ?

I. V. „RONIPROT“, funcționînd pe teritoriul României, este o persoană juridică românească, supusă jurisdicției valabile în țara noastră. Numărul personalului ei va atinge, în final, cifra de 200 salariați, din care circa 150 vor fi personal de execuție. Diferența — conducerea și personalul TESA. Partea japoneză va fi reprezentată de circa 10 oameni — acum, sînt 6 — director, inginer-șef, ingineri specialiști și maiștri.

Lucrările șantierului au început în luna februarie curent, în această perioadă aflîndu-ne, ca atare, în faza de contractări, verificări de execuție și de urmărire a modului de realizare a investiției.

Activitatea societății este verificată de către o comisie de cenzori formată din 3 persoane.

Forul suprem de conducere este adunarea generală a acționarilor, dreptul la vot al acestora fiind conform cu principiul — „un vot pentru o parte socială“, (fiecare „parte socială“ fiind egală cu suma de 1 000 DM).

Durata societății este stabilită — conform prevederilor de contract și a statutului ei — pentru 30 ani, cu posibilitatea, de prelungire, în caz că părțile consideră folositor acest lucru. Inutil, deci, să menționez că lucrăm pe bază de contracte pe lungă durată — premisă pe care am considerat-o ca reciproc avantajoasă, în perspectiva producției și desfacerii în comun a acestor produse, cu cert viitor.

G. H. Cîteva elemente de eficiență analizată a activității „Roniprot“-ului...?

I. V. În etapa finală, întreprinderea noastră va asigura, prin funcționare, un beneficiu de circa 20%, la prețul de cost, ceea ce va conduce, la restituirea surselor de finanțare atrase, din beneficii și amortizări, în primii 10 ani. Partenerul japonez neavînd, în prezent, alte societăți în lume — pe acest profil — o comparație cu întreprinderi similare nu este posibilă. În orice caz, cred că „Roniprot“ va reuși să se impună, prin calitatea produselor și eficiența sa în execuție și comercializare.

discuție consemnată de
George HAȘEGANU

DIN CRONICA

ÎNTRERECERII

CU CINCINALUL REALIZAT ÎNAINTE DE TERMEN

● **Întreprinderea de utilaj petrolier din Tirgoviște** a îndeplinit la 30 octombrie 1975 prevederile planului producției globale pe perioada 1971—1975. Pînă la sfîrșitul anului 1975, se va asigura o producție suplimentară de peste 200 milioane lei.

● În cadrul **Întreprinderii de autoturisme Pitești** a fost îndeplinită sarcinilor planului cincinal la producția globală cu 63 de zile mai devreme. Pînă la finele anului va fi realizată suplimentar o producție globală în valoare de peste 1146 milioane lei care se va materializa în fabricarea peste plan a 6696 autoturisme Dacia 1300 și a unor piese de schimb în valoare de peste 400 milioane lei.

● Unitățile din componența **Centralei sării și produselor nemetalifere** au realizat de curînd sarcinile de plan ale cincinalului. Angajamentele luate prevăd livrarea pînă la sfîrșitul anului, peste prevederile perioadei 1971—1975, a unei producții de sare, caolin, nisip cuarțos etc. a cărei valoare este estimată la peste 360 milioane lei.

● La **Întreprinderea de utilaje pentru industria ușoară „Islaz“ din Alexandria** realizarea cincinalului înainte de termen creează posibilitatea ca pînă la sfîrșitul anului să se obțină o producție suplimentară de mașini și utilaje în valoare de peste 25 milioane lei.

● **Întreprinderea de articole de sticlărie din Tomești, județul Timiș**, care a îndeplinit recent planul cincinal, va realiza pînă la sfîrșitul anului, peste prevederile perioadei 1971—1975, o producție în valoare de 11 milioane lei.

PENTRU NEVOILE DIRECTE ALE POPULAȚIEI

● La Ministerul Industriei Construcțiilor de mașini a fost stabilit un **program care prevede realizarea unei producții sporite și diversificate de articole de uz casnic**. Printre altele vor fi realizate mai multe tipuri perfecționate de mașini de gătit, cu 2 și 3 ochiuri, electrice, cu gaze sau mixte, punîndu-se accentul pe cele destinate bucătărilor mici, un original aparat casnic pentru condiționarea aerului. De asemenea, vor fi fabricate: mașina electrică de spălat vase; mai multe modele de aparate electrice pentru tocat și tăiat carne, legume și piine; oale de fierț sub presiune de diferite mărimi, aparatul electric pentru prepararea sucurilor de fructe și altele.

● **Unitățile de producție ale cooperăției de consum** sporesc continuu cantitățile de bunuri de larg consum destinate completării fondului de marfă realizat de întreprinderile industriale. Astfel, prin valorificarea cupoanelor și a unor materiale din surse locale, ele vor pune la dispoziția unităților de desfacere, în anul viitor, aproape două milioane bucăți din diverse articole de îmbrăcăminte, precum și cantități mai mari de cazane, burlane, stropitori, bidoane, sape, cazmale, lopeți și alte bunuri.

● **Între 29 și 31 octombrie, Ministerul Comerțului Interior a organizat la București, Tîrgul republican de textile, confecții și încălțăminte**, avînd drept scop redistribuirea fondului de marfă existent în rețeaua comercială. La prima sa ediție, tîrgul a reunit 125 întreprinderi comerciale, mari magazine, precum și unități ale cooperăției meșteșugărești din toate județele. Au fost expuse mostre din întregul sortiment disponibil de mărfuri pentru sezonul rece, a căror valoare se ridică la peste 400 milioane lei.

CONDUCERE ORGANIZARE

În nr. 36/a.c. al revistei noastre (p. 17—18) a fost prezentată o metodă de evaluare a activității de conducere a întreprinderilor bazată pe cuantificarea mai multor factori de influență și structurarea lor într-un model matematic. Pentru a facilita utilizarea practică a modelului de către specialiști și cadre de conducere, aceiași autori ne prezintă în acest număr un sistem simplu și eficient de calcul și redare a rezultatelor.

Deoarece utilizarea relației de determinare a indicatorului sintetic I_d (vezi numărul menționat al revistei) pentru toate cele aproape 35 mii de variante posibile este laborioasă și nu reprezintă un instrument operativ pentru conducerile întreprinderilor de a cunoaște nivelul activității de conducere și a acționa direct asupra factorilor prioritari de influență, este necesară concentrarea acestor variante într-un sistem simbolic.

În practica compartimentelor de specialitate, prezentarea diferitelor valori de determinare a unor indicatori sintetici se face de regulă, prin formule, prin nomograme și tabele, acestea din urmă fiind și cele mai răspândite.

Sistemul simbolic, față de sistemele menționate, poate prezenta un același număr de variante printr-un număr mai mic de valori, precizia acestora fiind suficient de mare.

Prin sistemul simbolic de prezentare a indicatorului nivelului de eficiență a activității de conducere (I_d) se pot concentra cele aproape 35 mii de variante în numai 76 de valori, în situația când abaterea de prezentare (E) a sistemului este de $\pm 0,06$.

Relația dintre eroarea de prezentare (E) și numărul de valori (R_M) utilizate în sistemul simbolic este următoarea :

$$E = \frac{I_M - I_0}{\frac{2 \cdot R_M}{9} + 1} \quad (1)$$

adică :

$$E = \frac{1,555 - 0,489}{\frac{2 \cdot 76}{9} + 1} = 0,06$$

în care :

I_0 , I_M este valoarea minimă, respectiv maximă a indicatorului de eficiență, (vezi nr. 36 al revistei).

Sistemul simbolic este format din :

— denumirea variantelor factorilor de influență a activității de conducere, precizate prin valorile „ $x_{i,d}$ ”.

— simbolurile (j_i) care urmează a fi calculate pentru variantele factorilor de influență a activității de conducere. Suma sim-

CUM EVALUĂM ACTIVITATEA DE CONDUCERE A ÎNTRINDERII (II)

bolurilor (j_i) va fi chiar simbolul (R) al indicatorului de eficiență (I_R) adică :

$$R = \sum_{i=1}^g j_i \quad (2)$$

În vederea determinării simbolurilor (j_i) se calculează pentru fiecare factor de influență limitele de simbolizare (x_i) $_j$:

$$(x_i)_j = \frac{2 \cdot E}{g \cdot a_i} \cdot j_i + x_{i,0} \quad (3)$$

în care: $x_{i,0} = x_{i,d}$ minim

Din condiția :

$$(x_i)_{j_1} \leq x_{i,d} \leq (x_i)_{j_{i+1}} \quad (4)$$

rezultă simbolul (j_i) aferent ponderii variantelor ($x_{i,d}$) a factorilor de influență „ i ”.

Comparațiile din condiția (4) s-au realizat pentru fiecare factor de influență cu ajutorul unor tabele de tipul celui prezentat în tabelul 1 pentru factorul 1 (structura organizatorică).

În acest tabel, în prima coloană se trec simbolurile (j) care urmează a fi calculate pentru variantele fiecărui factor de influență, avînd limitele de simbolizare (X_i) $_j$ trecute în coloana a doua și calculate conform relației (3). Asigurîndu-se condiția (4) rezultă în coloana a treia valorile lui $X_{i,d}$ cărora le corespund simbolurile (j_i) din prima coloană.

Tabelul 1

Exemplu de determinare a limitelor de simbolizare ($x_{i,d}$) $_j$ aferente factorului de influență „structura organizatorică”

$$(x_1)_j = \frac{2 \cdot E}{g \cdot a_1} \cdot j_1 + x_{1,0} = \frac{2 \cdot 0,06}{9 \cdot 0,098} \cdot j_1 + 1 = 0,136 j_1 + 1$$

j_1	$(x_1)_{j_1} - (x_1)_{j_{1+1}}$	$x_{1,d}$
0	1 - 1,13	1
1	1,14 - 1,26	
2	1,27 - 1,40	
3	1,41 - 1,53	
4	1,54 - 1,67	
5	1,68 - 1,81	
6	1,82 - 1,94	
7	1,95 - 2,08	2
8	2,09 - 2,21	
9	2,22 - 2,35	
10	2,36 - 2,49	
11	2,50 - 2,62	
12	2,63 - 2,76	
13	2,77 - 2,89	
14	2,90 - 3,03	3

Astfel: $j_1 = 0$ cînd $1 = X_{1,d} < 1,13$, adică atunci cînd $X_{1,d} = 1$. De asemenea, $j_1 = 7$ cînd $X_{1,d} = 2$ deoarece se satisface condiția $1,95 < X_{1,d} < 2,08$ și în mod similar $j_1 = 14$ cînd $2,90 < X_{1,d} < 3,03$, adică pentru $X_{1,d} = 3$.

În acest fel, din tabelul 1 rezultă că simbolurile pentru cele 3 variante ale factorului de influență „structura organizatorică” sînt 0 ; 7 și 14, valori care se regăsesc în rubrica acestui factor din prima parte a tabelului 2.

Cele (R_M) valori ale indicatorului de eficiență (I_R) se determină cu ajutorul relației :

$$I_R = \frac{2 \cdot E}{g} \cdot R + E + I_0 \quad (5)$$

care pentru exemplul tratat va fi :

$I_R = 0,01333 \cdot R + 0,549$ cînd $R = 0, 1, 2, 3, \dots, 76$

În tabelul 2 se arată reprezentarea simbolică a indicatorului de eficiență a activității de conducere (I_R). În cele 76 de valori se cuprind toate variantele posibile de variație a factorilor de influență a acestei activități.

De exemplu, pentru întreprinderea 4, citirea în sistemul simbolic se face în felul următor :

— se determină, pentru fiecare variantă în care se regăsește fiecare factor de influență, simbolul aferent, care a fost stabilit conform celor prezentate la tabelul 1. Astfel, conform variantelor precizate în tabelul 2 din nr. 36 a.c. al Revistei Economice, întreprinderea 4 are varianta 2 pentru primul factor de influență, la care corespunde în tabel simbolul 7, varianta 3 pentru cel de al doilea factor de influență căruia îi corespunde în tabel simbolul 3, varianta 1 pentru cel de al treilea factor, căruia îi corespunde în tabel simbolul 0 și în continuare în același mod pentru toți cei 9 factori de influență : simbolurile aferente fiecărei variante a acestor factori de influență se prezintă în prima parte a tabelului 2 ;

— se însumează valorile celor 9 simboluri aferente variantelor în care se regăsesc la această întreprindere, cei 9 factori de influență, adică :

$$R = j_1 + j_2 + j_3 + j_4 + j_5 + j_6 + j_7 + j_8 + j_9 = 7 + 3 + 0 + 1 + 15 + 2 + 13 + 1 = 49 ;$$

— se caută în partea a doua a tabelului 2 valoarea lui $R = 49$ căruia îi corespunde valoarea indicatorului de eficiență

$$I_R = 1,20$$

Astfel, în tabel se pot citi direct, cu ajutorul simbolurilor, următoarele valori ale indicatorului, pentru cele 5 întreprinderi analizate:

$$\begin{aligned} \text{— întreprinderea 1 — } R &= \sum_{j_1=13} \rightarrow I_1 = \\ &= 0,72 \text{ față de } \\ &0,681 \text{ stabilit anterior prin calcul} \\ &\text{(vezi nr 36 al Revistei Economice)} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{— „ 2 — } R &= \sum_{j_2=11} \rightarrow I_2 = \\ &= 0,70 \text{ față de } \\ &0,666 \text{ stabilit prin calcul} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{— „ 3 — } R &= \sum_{j_3=61} \rightarrow I_3 = \\ &= 1,36 \text{ față de } \\ &1,356 \text{ stabilit prin calcul} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{— „ 4 — } R &= \sum_{j_4=49} \rightarrow I_4 = \\ &= 1,20 \text{ față de } \\ &1,186 \text{ stabilit prin calcul} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{— „ 5 — } R &= \sum_{j_5=51} \rightarrow I_5 = \\ &= 1,23 \text{ față de } \\ &1,223 \text{ stabilit prin calcul} \end{aligned}$$

Toate valorile reieșite prin sistemul simbolic nu depășesc eroarea maximă de prezentare de $\pm 0,06$.

★

Tabelul 2 se poate utiliza la determinarea valorilor indicatorului de eficiență (IR) pentru orice întreprindere din colectivitatea (centrala industrială) studiată, atât în ce privește situația prezentă cât și în dinamică, deoarece cazurile care dorim să le cercetăm se încadrează în cele cca. 35 mii de variante posibile a exista. Astfel dacă o întreprindere, în afara celor analizate, are următoarele variante ale factorilor de influență: 3; 2; 3; 4; 3; 2; 1; 2; 3, din prima parte a tabelului 2 se vor putea citi simbolurile aferente acestor variante, adică: 14; 1; 13; 4; 10; 2; 0; 6; 2; suma simbolurilor fiind $R=52$, din partea a doua a tabelului 2 se va citi valoarea lui

$IR=1,24$. Cu toate că această întreprindere nu face parte din eșantionul celor 5 întreprinderi studiate, ci din centrala (colectivitatea) la care acționează cei 9 factori de influență în variantele cunoscute, se poate evalua cu ușurință nivelul calității conducerii, atât față de valoarea maximă a acestuia (1,555) posibilă de atins cât și față de celelalte întreprinderi, ținând seamă de factorii care pot influența cu prioritate în continuare, sau acționându-se asupra acestor factori care prezintă influențe negative asupra întregii activități de conducere.

În acest fel, ținând seama de situația prezentată, se poate vedea că nivelul calității conducerii este cel mai ridicat la întreprinderea 3 ($I_3 = 1,36$), precum și la întreprinderile 5 ($I_5 = 1,23$) și 4 ($I_4 = 1,20$) față de celelalte două din eșantionul analizat, respectiv întreprinderile 1 ($I_1 = 0,72$) și 2 ($I_2 = 0,70$). Totodată, cu ajutorul tabelului 2 putem să determinăm și să compa-

Reprezentarea simbolică a indicatorului de eficiență (IR)

FACTORUL DE INFLUENȚĂ DENUMIRE/SIMBOL (J_i)	VARIANTA ÎN CARE SE REGĂSEȘTE UNITATEA ANALIZATĂ				
	DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI	DENUMIREA VARIANTEI	
	SIMBOL	SIMBOL	SIMBOL	SIMBOL	
1 J_1	STRUCTURA ORGANIZ.	$e/c < 5$	$e/c = 5-7$	$e/c > 7$	—
2 J_2	REGULAMENTUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	DELIMITAREA ATRIBUȚIUNILOR PÎNĂ LA NIVELUL COMPARTIM.	DETALIERE INCLUSIV RELATII ÎNTRE COMPARTIMENTE	DETALIEREA ATRIBUȚIILOR PÎNĂ LA NIVELUL FUNCȚIILOR	—
3 J_3	SISTEMUL INFORMAȚIONAL	REDUCEREA VOL. EVIDENȚEI CU PÎNĂ LA 10%	ÎNTRE 10-25%	PESTE 25%	—
4 J_4	METODE ȘI TEHNICI DE CONDUCERE, STUDII ȘI APLICAȚII	NU SE APLICĂ	STUDIATE ȘI PARTIAL APLICATE	APPLICATE EFECTIV	APPLICATE ȘI COMPLETATE CU METODELE SPECIFICE
5 J_5	CALIFICAREA PERSONALULUI	ESTE ÎN SCĂDERE DE LA AN LA AN	A AVUT PERIOADE DE SCĂDERE	APROXIMATIV A RĂMAS CONSTANTĂ	ARE TENDINȚĂ DE CREȘTERE DE LA AN LA AN
6 J_6	PERFECTIONAREA PREGĂTIRII CADRELOR	A FOST INCLUS 75%	ÎNTRE 75-95%	100%	—
7 J_7	ORGANELE DE CONDUCERE COLECTIVĂ	DECIZII PRIVIND PROBLEMELE MAJORE PÎNĂ LA 50%	50-75%	PESTE 75%	—
8 J_8	EXERCITAREA CONTROLULUI	SPORADIC	CONTINUTUL PE COMPARTIMENTE	CONTINUTUL SI DIFERENȚIAT	—
9 J_9	EFICACITATEA CADRELOR DE CONDUCERE	SÎNT PÎNĂ LA 50%	50-70%	PESTE 75%	—

$$R = J_1 + J_2 + J_3 + J_4 + J_5 + J_6 + J_7 + J_8 + J_9$$

R	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
IR	0,55	0,56	0,57	0,59	0,60	0,62	0,63	0,64	0,66	0,67	0,68	0,70	0,71	0,72	0,74	0,75

R	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
IR	0,76	0,78	0,79	0,80	0,82	0,83	0,84	0,86	0,87	0,88	0,90	0,91	0,92	0,94	0,95	0,96

R	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47
IR	0,98	0,99	1,00	1,02	1,03	1,04	1,06	1,07	1,08	1,10	1,11	1,12	1,14	1,15	1,16	1,18

R	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
IR	1,19	1,20	1,22	1,23	1,24	1,26	1,27	1,28	1,30	1,31	1,32	1,34	1,35	1,36	1,38	1,39

R	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76
IR	1,40	1,42	1,43	1,44	1,46	1,47	1,48	1,50	1,51	1,52	1,54	1,55	1,56

TABELUL 2

răm și nivelul unității date ca exemplu, situate în afara eșantionului celor 5 întreprinderi analizate, dar grupată în aceeași centrală industrială (colectivitate), care avînd indicatorul de eficiență a conducerii de $IR=1,24$, se situează printre întreprinderile bine organizate, respectiv imediat după întreprinderea 3 ($I_3=1,36$) și superioară ca nivel celor imediat următoare, respectiv întreprinderile 5 și 4 ($I_5 = 1,23$; $I_4 = 1,20$).

Pentru fiecare din unitățile centralei se poate stabili imediat, atât nivelul calității conducerii, cât și compararea acestuia cu nivelele înregistrate de celelalte întreprinderi. Așa cum s-a prezentat în numărul 36 a.c. al Revistei Economice, factorii care acționează cu precădere în mod favorabil asupra nivelului calității conducerii sînt: structura organizatorică, sistemul informațional și calificarea personalului, iar pentru unitățile cu nivel mai redus, factorii care trebuie în continuare analizați pentru a crește nivelul calității conducerii sînt: perfecționarea pregătirii personalului,

modul de statuire și detaliere a atribuțiilor și eficacitatea cadrelor de conducere. La aceste din urmă unități, orice modificare pozitivă a variantelor în care se regăsesc factorii de influență menționați mai sus va avea drept consecință, favorabilă, creșterea indicatorului de eficiență și implicat a nivelului calității conducerii.

De mare operativitate, sistemul simbolic devine un instrument simplu la îndemîna oricărei conduceri de întreprindere, de a cunoaște în orice moment situația trecută, cea fotografiată în prezent, precum și perspectivele ce se prefigurează unității respective în etapele următoare de dezvoltare. Totodată, orice optimizare a situațiilor proiectate prin studierea diferitelor variante de acțiune a factorilor de influență, ținînd seama că aceștia au particularitatea de a fi nenumerici, poate fi circumscrisă cu efectul ei, iar căile de perfecționare a activității de conducere vor putea fi urmărite prin efectul lor, concret cantificat.

ing. Nicolae HANEȘ
ing. Eduard BOLESCH

Metode moderne in aplicații concrete:

ANALIZA VALORII ÎN DOMENIUL FABRICĂRII MOBILEI

METODA analizei valorii a căpătat în ultimii ani o tot mai mare extindere în economia noastră, în special datorită importanței deosebite care se acordă de către întreprinderi reducerii costurilor de fabricație a produselor. Nelimitind acțiunea de reducere a costurilor doar la mai buna organizare a producției și a muncii, tehnica extinde sfera de urmărire a acestora și în faza utilizării produsului la cumpărător (beneficiar), ceea ce prezintă o importanță deosebită pentru sporirea eficienței economice a producției sociale în ansamblu.

Prezentăm în continuare modul de aplicare al acestei tehnici în practică, pe un exemplu concret la fabricarea produsului: furnire estetică, în cadrul întreprinderii de celuloză și hirtie „Palas”-Constanța.

Start: identificarea și evaluarea funcțiilor produsului

ATINGEREA obiectivului propus — reducerea costurilor de fabricație, la produsul avut în vedere — furnirul, a impli-

Acceptând că pentru toate cele trei grupe de specii de furnir luate în analiză (fag, exotic roșu și exotic înlocuitor nuc), funcția de bază este funcția A (evaluată la 5 puncte în matrice), deci ea este cea care asigură aspectul estetic optim obiectului furnirit, și că însăși sensul social al fabricării furnirelor estetice este de a da un plus de calitate respectivelor produse la care sînt utilizate, înseamnă că toate celelalte funcții care au (în schema

Tabelul nr.1

C o d	Denumirea funcției
A	Asigurarea aspectului estetic al mobilierului, lambriurilor și usilor.
B	Permite înclădirea pe panouri (evitînd pătrunderea cleiului) și șlefuirea ulterioară
C	Are forme în limite dimensionale conform STAS 1122-67.
D	Are limite de umiditate conform STAS 1122-67
E	Are limite privind anomalii și defecte ale lemnului conform STAS 1122-67

cat, în primul rînd, **stabilirea funcțiilor** acestuia la beneficiar. În tabelul nr. 1 ele sînt redade pentru două specii de furnir: fag și exotic.

În continuare a fost necesară realizarea efectivă a ideii că prețul de cost al produsului analizat nu exprimă implicit ceea ce se consumă, ci ceea ce se obține în procesul de producție din punct de vedere al utilității sociale, altfel spus, a trebuit să fie aplicată noțiunea de „cost al funcțiilor produsului”. În acest scop, pentru a **elimina cheltuielile artificiale**, s-au analizat costurile de producție la 1 000 m³ furnire, pe faze de fabricație ale procesului tehnologic (pînă la nivelul prețului de cost de secție).

În vederea **repartizării pe funcții a costurilor** astfel identificate s-a realizat, în continuare, matricea pătratică, în care au fost analizate, două cîte două, funcțiile produsului la furnizor, funcții anterior identificate (vezi tabelul nr. 2), coeficienții de greutate rezultați pentru fiecare funcție în parte (5, 3, 1, 2, 5), servind apoi la repartizarea costurilor pe funcții. Cu elementele de costuri astfel obținute, s-a întocmit apoi diagrama funcțiilor — în care acestea sînt ordonate descrescător după mărimea costurilor încorporate (vezi schema alăturată).

Tabelul nr. 2

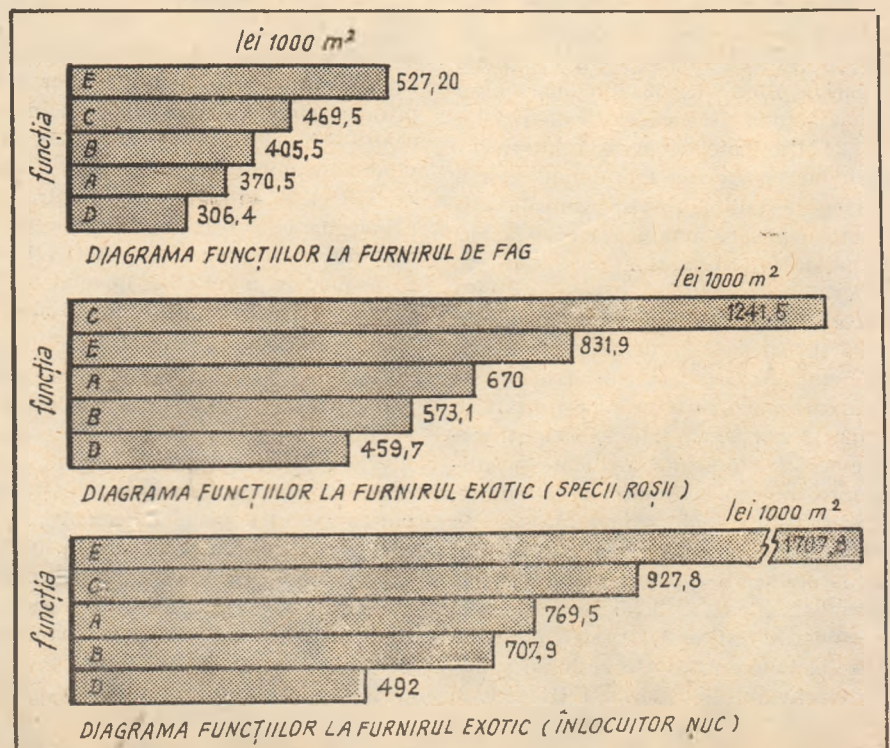
C o d	A	B	C	D	E
A	1	0	0	0	1
B	1	1	0	0	1
C	1	1	1	1	1
D	1	1	0	1	1
E	1	0	0	0	1
TOTAL	5	3	1	2	5

Soluții pentru eliminarea costurilor inutile

ETAPELE parcurse au indicat funcțiile asupra cărora trebuie acționat în vederea reducerii costurilor pentru a se putea ajunge în acest fel la sporirea eficienței fabricării furnirului, a producției sociale în ansamblu.

În vederea realizării acestui deziderat s-au aplicat metode specifice de creativitate (interviuri, brainstorming etc.) rezul-

alăturată, valori mai mari decît ale funcției A, conțin costuri inutile la utilizator, costuri ce trebuie eliminate.

Tabelul nr. 3

Soluția propusă	Spor de producție la 1000 m ² furnir			Reducerea consumului specific la 1000 m ² furnir			Reducerea preț. de cost secție la 1000 m ² furnir		
	Fag	Exotic	Inloc. nuc	Fag	Exotic	Inloc. nuc	Fag	Exotic	Inloc. nuc
	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	m ²	lei	lei	lei
- Reducerea grosimii furnirului.	143	91	91	0,268	0,120	0,181	7,23	3,12	2,22
- Formatarea cu însemnarea prealabilă a defectelor.	104	47	71	0,083	0,028	0,046	14,89	2,94	7,55
- Formatarea în pachete de 12 și 24 foi în proporții egale la furnirile din sferturi.		90			0,054			12,0	
- Formatarea numai a unui cant la 50% din pachetele din calote.			50			0,030			10,27
- Eliminarea parțială a formatarei unui cant la furnirile din prizele întocmirilor III-V.	33			0,026			7,37		
TOTAL	280	228	212	0,377	0,202	0,257	29,49	18,06	20,14

tind următoarele soluții de reducere a costurilor:

(a) **În cazul funcției B.** Prețul de cost al funcției este condiționat de grosimea furnirului și tocmai de aceea la fag, funcția B > A. (Rolul funcției B este de a înlesni înclieirea furnirului pe panoul de P.A.L. și de a nu permite, în același timp, pătrunderea cleiului în grosimea sa). Analizele au evidențiat că grosimile la fag, și exotic, de 0,8 mm, respectiv 0,6 mm, sînt nejustificate de mari. S-a demonstrat experimental acest lucru pe cca. 1 000 m² furnir de 0,7 mm și 1 000 m² furnir exotic roșu și inlocuitor de 0,55 mm — utilizate la fabricarea dormitoarelor „Pelican“, constatîndu-se inexistența vreunor diferențe calitative. De remarcat că realizarea grosimii de 0,55 mm este posibilă în condițiile tehnologice actuale (pe decupatoare Cremona), un studiu separat întocmit punînd la punct metodologia de control statistic necesară pentru menținerea grosimii dorite. Iar efectul economic obținut este convingător: măsura propusă de reducere a grosimii, pînă la o limită care să-i permită folosirea fără a-i micșora valoarea de întrebuințare, sporște suprafața de furniruire, din aceeași masă lemnoasă, cu 14,3% la fag și 9,1% la exotic.

(b) **În cazul funcțiilor C și E** (a se ve-

dea conținutul lor în tabelul nr. 1). Analiza lor concomitentă este impusă de faptul că sînt realizate împreună, în faza de croire a furnirelor, astfel încît, la ghilodină, prin eliminarea defectelor se obțin în același timp și limitele dimensionale (lungime și lățime) necesare. Cele două funcții înglobează cele mai mari costuri din cel puțin două motive: aici se produce un volum mare de deșeuri; faza de formatarea fiind către finele fluxului tehnologic înglobează un conținut mare de costuri de la fazele anterioare. Principalele propuneri rezultate din analiză sînt, în acest caz, următoarele:

● **Insemnarea în prealabil a pachetului de furnire în vederea eliminării numai a defectelor.** evitîndu-se astfel anterioarele tăieturi suplimentare.

● **Livrarea furnirului de fag cu o formatare sumară a canturilor fără eliminarea prin retezări transversale a defectelor, ci numai prin scăderea lor din suprafața privind clasele de calitate.** Aceeași propunere este valabilă și pentru livrarea furnirului de exotic inlocuitor nuc, îndeosebi în cazul celui cu mai multe noduri și defecte transversale.

● **Pentru furnirile exotic și fag debitate pe calote, respectiv a celor provenite din bușteni sub 80 cm, se propune elimi-**

narea tivirii pe cantul drept rezultat din spintecarea furnirului deoarece oricum acestea vor mai fi odată tivite la producătorul de mobilă. Prin eliminarea acestor fișii de furnire se realizează un plus de 50 mp/1 000 mp — la exotic, și 33 mp/1 000 mp — la fag.

● **Pentru furnirul de exotic a cărui depozitare este obligatorie pe bușteni (și la care lățimea și lungimea pachetului e mare) se propune renunțarea la formatarea în pachete a 32 foi, operație generatoare de mari pierderi prin tivire. În cazul formatarei foilor de furnire în pachete a câte 24 sau 12 foi se economisesc, din fiecare pachet inițial de 36 foi, cite două fișii longitudinale marginale. În acest fel se obține un spor de producție finită din aceeași suprafață de furnire uscate cu 7,2% mai mare.**

Concluzii și eficiență

MASURILE propuse, rezultate din aplicarea analizei valorii (prezentate în tabelul nr. 3) evidențiază că se pot obține fără nici un fel de efort de muncă sau investiții următoarele avantaje:

— **La furnirul de fag:** un spor de producție fizică de 28% față de prelucrările anterioare, o economie de consum specific de 0,377 m³/1 000 m² furnir, cît și o reducere a prețului de cost cu circa 25%.

— **La furnirul exotic specii roșii:** un spor de producție fizică de 22,8%, o reducere a consumului specific cu — 13,2% la 1 000 m² și o reducere a prețului de cost cu cca. 20%.

— **La furnirul exotic inlocuitor nuc** un spor de producție fizică de 21,2%, o reducere a consumului specific de 0,257 m³/1 000 m², și o reducere a prețului de cost de secție cu cca. 18%.

Din cele expuse, rezultă că tehnica de analiză a valorii poate fi aplicată chiar și la produse puțin complexe, ca de exemplu furnirul estetic, ceea ce susține ideea aplicării acesteia la cît mai multe produse și în cît mai multe domenii. De remarcat, și faptul că metodologia aplicată în cazul analizat poate fi extinsă la orice fel de furnir precum și la toate produsele în plăci ale prelucrării lemnului, ca de exemplu: P.A.L., P.F.L. etc.

ing. Ione! DUMBRAVA

SINOPTIC

Abordarea multilaterală a problemelor conducerii științifice a economiei

În zilele de 31 octombrie — 1 noiembrie a.c., Facultatea de științe economice a Universității din Cluj-Napoca, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat și în strînsă colaborare cu facultățile de profil ale universităților din Iași și Craiova și Institutul de construcții din București, a organizat un simpozion cu tema „Probleme actuale ale sistemului informațional, conducerii economice, organizării producției și a muncii”. La simpozion au participat cadre didactice din învățămîntul superior (Universitatea din Cluj-Napoca, Universitatea din Timișoara, Academia de studii economice-Bucu-

rești, Universitatea din Iași, Universitatea din Craiova, Institutul de construcții-București, Institutul „Traian Vuia”-Timișoara), cercetători din cadrul Institutului de cercetări economice București, analiști și programatori din centre teritoriale de calcul, precum și specialiști din unități industriale, comerciale și de construcții.

În cele cinci secții de lucru ale simpozionului, au fost prezentate circa 120 de comunicări științifice, care au cuprins o tematică largă, de ordin teoretic general, probleme metodologice, precum și analize concrete vizînd perfecționarea conducerii activității economice prin utilizarea metodelor moderne de gestiune și a tehnicii electronice de calcul.

Discuțiile care au urmat au prilejuit un rodnic schimb de idei între cercetători, cadre didactice și specialiști din unitățile economice. S-au făcut propuneri cu privire la

perfecționarea metodelor și tehnicilor de conducere, la modalitățile cele mai operative și eficiente de implementare a acestora în activitatea unităților economice.

P. R.

Știința și tehnica poloneză în 1974

Agencia poloneză de presă, ca în fiecare an, a subliniat și în 1975 cele mai importante 10 evenimente produse în domeniul științei și tehnicii în Polonia în 1974. Este vorba de următoarele: (1) reactorul atomic de cercetări „Maria” (30 MW putere) de la Swierk (lîngă Varșovia) pus în funcțiune la sfîrșitul anului trecut; (2) progre-

sul realizat în domeniul reacțiilor termo-atomice și al posibilității de utilizare a lor în energetică; (3) Construirea Portului de Nord din Gdansk (4) punerea în funcțiune a minei de cărbuni „Pniówek” (extracție 15 000 t/zl) cu trei ani mai devreme; (5) descoperirea și examinarea noilor zăcăminte de sulf în partea orientală a voievodatului Rzeszów; (6) elaborarea unui test enzimatic original permițînd depistarea hepatitei virotice; (7) elaborarea tehnologiei de curgere continuă a cuprului; (8) prima operație în Polonia de implantare a unui stimulator atomic al inimii; (9) descoperirea unei noi stele de către prof. W. Krzeminski, de la departamentul de astronomie al Academiei poloneze de științe, în cursul observațiilor pe care le-a făcut în Anzi; (10) Construirea unei mari secerători-batoză „Bizon”.

Cursul

Studierea politicii economice

interne și internaționale

a P. C. R.

Tema IV:

pentru

cursanții care lucrează în industrie

În ajutorul participanților la învățămîntul politico-ideologic de partid

Locul și rolul unităților industriale în sistemul de organizare și conducere a industriei.

Perfecționarea sistemului de legături dintre verigile organizatorice ale industriei

ACTIONÎND în domeniul hotărîtor al vieții sociale — producția materială — și fiind angrenate într-un mecanism unitar de organizare și conducere pe baza planului național unic, unitățile industriale îndeplinesc funcții multiple (economice, sociale, organizatorice și educativ-politice), de o deosebită însemnătate pentru progresul întregii noastre societăți. Deși

timpul care s-a scurs de la reorganizarea conducerii economiei este relativ scurt, rezultatele obținute dovedesc că sistemul de organizare și conducere adoptat este viabil, corespunzător actualii etape de dezvoltare a economiei noastre naționale. Ca atare, problema fundamentală care se pune în prezent în legătură cu sistemul organizatoric al industriei o constituie asigurarea

funcționalității optime a acestui sistem, delimitarea pe baze științifice a atribuțiilor diferitelor compartimente de muncă, perfecționarea continuă a raporturilor dintre întreprinderi, centrale și ministere, întărirea responsabilității și disciplinei în realizarea obiectivelor și sarcinilor care revin fiecărei unități industriale.

I. Locul și rolul unităților industriale în cadrul economiei

Întreprinderea socialistă

— trăsături definitorii

concentrat trăsăturile sistemului economic socialist și principiile care stau la baza conducerii întregii societăți. Ea constituie unitatea organizatorică de bază a producției de bunuri și servicii necesare societății, obiectivele ei fiind organic integrate în strategia dezvoltării întregii economii pe baza planului național unic; dispune de autonomie operațională și funcțională în realizarea sarcinilor; în sfîrșit, întreprinderea socialistă reprezintă un organism social, în care oamenii muncii participă direct la conducere, în dubla lor calitate de producători și proprietari asupra mijloacelor de producție.

Prin valorile ei de comandă, materializate în sarcinile de plan, întreprinderea este legată organic de sistemele supraordonate, cu care intră în legături multiple, de natură tehnico-economică, administrativă și juridică.

Centrala industrială — organism economic complex

— trăsături definitorii

— trăsături definitorii

Centrala industrială este în primul rînd o organizație economică și numai apoi un nivel ierarhic în structura organizatorică a conducerii industriei. Ea reprezintă de regulă, o mare unitate economică autonomă, dotată cu mijloace materiale și bănești, chemată să îndeplinească o funcție esențialmente de gestiune economică, să conducă direct și efectiv întreaga activitate a întreprinderilor și unităților componente.

Crearea centralelor industriale marchează o schimbare calitativă a sistemului de organizare a economiei noastre naționale, deoarece:

— centrala industrială reprezintă o unitate economică autonomă, care își desfășoară activitatea pe baza principiului gestiunii economice; ea este înzestrată cu fonduri fixe și dotată cu mijloace circulante, are personalitatea juridică, încheie bilanș, beneficiază de credite bancare, are relații economice și financiare cu alte unități din țară și străinătate, are relații directe cu bugetul statului;

— avînd largi și importante competențe în toate etapele producției, de la proiectare pînă la desfacerea producției, cen-

tralele dispun de toate condițiile necesare rezolvării la un nivel superior a unor probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale, încadrării armonioase a întreprinderilor în mecanismul economiei naționale;

— centrala nu reprezintă o simplă sumă de unități componente (întreprinderi, fabrici, uzine, exploatări, șantiere, secții de producție), sau un simplu instrument pentru coordonarea activității acestora, ci este concepută ca un organism economic complex, integrat, pe baza unor criterii multiple și flexibile;

— prin locul și rolul lor, centralele sînt un participant activ la elaborarea și înlăptuirea planului unic de stat, la dialogul de armonizare a criteriilor de raționalitate macro-economică și pe termene lungi cu cele de raționalități microeconomice și pe termene mai scurte, în vederea optimizării creșterii economice;

— prin crearea centralelor, s-a făcut trecerea de la o structură organizatorică rigidă, constituită pe criterii administrative, la o structură organizatorică flexibilă, capabilă să se adapteze la cerințele impuse de producția modernă, eficientă;

— noul sistem organizatoric nu înseamnă însă anihilarea rolului întreprinderilor, în calitatea lor de unități de bază ale economiei; centralele au fost astfel concepute încît unitățile lor componente (cu și fără personalitate juridică) să funcționeze fără excepție pe baza gestiunii economice, să dispună de autonomie în gospodărirea fondurilor.

Principiul fundamental care stă la baza organizării centralelor îl constituie centralismul democratic, prin care se asigură îmbinarea conducerii unitare, centralizate a întregii economii, o largă autonomie și inițiativă a unităților economice. Una din caracteristicile aplicării acestui principiu în condițiile țării noastre o reprezintă dialectica raportului dintre cele două laturi ale sale: centralismul și democrația. Aceasta se exprimă prin aceea că atribuțiile întreprinderilor, centralelor și ministerelor suferă mutații continue, în sensul lărgirii lor, în funcție de o serie de factori obiectivi și subiectivi.

Procesul de lărgire a competențelor unităților economice reprezintă, desigur, un fenomen obiectiv, determinat de creșterea complexității și dinamismului forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice mondiale. Acest proces nu trebuie însă interpretat ca fiind unidirecțional sau necontrolat, care ar conduce, mai devreme sau mai tîrziu, la o descentralizare cvasi-totală, în care fiecare întreprindere va putea dispune așa cum dorește de fondurile statului. Creșterea complexității și interdependenței diferitelor sectoare ale vieții economico-sociale în etapa făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, impune în mod imperios asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale, asigurarea dezvoltării proporționale, armonioase a tuturor sectoarelor productive, în conformitate cu cerințele întregii societăți, evitarea unor disproporții în economie și folosirea cu maximă eficiență a resurselor disponibile. Toate acestea fac necesară cuprinderea în planul unic național a tuturor domeniilor de activitate, pre-

cum și un control social riguros asupra folosirii mijloacelor materiale de care dispun întreprinderile.

În cadrul acestui sistem, ministerul economic asigură îndeplinirea politicii partidului și exercită conducerea unitară în ramura respectivă. Atribuțiile ministerului au un predominant caracter strategic, misiunea sa principală constînd ca pe baza obiectivelor cuprinse în planul național unic de dezvoltare economică să elaboreze strategia globală de dezvoltare a ramurii și a politicii.

Caracteristic centralelor industriale, indiferent de formula organizatorică, adoptată este realizarea unui echilibru dinamic între atribuțiile cu caracter strategic și tactic pe de o parte și cele cu caracter operațional, pe de altă parte. Întreprinderea își integrează activitatea în strategia și politica stabilite la nivelul centralei din care face parte, acționînd pentru valorificarea superioară a resurselor materiale, umane și financiare de care dispune.

Ca atare, ceea ce constituie obiective de ordin strategic pentru o întreprindere, reprezintă ipso facto mijloace pentru realizarea unor obiective de grad superior, integrate în strategia dezvoltării centralei; obiectivele pe termen lung ale acesteia din urmă, care exprimă strategia dezvoltării ei sînt deopotrivă mijloace pentru realizarea strategiei de ramură ș.a.

Pentru unitățile industriale socialiste binomul strategie-autonomie capătă deci conținuturi și sensuri noi, ale căror semnificații teoretice și practice nu pot fi interpretate corect decît în strînsă legătură cu sistemul de organizare și conducere al economiei naționale.

(În cadrul dezbaterilor se vor evidenția și funcțiile unităților industriale socialiste spre deosebire de cele ale întreprinderilor capitaliste, atît sub aspect organiza-toric, cit și al finalității economice și sociale).

II. Perfecționarea continuă a organizării și conducerii industriei: -- componentă primordială a politicii economice a partidului

Strategia și obiectivele perfecționării

PORNIND de la necesitățile obiective ale dezvoltării sociale. Partidul Comunist Român a acordat și acordă o deosebită atenție perfecționării organizării și conducerii tuturor sectoarelor de activitate. corespunzător cerințelor și schimbărilor ce au loc în viața economico-socială.

În economie, măsurile adoptate în ultimii ani au urmărit crearea unui sistem de conducere cu o înaltă funcționalitate, corespunzător cerințelor pe care le impun revoluția tehnico-științifică contemporană. dinamismul viguros al forțelor de producție și perfecționarea relațiilor de producție și sociale caracteristice etapei de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate. Reducerea unor verigi intermediare între conducerea centrală și unitățile de bază ale producției, crearea centralelor industriale și regruparea unor întreprinderi, instituționalizarea principiului conducerii colective în toate unitățile economice, au produs importante modificări în configurația generală a mecanismului nostru economic, în distribuirea și exercitarea atribuțiilor pe diferite eșaloane organizatorice în sistemul de legături care se formează în procesul funcționării lui.

Principalele obiective ale perfecționării, organizării și conducerii industriei pot fi sintetizate astfel:

- crearea unor puternice unități industriale care să asigure promovarea pe scară largă a profilării, specializării și cooperării în producție, în condiții de eficiență maximă;
- apropierea conducerii de producție în vederea creșterii operativității și gradului de fundamentare a deciziilor, a responsabilității cadrelor de conducere, pe baza cunoașterii mai rapide și mai aprofundate a fenomenelor și proceselor reale;
- amplificarea autonomiei operaționale și funcționale a unităților economice, creșterea rolului acestora în fundamentarea sarcinilor de plan, în condițiile organizării conducerii unitare a întregii economii;
- ridicarea rolului pîrghiilor economico-financiare în activitatea productivă, a creditului și beneficiului în stimularea creșterii eficienței, pe baza gestiunii economice;
- asigurarea unor condiții și sisteme organizatorice îmbunătățite pentru adaptarea producției la cerințele consumatorilor și promovarea vânzării atît pe piața internă cît și pe cea externă;
- legarea tot mai strînsă a științei de producție în vederea accelerării progresului tehnico-științific, ridicarea calității produselor și intensificarea cooperării tehnice și economice internaționale.

Un loc deosebit de important în realizarea acestor obiective l-au avut măsurile adoptate ca urmare a hotărîrii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 23 februarie — 2 martie 1973 privind perfecționarea în continuare a organizării și conducerii economiei.

Răspunzînd cerințelor obiective ale dezvoltării industriale, în

cursul anului 1973 s-a realizat o creștere simțitoare a gradului de concentrare și de specializare a producției, ceea ce are efecte favorabile asupra întregii activități economice. Astfel, față de 199 centrale, din care 139 în industrie, cite existau înainte de 1973, prin reorganizarea întreprinderilor în centrale cu un pronunțat profil de ramură sau subramură, numărul acestora s-a redus la 102. Cu acest prilej, s-au adus și unele corecții în utilizarea diferitelor criterii de constituire a centralelor, precum și în sistemul lor de organizare internă.

În prima etapă, ponderea diferitelor criterii în organizarea centralelor era următoarea: 49% din centrale erau constituite pe criteriile omogenității produselor și al cooperării tehnologice; 16% — pe criteriul cooperării în producție; 30% — pe criteriul teritorial.

Constituirea unui mare număr de centrale pe criteriul teritorial (combinat județene de industrie alimentară și ușoară), care aveau un profil de producție destul de eterogen, a creat unele greutăți în realizarea unei politici unitare pe subramuri, în diversificarea și specializarea producției.

Pe de altă parte, în cîteva ramuri importante, exista o fărîmițare organizatorică a producției. Astfel, în industria lemnului existau 41 asemenea unități, în industria construcțiilor de mașini — 22, în industria minieră — 19, iar în industria chimiei — 14. Această fărîmițare frîna procesul de concentrare a producției — fenomen obiectiv ce stă la baza constituirii centralelor — îngreuna conducerea unitară a diferitelor ramuri și scumpea cheltuielile de administrare.

În etapa următoare, prin măsurile luate în anul 1973, predomină gruparea unităților după criteriul omogenității produselor și al tehnologiilor de fabricație, 88% din centralele industriale fiind constituite pe acest criteriu. S-au format centrale pe ramuri sau subramuri de producție (industria bumbacului, industria sticlei și ceramicii, industria siderurgică ș.a.) sau centrale care au în componența lor întreprinderi din aceeași subramură (industria pielăriei și încălțămîntei, industria confecțiilor ș.a.), care sînt, de regulă, grupate teritorial. În unele sectoare s-a constituit o singură centrală: centrala cărbunului, centrala de prelucrare a lemnului ș.a. care grupează fiecare zeci de unități productive. Această formă de organizare permite o mai bună coordonare a activității unităților pe linia cercetării, producției și desfacerii, preluarea efectivă de către centrale a importanțelor atribuții care le revin.

Ca sistem de organizare, în perioada 1969—1972 un mare număr de centrale aveau aparat distinct de cel al întreprinderilor componente. Astfel, în industria construcție de mașini 11 centrale aveau aparat propriu; în sectorul construcțiilor industriale — 9; în domeniul energiei electrice — toate 4; în agricultură și industria alimentară — toate 15 ș.a. Aplicîndu-se în viață indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, din februarie 1972, s-a trecut la organizarea centralelor pe structura unei întreprinderi de bază, care dă rezultate bune și deține ponderea producției în subramura respectivă. Ca urmare, după aplicarea Decretului nr. 162/1973, 85% din centralele industriale sînt organizate pe structura unei întreprinderi principale. Spre exemplu, în industria construcțiilor de mașini și industria ușoară toate centralele sînt organizate în acest fel.

Experiența dobîndită pînă în prezent ne arată că cele mai bune rezultate se obțin în cazul cînd întreprinderea pe care este grefată centrala, deține o pondere însemnată în producție sau cînd produsele celorlalte unități converg spre ea. Un astfel de exemplu îl constituie Centrala confecțiilor, în care fabrica pe care este grefată (F.C.T.B.) dă peste 50% din volumul producției și produce cca. o treime din numărul de sortimente.

Dimensionarea unităților și sistemul de organizare a producției

PENTRU asigurarea raționalității, eficienței, supleții și flexibilității organizatorice sistemul de legături și relații dintre întreprinderi și centrale trebuie conceput pe baze științifice. Aceasta presupune analiza diferiților factori de influență în fiecare ramură economică: mărimea unităților, tipul de organizare al producției, gradul ei de diversificare, dispersia teritorială a instalațiilor, organizarea cercetării și proiectării, aprovizionării și desfacerii, pregătirii cadrelor, sistemul informațional și de comunicație ș.a.

Influența mărimii unității economice este, de regulă, judecată pe baza a trei indicatori:

- volumul producției globale;
- numărul de unități componente;
- numărul personalului angajat.

O analiză făcută la sfîrșitul anului 1972 arăta că mai mult de jumătate din cele 199 centrale erau unități mici; numai 3 centrale din construcțiile de mașini, de pildă, erau unități mari cu peste 30 000 de angajați și o producție globală de peste 7 miliarde lei.

În urma măsurilor luate în cursul anului 1973, gradul de concentrare a producției a sporit într-o măsură însemnată.

Spre exemplu, în industria lemnului și a materialelor de construcții, numărul fabricilor subordonate a crescut cu 60%; în media unităților subordonate unei centrale a ajuns la 24.

Prin urmare, în ultima perioadă numărul centralelor a scăzut, în timp ce mărimea acestora a înregistrat o însemnată creștere. Această ridicare a gradului de concentrare a producției marchează o tendință pozitivă, care este proprie tuturor țării lor de industrie dezvoltată.

Adoptarea deciziilor privind profilul și mărimea centralelor, precum și cele care definesc cadrul atribuțiilor și relațiilor dintre acestea și unitățile componente, necesită deci o analiză temeinică a factorilor de influență specific, desigur, în lumina și cu respectarea orientărilor de principiu date de partid în această privință și a actelor normative prin care se reglementează diferite aspecte ale activității lor.

Raporturile centrală-intreprindere

CRITERIUL principal al departajării atribuțiilor între centrale și întreprinderi este eficiența economică.

Legea nr. 11/1971 dă cadrul general

al acestei departajări, dar stabilirea concretă a modului în care este ea înlăptuită intră în competența fiecărei centrale și minister. Preluarea de către centrale a atribuțiilor care le revin s-a dovedit a fi un proces complex, care a durat aproximativ trei ani. În linii generale, acest proces poate fi considerat încheiat într-o primă fază, pe care am putea s-o numim inițială. De acum, problema principală n-o mai constituie „preluarea atribuțiilor”, ci delimitarea mai judicioasă a lor între centrale și întreprinderi, perfecționarea îndeplinirii lor, desăvârșirea procesului de integrare al unităților de producție. „Una din problemele principale asupra căreia trebuie să ne concentrăm atenția — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — este concretizarea precisă a atribuțiilor diferitelor compartimente din centrale, asigurându-se o mai bună delimitare a raporturilor centralelor cu întreprinderile.”

Preluarea de către centrale a unor importante atribuții în procesul apropierii conducerii de producție și al concentrării unor activități, care pot fi rezolvate mai bine și mai eficient la nivelul acestora, a condus la importante modificări în structura organizatorică a unităților noastre economice, în stabilirea compartimentelor de muncă și a sistemului de legături prin care se armonizează activitățile lor.

Potrivit Legii de organizare și conducere a unităților socialiste de stat, în cadrul centralelor pot funcționa, atât întreprinderi cât și unități componente, fără personalitate juridică — fabrici, uzine, exploatari, secții, șantiere, ateliere, depozite și altele similare. Întreprinderile din cadrul centralei exercită în întregime atribuțiile prevăzute de lege în domeniul producției și parțial atribuțiile corespunzătoare celorlalte domenii. Modul concret al departajării acestor atribuții este stabilit de către centrală pentru fiecare unitate componentă, pe bază de criterii economice și ținând seama de factorii de influență specifici.

• În primul rând, s-a conturat în mod clar că centralele și grupurile industriale, organizate pe una dintre întreprinderile competente au preluat aproape integral activitățile unității pe care s-au grefat și numai parțial ale celorlalte întreprinderi; majoritatea centralelor care au unități dispersate teritorial au tendința de a se axa cu prioritate pe problemele întreprinderii pe care este organizată, neglijând într-o formă sau alta pe cele din unitățile aflate la o distanță mai mare.

• În al doilea rând, se constată că centralele industriale organizate pe diferite subramuri, formulă care s-a dovedit avantajoasă pentru asigurarea strategiei de dezvoltare în perspectivă, pentru specializarea rațională a unităților și asigurarea cooperării între unitățile de producție, au un grad de descentralizare mai ridicat, în special în problemele de aprovizionare și desfacere, ale creării de noi modele și produse.

• În al treilea rând, se poate remarca o centralizare mai puternică în domeniul cercetării-proiectării în centralele în care problematica respectivă este relativ omogenă pentru toate unitățile componente și unde asimilarea de produse noi și elaborarea de tehnologii perfecționate necesită instalații costisitoare și importante forțe umane (metalurgie, chimie, industria extractivă ș.a.). Dimpotrivă, în ramurile în care aceste probleme au o tematică mai variată, specifică fiecărei unități de producție și în care există mijloacele materiale, cadrele și experiența necesară, în care s-a format o tradiție în domeniul cercetării (de pildă, în industria construcțiilor de mașini), activitățile respective sînt într-o mai mare măsură descentralizate.

Gradul de preluare a atribuțiilor de către centrale este influențat, așadar, de un mare număr de factori cum sînt: sistemul de organizare, mărimea, profilul, baza tehnico-materială și cadrele disponibile. Datorită influenței acestor factori nu se poate deci stabili un raport unic între centralizarea și descentralizarea atribuțiilor. Punctul de echilibru dinamic între acești doi poli trebuie determinat deci pentru fiecare centrală industrială, în parte printr-o analiză multilaterală a avantajelor și dezavantajelor diferitelor variante posibile.

O premisă importantă a stabilirii acestui punct de echilibru este, după părerea noastră, analiza sistemului de organizare adoptat, al criteriului pe care s-a constituit centrală. Dacă

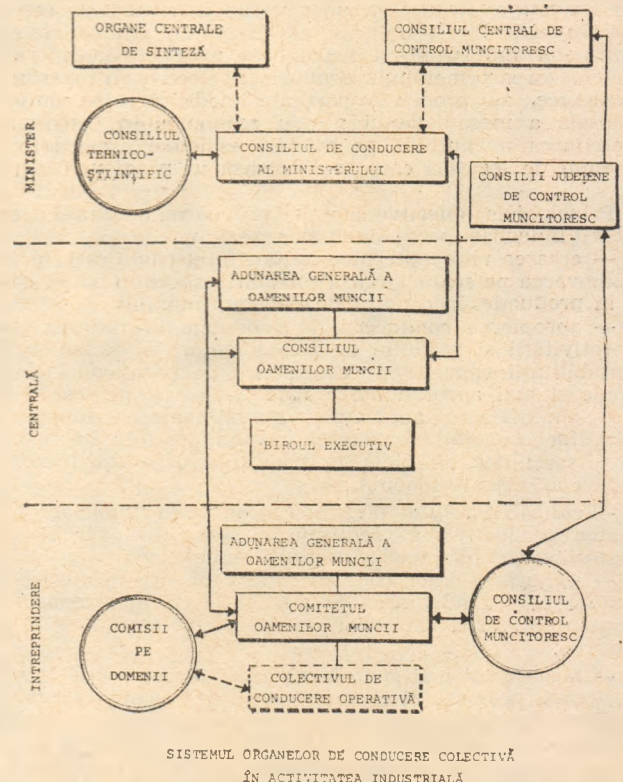
forma de organizare nu este cea mai potrivită, așa cum s-au dovedit, de pildă, combinatele alimentare organizate pe criteriul teritorial, sistemul de legături dintre centrale și unitățile subordonate devine greoi și inoperant. O altă premisă, nu mai puțin importantă, este stabilirea pentru fiecare domeniu în parte a activităților care se justifică din punct de vedere economic să fie realizate centralizat și a celor care pot fi realizate mai operativ și mai bine de către fiecare unitate de producție. Numai după parcurgerea acestor două etape se pot aborda problemele formei de organizare, care să permită realizarea în condiții optime ale activităților respective.

În concepția partidului nostru, aplicarea centralismului democratic se exprimă prin centralizarea deciziilor strategice, prin care se asigură conducerea unitară a societății, a economiei sau altor sectoare ale vieții sociale și descentralizarea deciziilor operaționale. Aplicarea acestui principiu la nivelul centralelor se manifestă prin organizarea lor într-un număr de compartimente de producție și funcționale, care sînt investite cu anumite competențe de decizie, competențe care pot fi mai largi sau mai restrinse potrivit condițiilor specifice, dar care nu pot depăși un anumit cadru prevăzut de legea statului. Nivelul descentralizării se măsoară deci prin gradul delegării de competențe, prin nivelul real al luării deciziilor de ordin strategic și operațional. Acest grad este influențat de numeroși factori, așa cum s-a arătat, și el trebuie stabilit de către fiecare unitate economică, de producție, în limitele și cu respectarea legilor și orientărilor fundamentale care decurg din politica economică a partidului și statului.

III. Aplicarea principiului conducerii colective; sistemul organelor de conducere a unităților industriale

Concepția originală a P. C. R. privind conducerea întreprinderilor socialiste

Funcționarea optimă a întregului mecanism organizatoric al economiei se realizează printr-un sistem de organe colective, conceput și structurat în mod original de partidul nostru, astfel încît să asigure participarea pleneră a oamenilor muncii la conducerea întregii activități, în dubla lor calitate de producători și proprietari ai mijloacelor de producție. „Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative de jos și pînă la ministere și guvern — are importanță revoluționară în societatea noastră. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, de partid și de stat, a maselor de oameni ai

SISTEMUL ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ ÎN ACTIVITATEA INDUSTRIALĂ

muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a societății socialiste în ansamblu”.

Lărgirea și perfecționarea continuă a cadrului organizatoric de aplicare a acestui principiu în întreprinderi și centrale asi-

gură valorificarea largă a gândirii și experienței oamenilor muncii, imbinarea armonicoasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și îndeplinirea deciziilor, ridicarea la un nivel superior a întregii munci de organizare și conducere a unităților economice.

Sistemului de conducere a industriei din România îi sînt proprii unele trăsături caracteristice prezentate sintetic mai jos.

Acest sistem este format dintr-un **ansamblu de organe de conducere colectivă** în cadrul cărora oamenii muncii își exercită dubla calitate de producători și proprietari ai bunurilor materiale, ceea ce îi conferă un profund democratism, corespunzător naturii societății socialiste; aceasta se reflectă în componența și funcționarea organelor de conducere colectivă, larg reprezentative, care au **caracter deliberativ** la toate nivelurile de conducere și în toate formele de activitate. **Caracterul democratic** al acestor organe decizionale este amplificat de faptul că în activitatea lor sînt ajutate de o serie de organe specializate de lucru (comisii pe domenii de activitate, consilii de control muncitorești), formate la rîndul lor din specialiști și reprezentanți ai oamenilor muncii.

Deciziile de natură **strategică**, care vizează problemele dezvoltării în perspectivă, alocarea resurselor necesare acestei dezvoltări, specializarea — cooperarea — combinarea unităților, promovarea unor noi relații comerciale și de cooperare etc. sînt de competența organelor de conducere colectivă. Deciziile cu caracter **tactic și operațional** revin conducerii executive, fiind eşalonate la diferitele niveluri ierarhice din cadrul fiecărui organism.

Sistemul unitar al organelor de conducere colectivă

FORMA superioară de conducere colectivă a unităților industriale (întreprinderi, centrale), ce reflectă procesul de adîncire a democrației socialiste, este **adunarea generală a**

oamenilor muncii. Instituționalizarea adunării generale ca formă larg în care oamenii muncii (sau reprezentanții lor în cadrul marilor unități) examinează și decid asupra problemelor majore ale activității de ansamblu și dezvoltării unității (planurile cincinale și anuale, contractul colectiv, formele de retribuire a muncii, modul de utilizare a beneficiilor etc.) marchează un nou pas important în lărgirea participării maselor la conducerea economico-socială; totodată, adunarea generală a oamenilor muncii exercită controlul asupra consiliului (la nivelul centralei) sau comitetului oamenilor muncii (la nivelul întreprinderii) apreciind activitatea acestora și putînd revoca membrii aleși și propune revocarea celor numiți.

Ea constituie expresia democratismului orînduirii socialiste, fiind un mijloc eficient de dezvoltare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, de fortificare a disciplinei și responsabilității lor sociale, de stimulare a inițiativei lor creatoare la buna gospodărire a avutului obștesc.

La nivelul întreprinderilor și centralelor, celelalte organe prin care se exercită conducerea colectivă sînt **comitetele oamenilor muncii** pentru conducerea activității economico-sociale și respectiv — **consiliile oamenilor muncii**. Acestea sînt constituite din cadre cu funcții de răspundere, specialiști — cu experiență, reprezentanți aleși ai oamenilor muncii. Numărul membrilor comitetelor oamenilor muncii variază între 9 și 25, iar ai consiliilor oamenilor muncii maximum 35 persoane, în funcție de numărul personalului. Prin includerea în comitetul oamenilor muncii a secretarului organizației de partid din unitate, a secretarului organizației de tineret și a președintelui sindicatului se asigură o efectivă integrare a activității politice, economice și sociale.

La ședințe de lucru, care se țin de regulă lunar, respectiv trimestrial, comitetele și consiliile dezbate și aprobă planurile cincinale și anuale, măsurile necesare realizării acestora și iau decizii privind îmbunătățirea organizării producției și a muncii, utilizarea potrivit legii a fondurilor disponibile, documentațiilor tehnico-economice și achiziționarea de utilaje, bilanțul contabil, planul de pregătire a forței de muncă, distribuirea fondurilor de premiere, repartizarea fondului de locuințe, promovarea și eliberarea din funcții a cadrelor de conducere din unitate etc.

Președintele comitetului oamenilor muncii este directorul întreprinderii, iar al consiliului oamenilor muncii directorul general al centralei, care asigură conducerea curentă a activității unității în cadrul stabilit de organele corespunzătoare de conducere colectivă și care reprezintă unitatea în relațiile cu terțe persoane juridice.

Pentru conducerea operativă a activității unităților, comitetele oamenilor muncii de la unitățile mari și complexe constituie colective de conducere operativă (compuse din 3—7 membri), iar consiliile oamenilor muncii — birouri executive compuse din 5—9 membri.

O caracteristică fundamentală a dezvoltării societății noastre în perioada următoare — se spune în Programul partidului — va fi participarea tot mai largă și nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea și organizarea activității în cen-

trale și întreprinderi industriale, în toate unitățile economico-sociale.

În acest sens, partidul va acționa în câteva **direcții principale**:

— ridicarea rolului consiliilor și comitetelor oamenilor muncii ca foruri colective de conducere în unitățile de producție, perfecționarea stilului și metodelor lor de muncă;

— creșterea rolului adunărilor generale din întreprinderi, asigurarea participării nemijlocite a tuturor oamenilor muncii la elaborarea și îndeplinirea planurilor, la elaborarea programelor de activitate din fiecare unitate;

— perfecționarea funcționării organelor colective de conducere, promovarea mai pregnantă în activitatea acestora a metodelor științifice de analiză și fundamentare a deciziilor, orientarea cu prioritate a lor spre problemele majore ale unităților;

— educarea membrilor organelor de conducere colectivă, a tuturor oamenilor muncii în spiritul deplinei responsabilități pentru bunul mers al întregii activități productive, pentru apărarea și dezvoltarea proprietății obștesci — unica sursă de creștere a bunăstării poporului.

Dezvoltarea democrației muncitorești — stă înscris în Program — creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogățiilor naționale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea întregii economii vor constitui obiective esențiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste pe calea spre comunism.¹

(Recomandăm ca în dezbateri, cursanții să analizeze modul în care funcționează organele colective de conducere din unitatea industrială respectivă, cum își îndeplinesc atribuțiile conferite prin Legea nr. 11/1971. Toate acestea în lumina dublei calități a oamenilor muncii de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, al responsabilității sociale, față de bunul mers al activității întreprinderii și centralei).

dr. Radu DOAGĂ

Academia „Stefan Gheorghiu”

INTREBĂRI :

1) Care sînt principalele trăsături caracteristice ale întreprinderii socialiste și funcțiile îndeplinite de aceasta în sistemul nostru economico-social ?

2) Care sînt factorii care influențează sistemul de legături dintre întreprinderi și centrale ?

3) Pe ce căi și în ce direcții trebuie acționat în viitor pentru desăvîrșirea procesului de integrare a atribuțiilor, de perfecționare a raporturilor dintre ministere-centrale și întreprinderi ?

4) Care sînt direcțiile ridicării gradului de participare a oamenilor muncii la conducerea întreprinderilor pentru perfecționarea întregii activități economice și sociale a acestora ?

BIBLIOGRAFIE

1. * * * Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, pag. 66, 69, 71, 74.
2. * * * Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, Consiliul de stat, Colegiul redacțional al Buletinului oficial al Republicii Socialiste România, 1971, pag. 5—10, 19—20.
3. * * * Decretul nr. 162/1973 privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice.
4. Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1974, pag. 75—76.
5. Nicolae Ceaușescu : Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 52—56.
6. Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, 19 februarie 1972, Editura politică, București, 1972, pag. 52—61.
7. Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la Consfătuirea activului de partid și de stat din ministere și instituții centrale, 11 aprilie 1974, Editura politică, București, 1974, pag. 25—34.
8. * * * Sistemul de organizare și conducere a industriei. În : Politica economică a Partidului Comunist Român — Industrie — Construcții. Culegere de lecții — Învățămîntul de partid, Editura politică, București, 1972, pag. 28—52.

Alle recomandări :

Eugeniu Niculescu : Dialectica perfecționării conducerii economiei socialiste, Revista economică, nr. 29/18 VII 1975 ; Radu Doagă : Premise teoretice ale științei conducerii întreprinderilor socialiste, Revista Economică nr. 15/1975 ; * * * Centrala industrială și exercitarea atribuțiilor ei — Revista economică nr. 5/12 VII 1974.

INCEPIND cu a doua jumătate a secolului XIX teoria valorii-muncă a fost abandonată masiv de economiștii situați pe linie burgheză și în locul ei s-au formulat numeroase teorii-expediente care serveau, după împrejurări, „uzului casnic” burghez. Și aceasta nu numai pentru că valoarea muncă devenise o „idee muncitorească” pe care se întemeia construcția grandioasă a doctrinei revoluționare marxiste, dar și pentru că devenise de-a dreptul periculos pentru capital să se susțină că singura sursă a valorii este munca, iar ceea ce se repartizează între clasele sociale nu-i altceva decît produsul social al muncii muncitorilor.

Toate școlile subiectiviste și aproape întreaga economie politică burgheză s-au dezis total de valoarea muncă, au renunțat la considerarea valorii ca o substanță și mărime obiectivă și au socotit-o ca ceva subiectiv. Apare marginalismul care se pretindea că revoluționează știința economică. „Valorile — remarcă un exeget burghez — exprimă potrivit școlii vienezе stări subiective ale intelectului care se sustrag măsurării și comparabilității... Această poziție puristă are unele implicații importante pentru știința economică în sensul că, dacă stările subiective nu pot fi comparate, nici utilitățile nu pot fi însumate”!).

Conform marginalismului valoarea unui bun este determinată de aprecierea subiectivă dată de fiecare vânzător sau cumpărător care în judecățile sale ține seamă de urgența nevoii de satisfăcut și de cantitatea de bunuri care-ar putea satisface o nevoie dată. Pentru apologetica burgheză — dar și pentru operaționalitate, pentru calculele capitalistului — teoriile marginaliste prezentau mari avantaje. Mai întâi pentru că, **înălăturându-se substanța obiectivă a valorii** — trecut pe seama aprecierii subiec-

La izvoarele teoriei valorii muncă (V)

O revenire a gândirii economice burgheze la teoria valorii-muncă ?

tive —, erau scoase din cîmpul de investigație aspectul ei social, raporturile între oameni și clase în procesul producerii și reproducerea vieții lor. Piața și categoriile ei nu mai acționau într-o societate dată, ci erau judecate în afara societății capitaliste, drept categorii eterne. Cu asemenea teorii se putea susține că lupta muncitorilor pentru îmbunătățirea condițiilor de viață n-ar avea o bază obiectivă și în general lupta de clasă s-ar datoră „instigatorilor”. Mai apoi, pentru că se „stabilea cu precizie” aportul marginal al fiecărui factor de producție la crearea bunurilor iar răsplata factorilor — salariul, profitul, renta — apăreau ca obiectiv determinate de productivitatea lor marginală. Dar prin aceasta economia politică burgheză își submina posibilitățile de dezvoltare, interzicându-și abordarea unor domenii hotărîtoare — ca cel al naturii

sociale și obiective a valorii, al contradicțiilor între clasele sociale care au la bază mai întâi de toate opoziția dintre salariu, profit și rentă — pentru evoluția științei.

Teoriile utilității și productivității marginale au oferit, pe lângă apologie, și importante instrumente practice burgheziei de care aceasta s-a folosit în activitatea sa de exploatare și îmbogățire atît pe plan național cit și internațional. De la finele secolului trecut și pînă astăzi aceste teorii și instrumentele lor operaționale, cu unele excepții limitate, au stat la baza pregătirii economiștilor în lumea burgheză și a judecăților pentru punerea în mișcare a mecanismelor economiei capitalismului monopolist și apoi monopolist de stat. Ele au contribuit — atît și așa cum pot contribui teoriile — la crearea marilor discrepanțe de avere și putere, la existența și proliferarea sărăciei în mijlocul avuției, la perpetuarea unei ordini economice internaționale bazate pe exploatarea și asuprirea unor țări de către altele și caracterizată de mari decalaje etc.

Astăzi cînd economia politică burgheză se află la răscruce iar criza pe care-o străbate o obligă la reevaluări de postulate, concepte și categorii, nici marginalismul sau neomarginalismul nu scapă rejudecării. Ortodoxia convențională, rejudecîndu-l, îi caută posibilități de amendare care se pare că nu dau mari speranțe nici „celor mai de seamă adepți. Cu un sentiment de descurajare P.A. Samuelson nota: „la ce bun să ne debarasăm de un anumit tip de ortodoxie, dacă aceasta va fi înlocuită cu principiile sclerozate ale unui nou conformism”?). Pe altă poziție se situează și de altă părere sint o seamă de radicali burghezi. Ei privesc rejudecarea postulatelor economiei politice burgheze nu

prin prisma adaptării lor la cerințele curente ale capitalismului monopolist de stat, ci prin aceea a combaterii discrepanțelor de avere și putere, a unei alternative democratice la capitalismul monopolist de stat. Această poziție îi face pe economiști ca Fr. Perroux și J. Attali, J. Robinson și P. Sraffa, J.K. Galbraith și M. Harrington și pe mulți alții să aibă o poziție critică față de teoriile marginaliste iar unii din ei să pună problema readucerii în actualitate — menționăm, în cadru burghez — a teoriei valorii muncă.

Principala critică adusă de Fr. Perroux marginalismului și neomarginalismului vizează o deficiență de fond a acestora și anume „externalizarea societății”, lăsînd piața fără societate. Piața și categoriile ei sint judecate de marginaliștii în sine, drept categorii eterne rupte de o societate anume. În acest caz ele sint transformate în „pure ficțiuni”, ușor și comod de utilizat după nevoi, devin „un teatru de marionete” manevrabile după fantazia și priceperea propriilor creatori iar teoria economică pură a valorii și a prețurilor a fost apreciată chiar de unii critici burghezi drept „circ al mărfurilor cu valoarea — preț drept acrobat la trapezul formulelor matematice și cu homo oeconomicus drept clown”?). Cîmpul de manevră oferit de marginalism prin „externalizarea societății” a creat multe comodități economiștilor burghezi pe linie apologetică, dar deschis și câteva piste pentru cercetări practic-operaționale de ale căror rezultate s-a putut și se poate beneficia. Dar faptul că legile și categoriile economice ale pieței au fost golite de conținutul lor social-uman real — adică tocmai de ceea ce este esențial pentru știință și care o costase atîta trudă pentru a da explicații întemeiate în vremea clasicismului burghez — a creat

TIȘE

Aneta Spornic

Utilizarea eficientă a resurselor de muncă feminine în România

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● Ideea care străbate întreaga concepție a lucrării este că ega-

litatea eficientă, reală a femeii presupune pe de o parte, o schimbare în sistemul relațiilor interumane și a modului în care societatea privește și îi atribuie răspunderi femeii, învingerea unor prejudecăți și concepții formate cu secole în urmă, iar pe de altă parte telul în care femeia înțelege să-și valorifice drepturile, să se preocupe de emanciparea ei.

Pornind de la experiența României, țară care se situează pe primele locuri în lume în ce privește gradul de participare a femeilor la viața economică, autoarea evidențiază avantajele multiple pe care le prezintă atragerea tot mai deplină și utilizarea tot mai eficientă a forței de muncă, prin valorificarea caracteristicilor ei proprii, indicînd și direcțiile de acțiune pentru asigurarea condițiilor care să permită o participare mai intensă a femeilor la viața economică și social-politică a țării în raport cu interesele economiei naționale.

Lucrarea prezintă utilitate practică fiind menită să ajute orientarea profesională, dirijarea conștientă a forței de muncă feminine spre locurile de muncă cele mai potrivite aptitudinilor și posibilităților ei, precum și nevoilor mereu în creștere ale economiei naționale. Este un îndreptar pentru cei ce sint chemați să acționeze și să decidă la diferite niveluri ale pregătirii și instruirii forței de muncă.

O tehnică elastică

O problemă deosebit de importantă a politicii tehnice — scrie S. Heinman în articolul Razviteie orudii truda i tehniceskaia politika (Dezvoltarea mijloacelor de muncă și politică tehnică), apărută în VOPROSI EKONOMIKI nr. 6/1975 — constă în a nu produce mijloace tehnice care nu ar putea fi comutate la lansarea unor alte produse de nivel mai înalt. După

autor, asigurarea acestei elasticități a tehnicii s-ar realiza pe următoarele direcții: 1) unificarea și normalizarea pieselor și ansamblelor de mașini și alte produse, proiectarea ansamblelor, agregatelor și utilajelor sub forma unor serii mari; 2) producția de mașini constînd din ansamble interșanjabile cu destinații diferite, permițînd schimbarea parametrilor tehnici, prin înlocuirea agregatelor și comutarea la alte tipuri de producții; 3) producția de echipament specializat adaptabil în mod rapid, asigurînd reducerea problemei asimilării unor noi produse la adaptarea unui utilaj elastic; 4) orientarea în automatizarea construcției de mașini spre utilaj cu conducere programată, implicînd lansarea în masă de programe standard ușor adaptabile; 5) planificarea în spațiu a atelierelor și secțiilor, permițînd modificarea rapidă, la schimbarea producției, a dispoziției spațiale a utilajului conform fluxului producției.

zone interzise în gândirea economică burgheză, a deturnat cercetarea de la probleme fundamentale împotmolind-o în practicisim mărunț, a lipsit-o de-o perspectivă largă și a determinat-o la interpretări unilaterale pregătindu-i terenul pentru o criză zguduitoare. În parte acest lucru l-a observat și Fr. Perroux care nu s-a sfîșit să-și formuleze opiniile critice în termeni drastici. „Interpretarea unilaterală a economiei în termeni exclusivi de piață, reconstituirea ei totală ca un ansamblu de aspecte variate ale pieței paralizează curiozitățile indiscrete cu privire la funcționarea autentică a societății și legătura ei strinsă cu piața reală”⁴⁾. Și mai departe același autor continuă: „Nenorocirea constă în faptul că piața este de neînțeles în afara societății în care funcționează”⁵⁾, iar legile și categoriile ei, inclusiv legea valorii, nu pot fi descifrate științific făcînd abstracție de conținutul lor real pe care li-l dă societatea, relațiile sociale în care ființează.

Economista radicală burgheză Joan Robinson, adeptă a unui keynesism de stînga, a denunțat fără cruțare tarele fundamentale ale marginalismului. Principiul alocării optime a resurselor — just în sine — este deturnat de marginalism prin scoaterea sa din contextul social-economic dat; utilizat într-o piață în afara societății, el devine o jucărie manevrabilă după necesități de moment. În ortodoxia occidentală, remarcă economista amintită, „principiul (alocării resurselor n.n.) a fost umflat fără măsură și a acoperit ansamblul economiei. Punctul-cheie al apologeticii lui laissez-faire... la economiștii ortodocși este cel al ipotezei concurenței perfecte: o piață liberă va opera întotdeauna o alocare eficientă a resurselor”⁶⁾. Dar cum eficiența capitalului nu coincide cu cea socială, genul,

avantajos pentru capital de alocare a resurselor a dus la flagrante disparități și disproporții pe plan intern și internațional. În fața realităților lumii de astăzi, a marilor decalaje între zone industriale și agrare, între țări bogate și țări sărace, între clase superbogate și altele aflate la limita existenței fizice, teoria marginalistă a valorii și principiile alocării resurselor, ale repartiției nu numai că pălesc dar își arată totala lipsă de consistență.

Unul din colaboratorii economistei de la Cambridge remarcînd fiasco-ul suferit de marginalism ca teorie a valorii, repartiției și alocării resurselor în fața realităților de azi propune — pentru ieșirea din impas și înțelegerea lumii actuale, revenirea la teoria valorii muncă și a repartiției decurgînd din ea. Este grăitoare opinia sa și o dăm în extensa. „De îndată ce argumentul productivității marginale a capitalului este arătat ca inconsistent, teoriile marginaliste ale repartiției venitului național între capital și muncă își pierd orice valoare. Economisții neoclasicii au deturnat teoria repartiției așa cum a fost formulată de Ricardo și în această problemă au elaborat o teorie funcțională bazată pe trei factori: pămînt, muncă, și capital care primesc respectiv ca retribuție: renta, salariul și profitul. O atare construcție a fost avansată ca un răspuns la teoria valorii muncă cu scopul de a face să se creadă că munca nu este singura care produce valoare. Așa cum munca își merită salariul tot așa și capitalul își merită profitul”. Dar, continuă autorul, întrucît realitatea și demonstrațiile teoretice au pus în evidență fragilitatea teoriei „productivității marginale a factorilor” scheme marginaliste rămîn fără o teorie veritabilă a repartiției. „În realitate, este imposibil să găsim elementele unei teorii a repartiției, va fi ne-

voie, să ne întoarcem la Ricardo și la Marx. Lucrările acestor doi autori constituie tentative importante pentru rezolvarea problemelor repartiției venitului național între grupuri sau clase sociale”⁷⁾. Într-adevăr teoria valorii muncă oferă chei pentru înțelegerea nu numai a problemelor ce țin de repartiție și alocare a resurselor ci și pentru toate problemele economice ale lumii. Reamintim că Ricardo a făcut din valoarea-muncă scaunul rațiunii prin fața căruia a pus să defileze toate componentele economiei politice spre a da seama de sensul existenței lor.

Este un fapt pozitiv în sine recunoașterea falimentului marginalismului ca teorie a valorii, alocării resurselor și repartiției sugerîndu-se, chiar în lumea economiștilor burghezi revenirea la valoarea-muncă. Acesta-i un semn al începutului revenirii burgheze la recunoașterea muncii drept substanță socială a valorii care trebuie împărțită echitabil între clase sociale și popoare într-o epocă în care s-au acumulat mari decalaje și enorme discrepanțe.

Se impun însă cîteva precizări. Economisții ortodoxiei burgheze nu se încumetă la recunoașterea ale nevoii de revenire la teoria valorii-muncă ci asemenea glasuri se aud printre radicali. Radicalii burghezi pot duce această revendicare pînă la limitele ei logice finale firești? Mă indoiesc — ca fenomen general deși cazuri particulare nu sînt excluse — fiindcă aceasta ar însemna să recunoască și concluziile revoluționare care rezultă din teoria valorii muncă și a plusvalorii. Mai de grabă, cei din rîndul radicalilor burghezi, care se vor orienta spre cuceririle majore ale clasicilor burghezi vor încerca adaptări ale acestei prețioase moșteniri la un gen de reformism încadrat în variate doctrine nemarxiste ale alternativei de-

mocratice la capitalismul monopolist de stat. Considerații importante, pe acest aspect emite și economistul sovietic Mileikovski într-un studiu recent⁸⁾. Oricum substanța valorii se cere reintegrată în știință și dincolo de hotarele marxismului.

Lumea se mișcă. Și ideile evoluează. Unele evoluții pozitive trebuie să facă apel la trecut, la valoroasa moștenire clasică la care burghezia renunțase dar pe care a preluat-o marxismul și a ridicat-o pe culmi nebănuite. Și cuceririle de astăzi ale marxismului în domeniul teoriei valorii-muncă cu amplele ei implicații nu sînt ultimul cuvînt pe care-l poate pronunța știința. Cerințele vieții determină noi cuceriri și noi perfecționări.

I. NICOLAE-VĂLEANU

¹⁾ J. Rothenberg, „Value and value Theory in Economics”, în „The Structure of Economic Science”. Edited by S. R. Krupp. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, 1966, p. 53.

²⁾ P. A. Samuelson, „L'Economie. Introduction à l'analyse économique”, Armand Colin, Paris, 1972, t.I., p. 12.

³⁾ F. Machlup, „Homo oeconomicus and His Fellow Men”, în Culegerea „Les fondements philosophiques des systèmes économiques”, Paris, Payot, 1967, p. 121.

⁴⁾ Fr. Perroux, „Les conceptualisations implicitement normatives et les limites de la modelisation en économie”, în rev. „Economics et Sociétés”, nr. 12/1970, p. 2258, 2259.

⁵⁾ J. Robinson, „The Relevance of Economic Theory”, în „Monthly Review”, ianuarie, 1971, p. 1601.

⁶⁾ Mahmoud Abdel-Fadil, „L'Ecole de Cambridge fait une critique radicale de la théorie officielle”, în „Le Monde” din 30. XI.1971, p. 19.

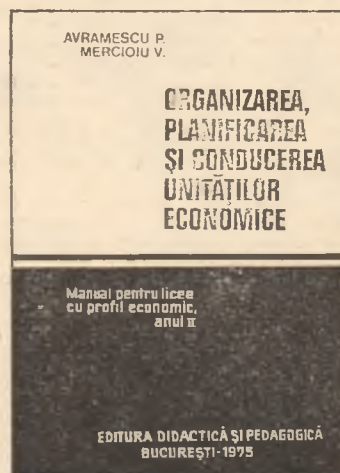
⁷⁾ A. Mileikovski, „Sovremennii etap krizisa burjuaznoi politikononii”, în „Mirovaia ekonomika i mejdunorodnie otnoșenia”, nr. 10/1975.

Încurajarea mării producții în agricultura occidentală

Cartea lui Paul Delnoy Politique agricole des structures et régimes juridiques d'exploitation du facteur terre (Politica agricolă a structurilor și regimurile juridice de exploatare a factorului pămînt) Liège, 1975, 548 p., pornește de la problema disparității dintre veniturile agricultorilor și cele ale salariaților din celelalte sectoare ale economiei belgiene. Autorul încearcă să răspundă la întrebarea: care sînt normele juridice — ambițiile sale nu depășesc limitele dreptului burghez — care pot acționa ca instrumente de politică economică în vederea suprimării disparității menționate? După P.D., s-ar admite în prezent — conform „planului Mansholt” — că mijlocul principal în acest sens constă 1) într-o reformă a structurilor economice — pe calea modernizării exploatărilor agricole (încurajarea investițiilor de capital în

unitățile cu perspectivă), 2) în încurajarea părăsirii activității agricole de către persoanele în vîrstă printr-o indemnizare anuală și o primă de ameliorare structurală, pămînturile eliberate urmînd să mărească exploatările care vor să se modernizeze, precum și în 3) dezvoltarea informării socio-economice a fermierilor. După P.D., reforma exploatării agricole nu poate să se bazeze doar pe creșterea dimensiunilor economice; ea cere adoptarea de structuri și metode de gestiune noi. Este vorba de a se trece de la o agricultură „meșteșugărească” la o „agricultură de întreprinderi competitive”, în care factorii de producție să fie combinați într-un mod mai rațional. După cum se vede, se încearcă favorizarea pe cale administrativă a mării producții (capitaliste) în agricultură. Autorul încearcă să răspundă la întrebarea în ce măsură dreptul actual din Belgia favorizează acest proces, neglijînd

total aspectele spinoase care privesc cauzele și soluțiile reale, adică modificarea relațiilor capitaliste în agricultură...

• Elaborat pe baza programei școlare aprobate de Ministerul

Educației și Învățămîntului pentru anul II al liceelor cu profil economic, manualul de „Organizarea, planificarea și conducerea unităților economice” — autori Avramescu P. și Mercioiu V. — cuprinde trei părți și anume: 1. „Organizarea unităților agricole”, 2. „Organizarea unităților comerciale” și 3. „Organizarea conducerii”.

Cele trei părți surprind, într-o succesiune logică, aspectele esențiale menite să contribuie la realizarea unei organizări moderne, eficiente a unităților potrivit liniilor directoare ale Congresului al XI-lea al P.C.R. precum și legilor statului nostru.

ECONOMIE MONDIALĂ

OCTOMBRIE 1917 a deschis o nouă epocă în dezvoltarea omenirii, a însemnat începutul unei noi ere, era socialistă.

În calendarul noii ere, deschisă de Revoluția din Octombrie, fiecare an își are particularitățile sale specifice, trăsăturile sale caracteristice. Anul 1975 se remarcă printr-un șir de evenimente însemnate. În acest an, toată omenirea progresistă a sărbătorit 30 de ani de la victoria asupra fascismului. Acest an constituie anul final al unui plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. și ajunul unui nou cincinal, al zecelea — cincinalul calității. Al creșterii în continuare a bunăstării poporului. Și, în sfârșit, acest an constituie ajunul celui de-al XXV-lea Congres al P.C.U.S. care va deschide orizonturi noi mersului înainte al patriei noastre. Sărbătorind aniversarea revoluției, oamenii sovietici, cu legitima mândrie, fac bilanțul construcției comuniste în toate sectoarele. Dacă vom compara cum a fost țara noastră până la victoria Revoluției din Octombrie și ce a devenit ea în prezent, apar deosebit de evidente schimbările radicale, care au transformat Uniunea Sovietică într-un puternic stat industrial.

Rezultate remarcabile au fost obținute în dezvoltarea economiei naționale, sferă importantă a activității în societatea sovietică. Economia sovietică contemporană înseamnă proporții gigantice ale producției, ritmuri înalte și stabile de creștere, perfecționarea tehnică continuă a tuturor ramurilor. Despre dezvoltarea ei dinamică vorbește faptul că în ultimii zece ani venitul național a crescut de peste 2 ori. În acest răstimp a fost creat un potențial productiv mai mare decât în întreaga istorie premergătoare a statului sovietic. Până la sfârșitul anului 1975 volumul producției industriale a U.R.S.S. va crește față de perioada antebelică de aproape 17 ori, iar față de începutul primului cincinal de peste 100 de ori. U.R.S.S. ocupă primul loc în lume în ceea ce privește volumul mărfurilor transportate, în producția unui șir de materii prime și combustibili dintre cei mai importanți — cărbune, fontă, minereu de fier, cherestea, ciment. În patru ani ai cincinalului actual volumul producției industriale a crescut cu peste 13, peste 80% din sporul producției industriale fiind obținut pe seama creșterii productivității muncii. În primele 9 luni ale anului curent, sporul producției industriale a constituit 7,8%, față de 6,7% cit s-a prevăzut în planul anual.

Indici înalți de creștere a producției sînt obținuți în ramurile industriale care determină progresul tehnic în economia națională. Producția construcțiilor de mașini și a metalurgiei prelucrătoare a depășit cu 11% producția perioadei corespunzătoare din 1974, a industriei chimice și a petrochimiei — cu 11%, a construcției de aparate — cu 16%.

Oamenii de știință și inginerii sovietici, înțeleptul creator, au obținut noi succese în știință și tehnică. În acest an, omenirea a urmărit cu multă atenție și interes primul zbor cosmic internațional al complexului sovieto-american „Soiuz-Apollo” — una din cele mai mari realizări științifice din ultimul timp. Nu demult, stațiile interplanetare automate „Venus-9” și „Venus-10” s-au transformat prin eforturile oamenilor de știință sovietici în primii sateliți artificiali ai planetei Venus. S-au realizat aterizări line de aparate pe această planetă, ceea ce a permis îmbogățirea științei mondiale cu informații deosebit de importante.

Se știe că cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S. a trasat ca sarcină principală a celui de-al 9-lea cincinal ridicarea substan-

A 58-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie

DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A U.R.S.S. ȘI A RELAȚIILOR BILATERALE ROMÂNNO-SOVIETICE

țială a nivelului de trai material și cultural al poporului. „Orientarea spre ridicarea bunăstării oamenilor muncii se intruchipează în fapte concrete, palpabile” — a subliniat secretarul general al C.C. al P.C.U.S., L. I. Brejnev, în cuvîntarea rostită la întîlnirea cu alegătorii în anul 1974. În primii patru ani ai cincinalului, veniturile reale ale populației au sporit cu 19%, de majorarea retribuției reale au beneficiat în total 47 de milioane de oameni — de fapt fiecare al doilea muncitor și funcționar. S-au majorat pensiile și bursele și alte venituri de care beneficiază milioane de oameni sovietici.

Unul din indicatorii principali ai bunăstării oamenilor muncii îl constituie condițiile de locuit. Amploarea construcțiilor de locuințe în Uniunea Sovietică este fără egal în lume. Proportțiile lor rezultă din faptul că numai în anii 1971—1974 s-a dat în folosință un spațiu locuibil egal cu fondul de locuințe a patru orașe ca Moscova. În acești patru ani și-au îmbunătățit condițiile de locuit peste 45 de milioane de oameni sovietici. O mare amploare a atins construcția de școli, spitale, întreprinderi comunale. Se traduc în viață și celelalte măsuri din programul social adoptat de cel de-al XXIV-lea Congres al P.C.U.S.

Oamenii sovietici dau o înaltă prețuire relațiilor de prietenie frățească dintre U.R.S.S. și Republica Socialistă România, dintre popoarele noastre, colaborării dintre partidele noastre.

Sîntem martorii avantajului reciproc al acestei colaborări în domeniul economic, social și politic.

Viața arată că aceste relații corespund intereselor popoarelor române și sovietice, ale tuturor țărilor socialiste, intereselor păcii și securității internaționale. Acționînd într-o strînsă unitate, țările noastre, împreună cu celelalte state socialiste, sînt capabile să realizeze o asemenea accelerare în mersul lor înainte cum nu ar fi putut să o atingă niciodată fiecare în parte.

Ne unește concepția marxist-leninistă despre lume, faptul că avem aceeași orînduire social-politică.

Relațiile tradiționale de prietenie și colaborare dintre U.R.S.S. și România contribuie la dezvoltarea largă a legăturilor economico-comerciale dintre țările noastre.

Republica Socialistă România este unul din marii parteneri comerciali ai Uniunii Sovietice. Legăturile economice dintre țările noastre sînt reglementate prin acorduri pe termen lung, care constituie o bună bază pentru dezvoltarea lor planificată și stabilă și pentru continuarea largire a sortimentului mărfurilor livrate reciproc, pentru ridicarea eficienței schimburilor comerciale.

Livrările sovietice de mărfuri asigură o însemnată parte din necesitățile economiei naționale a României la principalele tipuri de materii prime și materiale. Astfel, pe scama livrărilor din Uniunea Sovietică, România își satisface 40% pînă la 92% din necesitățile sale de import la unele mărfuri ca: fontă, laminate din metale feroase, minereu de fier, feroaliaje, cocs, îngrășăminte potasice, concentrate de apatită, azbest. O mare importanță pentru dezvoltarea industriei românești o are exportul sovietic către România de mașini-unelte pentru așchierare metalelor, utilaje de forjă și presă, excavatoare, utilaj energetic, metalurgic, de transport, de mijloace de comunicație aeriene. Livrările de instalații complete din U.R.S.S. și acordarea de sprijin în construirea de obiective industriale contribuie la progresul tehnic al economiei naționale românești. Aceasta se referă în primul rînd la ramuri ca siderurgia, electroenergetica, petrochimia și industria chimică.

Pe de altă parte, achizițiile de mărfuri românești contribuie la satisfacerea necesităților economiei naționale a Uniunii Sovietice la diferite tipuri de materii prime și materiale, ca și la o mai deplină satisfacere a cererii de mărfuri de larg consum a populației U.R.S.S. și la largirea sortimentului acestora pe piața noastră internă. Printre aceste mărfuri se numără sodă caustică și calcinată, lacuri, vopsele, rășini sintetice și alte produse chimice, mobilă, confecții și tricotaje, încălțăminte, cherestea etc.

Un loc important în exporturile românești către Uniunea Sovietică îl ocupă motoarele electrice, utilajele electrotehnice, transformatoarele, navele maritime și fluviale, utilajele chimice, vagoanele de mărfuri, semănătorile.

Au fost încheiate acorduri privind colaborarea în producția de minereu din fier în U.R.S.S. și livrarea acestuia în Republica Socialistă România, ca și cu privire la participarea României în construirea pe teritoriul Uniunii Sovietice a Combinatului de celuloză de la Ust-Ilim, a Uzinei de azbest de la Kiambaievsk și a conductei de gaze Orenburg-granita de vest, cu sporirea ulterioară a exportului celulozei și a azbestului și a livrărilor de gaze din U.R.S.S. în România.

Un mijloc eficient de largire a relațiilor economice sovieto-române îl constituie participarea organizațiilor de comerț exterior din cele două țări la expozițiile și târgurile internaționale care se organizează în U.R.S.S. și România. Expoziția națională românească organizată în august a.c. la Moscova a făcut cunoscute vizitatorilor expoziției succesele dobîndite de poporul român în ultimii ani. În octombrie 1975 Camera de comerț și industrie a U.R.S.S. și organizațiile sovietice de comerț exterior au participat la expoziția internațională „Tehno-Expo '75”, organizată la București. În timpul expoziției s-au încheiat o serie de contracte importante pentru livrări reciproce de mașini și utilaje în anul 1976.

O mare importanță pentru largirea legăturilor economice dintre țările noastre o are activitatea Comisiei interguvernamentale sovieto-române pentru colaborare economică, în ale cărei sedințe se examinează măsuri concrete pentru dezvoltarea specializării și a cooperării în producție, se analizează posibilitățile largirii și adîncirii în continuare a colaborării în diferitele ramuri ale producției materiale, posibilități îndreptate spre realizarea Programului complex adoptat la Sesiunea a XXV-a a C.A.E.R.

În acest an expiră acordul comercial pe termen lung dintre U.R.S.S. și România, actualmente în vigoare. Volumul comerțului exterior dintre țările noastre în perioada 1971—1975 va depăși nivelul prevăzut prin acordul pe termen lung, creșterea schimbului de mărfuri realizîndu-se în principal pe scama sporirii însemnate a livrărilor reciproce de mașini și utilaje.

Consultările organelor de planificare din cele două țări cu privire la coordonarea planurilor de dezvoltare a economiei naționale pe perioada 1976—1980, consultări care urmează să se încheie în curînd, vor da un nou impuls dezvoltării în continuare a relațiilor economico-comerciale dintre U.R.S.S. și România.

La cea de-a 58-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, poporul sovietic urcăză poporului frate român noi succese în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, în îndeplinirea hotărîrilor celui de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român.

V. E. STAFIEV

Reprezentant comercial al U.R.S.S. la București

Materiile prime de bază necesare siderurgiei — MINEREUL DE FIER

DEZVOLTAREA siderurgiei — ca ramură de bază a industriei unei țări — implică asigurarea, în timp util și în perspectivă, cu materiile prime de bază necesare, între care minereul de fier ocupă un loc important. Care este la ora actuală situația resurselor mondiale? Dar a producției de minereu de fier? Ce tendințe se remarcă în consumul acestei materii prime pe plan mondial? Care sînt principalele fluxuri de import? Sînt cîteva din întrebările la care documentarul de față încearcă să ofere răspunsuri.

Tabelul nr.2

Producția de minereu de fier (marfă) în principalele țări producătoare nesocialiste (1972)

Țara	Producția (mil.to)
1. S.U.A.	75
2. Australia	74
3. Franța	61
4. Canada	44
5. Brazilia	43
6. Suedia	35
7. India	34
8. Liberia	22
9. Venezuela	19
10. Peru	13

Sursa: Eisen und Stahl, Vierteljahresheft, 1972-1974

Situația resurselor mondiale...

ESTIMAREA dimensiunii resurselor de minereu de fier a făcut, în ultimii ani, obiectul a numeroase studii întocmite de diferite organisme internaționale, în majoritate afiliate O.N.U. Conform celor mai recente previziuni (Les ressources mondiales en minerai de fer. Nations Unies, New-York, 1972), resursele mondiale de minereu de fier s-ar cifra actualmente la circa 783 miliarde tone (adică aproximativ 200 t/cap locuitor) repartizate pe grupe de țări astfel:

- (a) — țări în curs de dezvoltare: 162,2 mld. t.
- (b) — țări capitaliste industrializate: 280,8 mld. t.
- (c) — țări socialiste circa 340,0 mld. t.

Nivelul actual al resurselor estimate, ca urmare în special a intenselor cercetări întreprinse a crescut mult față de cel cunoscut în 1954: de aproape 4 ori. Totodată, în ceea ce privește țările nesocialiste, se observă și o schimbare a repartiției respectivei resurse pe zone geografice (vezi tabelul nr. 1), cel mai mult crescând nivelurile în: America Latină — de circa 1,5 ori, Africa — de peste 2 ori, Australia și Oceania de circa 7 ori. În ceea ce privește țările socialiste resurse însemnate se găsesc în primul rînd în U.R.S.S. și R.P. Chineză.

Este de presupus că se vor descoperi noi zăcăminte cu conținut ridicat de fier în Africa, Asia, America de Sud și Australia, unde subsolul este încă relativ slab explorat. Totodată, progresul tehnico-stiințific, ca și scăderea cheltuielilor de transport de la zăcăminte la furnale sau la porturile de încărcare vor transforma în rezerve exploatabile un volum considerabil de rezerve potențiale, în cea mai mare parte cu conținut ridicat de fier, care în prezent nu sînt exploatate deoarece prețul de cost al extracției este superior prețurilor de vânzare practicate pe piața internațională.

Tabelul nr.1

Repartiția pe zone geografice a resurselor mondiale de minereu de fier ale țărilor nesocialiste

Zona geografică.	Resurse mondiale estimate (%)	
	în 1954	în 1972
1. America Latină	25,5	37,4
2. America de Nord	17,3	18,8
3. Africa	6,4	13,0
4. Asia	28,7	11,8
5. Europa de Vest	20,8	10,0
6. Australia și Oceania	1,2	2,0
Total	100,0	100,0

Sursa: Les problèmes du marché mondial du minerai de fer, CNUCED, TD/LCI/104, 30.04.1971. Les ressources mondiales en minerai de fer, Nations Unies, New-York, 1972.

...a producției...

PRODUCȚIA mondială de minereu de fier (marfă) se situa în 1972 (Sursa: Eisen und Stahl, Vierteljahresheft, 1972-1974) la nivelul de circa 800 mil. tone. (Sub aspect tehnic se face deosebire între extracția de minereu de fier, în urma căreia se obține minereul de fier-materie primă, cu un conținut mai scăzut de fier, și producția de minereu de fier, care reprezintă ansamblul proceselor tehnologice de creștere a conținutului în fier a minereului, obținându-se, în final, minereul de fier-marfă, utilizabil în furnale. Evident, volumul producției este mai mic decît cel al extracției). Referindu-ne la grupa țărilor nesocialiste se observă o masivă concentrare a producției, 10 țări (vezi tabelul nr. 2) deținînd peste 60% din producția totală de minereu de fier a ansamblului țărilor respective.

Principalele tendințe caracteristice producției mondiale de minereu de fier sînt următoarele:

(a) **Dispensarea accentuată a producției**, tendință contrarie concentrării accentuate a consumului de minereu de fier. În prezent, grupul țărilor capitaliste dezvoltate (Europa occidentală și America de Nord) deține o pondere de peste 40% din producția mondială. Urmează grupul țărilor socialiste cu o pondere de peste 35% și țările în curs de dezvoltare cu o pondere de circa 25%.

(b) **Apariția și dezvoltarea de noi regiuni producătoare** ca urmare a activității de prospectare, deosebit de intensă, desfășurată în ultimii ani. Cele mai importante descoperiri se referă la Brazilia și Australia. Astfel, în anul 1972 s-au descoperit în Brazilia zăcăminte apreciate la 30 miliarde tone minereu de fier. În Australia s-au descoperit zăcăminte cu conținut ridicat de fier — peste 61%. Importante zăcăminte au fost descoperite, de asemenea, în Liberia, Libia, Mauritania, Algeria, India și Malaezia, Angola, R. Sud-Africană, Canada.

(c) În ultimii ani o atenție sporită s-a acordat omogenizării minereului pentru funcționarea uniformă și economică a furnalelor. Dacă în anul 1937 numai 1% din producția de minereu de fier era utilizat după ce în prealabil fusese supus procesului tehnologic de aglomerare în prezent această parte este peste 60%. La furnalele care utilizează aproape 100% minereu de fier sinterizat, prețul de cost al fontei obținute este mai scăzut cu 10%.

(d) **Capacitatea de peletizare a minereului de fier crește foarte rapid** depășind în momentul de față cifra de 150 milioane tone. Se estimează că, în viitor, capacitățile pentru pelete vor crește în ritm foarte rapid în comparație cu aglomerarea prin sinterizare, avînd în vedere avantajele economice și efectul diminuării poluării atmosferei.

Dezvoltarea industrială accelerată în viitorii ani face ca încă de pe acum țările să-și intensifice preocupările pentru sporirea capacităților de producție a minereului de fier sub formă de minereu brut, concentrate sau pelete. Astfel conform publicațiilor „Mining Magazine” (septembrie 1973) și „Engineering and Mining Journal”, (ianuarie 1973), societățile canadiene au investit peste 450 mil. dolari pentru realizarea unor capacități de producție de circa 60 mil. to an, în S.U.A. volumul investițiilor depășind 750 mil. dolari, în Mexic 1 105 mil. dolari, în Argentina — 132 mil. dolari etc.

Faptul că o serie de țări mari consumatoare de minereu de fier nu dispun în același timp și de zăcăminte suficiente a condus la dezvoltarea unei susținute activități de cooperare. Astfel, societăți braziliene împreună cu firme japoneze și americane au proiectat investirea a 590 mil. dolari pentru construirea unei capacități de producție de minereu de fier, concentrate și pelete, de 86 mil. to an. Proiecte privind valorificarea în cooperare a unor importante zăcăminte de minereu de fier dețin și alte societăți ca cele australiene, finlandeze, norvegiene, vest-germane, poloneze, chiliene.

Se remarcă în ultimii ani, atît creșterea volumului extracției, cît și a celui al producției, în 1974 aceasta depășind 880 mil. to, în cadrul ei țările europene membre C.A.E.R. deținînd peste 26%. (Nivelul extracției de minereu de fier, deci minereul de fier-materie primă, în aceste țări este redat în tabelul ntr. 3).

...și a consumului de minereu de fier

DEZVOLTAREA susținută a siderurgiei pe plan mondial în ultimii ani a condus la creșterea continuă a consumului de minereu de fier. În anul 1972, de pildă, acesta reprezenta 752,2 mil. tone, cu 20% mai mult decît în 1966 (Sursa: Eisen und Stahl Vierteljahresheft, 1972-1974). În realitate creșterea fizică (de minereu de fier-materie primă) a fost mult mai mare decît se ține seama de faptul că în ultimii ani a avut loc o creștere a conținutului de fier în minereu, ca urmare a folosirii pe scară mai largă a concentratelor și peletelor. În unele țări capitaliste se remarcă o scădere a gradului de acoperire a consumului de minereu de fier din resursele proprii: acestea sînt țările ale căror resurse au un

Tabelul nr.3

Extracția de minereu de fier (materie primă) în țările socialiste europene membre C.A.S.R.

Țara	Producția în 1973 (mil. to)
U.R.S.S.	404828
România	3234
Bulgaria	2774
Cehoslovacia	1672
Polonia	1440
Ungaria	681
R.D. Germana	52

Sursa: Statisticeski ežegodnik stran-cilenov SEV, 1974

conținut relativ scăzut de fier și pentru care importul minereului este mai rentabil în comparație cu exploatarea propriilor resurse.

Consumul mondial de minereu de fier este deținut în proporție de 58,5% de țările capitaliste dezvoltate și de peste 37% de țările socialiste.

Caracteristicile pieței mondiale de minereu de fier

CREȘTEREA consumului de minereu de fier, în condițiile în care repartiția resurselor și a producției este diferită, a impus o accelerare a comerțului internațional cu acest produs, astfel încât în ultimele decenii ritmul dezvoltării sale a depășit pe cel al producției mondiale. Astfel, dacă în 1950 în circuitul comerțului internațional cu minereu de fier intra numai 14,7% din producția mondială, în 1972 ponderea a crescut la 41,7%. În afara dinamicii rapide alte caracteristici principale ale comerțului internațional cu minereu de fier sînt: (a) un înalt grad de concentrare; (b) modificări în fluxurile de schimburi; (c) modificări în structura produselor; (d) diversificarea metodelor de comercializare.

O interesantă viziune asupra comerțului internațional cu minereu de fier o oferă analiza importurilor, în medie, pe plan mondial, consumul aparent fiind satisfăcut în proporție de 41,2% pe această cale. Tabelul nr. 4 redă situația gradului de acoperire prin importuri a consumului aparent în citeva țări.

Importul de minereu de fier se efectuează în general prin crearea de obligații pe termen lung, consumatorii ce se aprovizionează cu această marfă utilizînd modalități diferite: contracte de lungă durată, societăți mixte, filiale în țările producătoare etc. Aceste procedee se consideră a fi cele mai indicate în principal datorită faptului că: producătorul își poate mai bine cunoaște consumatorul, se asigură o calitate constantă a minereului folosit, permite consumatorului să-și planifice din timp sumele necesare cheltuielilor de achiziții. Totodată, se elimină posibilitatea apariției unor perturbări în aprovizionarea consumatorului în perioadele de deficit și se asigură deosebit de desfacere pe termen lung pentru vânzător. **Practica contractelor pe termen lung**, în special, a căpătat o mare amploare în ultimii ani. Cazul **Japoniei** este semnificativ. Astfel, cu Peru aceasta a încheiat un contract pentru livrarea a 22 mil. tone minereu eșalonat pe un termen de 7 ani, în valoare totală de 360 mil. dolari, iar alt contract — în valoare de 103 milioane dolari, prevede livrarea a 10 mil. tone minereu. O altă sursă de aprovizionare pentru industria siderurgică japoneză o constituie Brazilia, cu aceasta încheindu-se un contract pentru 105 mil. tone minereu și pentru a cărei

realizare banca japoneză va împrumuta cca. 60% din necesarul investiției. Pe ansamblu, Japonia a încheiat contracte pe termen lung de peste 2 miliarde tone, din care unele prevăd o durată de pînă la 23 ani.

O altă țară care s-a orientat spre aprovizionarea cu minereu prin încheierea de contracte pe termen lung este **R. F. Germania**, fiind de menționat în acest caz, două contracte mai importante încheiate cu Brazilia — unul pentru 12 mil. tone, iar altul pentru 3 mil. tone. Practica contractelor pe termen lung este utilizată și de țările socialiste. Astfel, Polonia deține contracte pe termen lung de circa 25 mil. tone, din care 5,5 mil. tone cu Brazilia.

Se observă, în cazul contractelor pe termen lung, tendința de încheiere a lor în condițiile clauzelor reciproc avantajoase pentru ambii parteneri. Aceste clauze se referă în principal la: participarea reciprocă la investițiile de capital; practicarea de prețuri rezonabile; toleranțe de livrări admisibile; repartizarea sortimentelor în funcție atît de dorința producătorului, cît și a consumatorului; prevederea livrării cantităților minime și maxime în scopul asigurării producătorului în condiții de conjunctură slabă și a consumatorului în condiții de conjunctură fermă.

Datorită instabilității sistemului financiar occidental și a fluctuațiilor excesive ale cursurilor valutare, în contractele cu prețuri fixe pe un termen lung apar unele dificultăți, fapt care ridică de cele mai multe ori problema acordării de credite pe o perioadă mai mare de timp.

Organizarea aprovizionării cu minereu de fier ridică și alte probleme importante în scopul asigurării de condiții optime. Printre acestea, cele mai importante se referă la: participarea în comun a unor firme și țări la explorarea și exploatarea zăcămintelor în scopul diminuării eforturilor valutare, construirea sau achiziționarea în comun de minerialiere, amenajări de porturi și dane (metodă aplicată de Japonia și R.F.G., de pildă).

Principalele fluxuri de import

ÎN IMPORTUL de minereu de fier distingem pe plan mondial unele curente principale, însă acestea sînt diferențiate pe țări în funcție de politica fiecăreia în ceea ce privește stabilirea priorității importului, crearea cadrului organizatoric adecvat, stabilirea resurselor optime de aprovizionare. Această politică are ca scop diversificarea surselor de aprovizionare în vederea evitării, pe cît posibil, a dependenței de o singură sursă.

Cele mai importante curente de import ale lumii nesocialiste vizează punctele finale de destinație: Japonia, țările capitaliste europene, S.U.A.

A. Fluxul către Japonia — prezintă cea mai dinamică evoluție, cu o pondere a importului care a crescut de la 21,6% în anul 1966 la circa 36% în 1972. Alături de schimbările cantitative, s-au produs modificări în orientarea geografică a importului, ponderea Australiei în importul total majorîndu-se de la 4,4% în 1966 la 43,3% în 1972. Alte surse de aprovizionare ale Japoniei sînt: India 16%, țările latino-americane cu ieșire la Oceanul Pacific, Brazilia și Africa de Vest. Pentru Japonia este caracteristică, așa cum am subliniat, politica practicării contractelor pe termen lung, prin acestea asigurîndu-se necesarul de import în proporție de 100%. O altă formă de asigurare a necesarului de minereu o constituie, în cazul acestei țări

și crearea de societăți mixte angajate în extracție împreună cu alte țări consumatoare, sau alături de guvernele țărilor producătoare. În scopul cointeresării producătorului în extracția de minereu de fier concernele japoneze participă cu fonduri de investiții pentru dezvoltarea capacităților de peletizare la locul extracției și la dezvoltarea industriei siderurgice autohtone.

B. Fluxul către Europa occidentală — a înregistrat o reducere a ritmului de creștere în perioada 1966—1972, acesta fiind inferior ritmului importului mondial. Ponderea acestui curent în importul mondial a scăzut de la 40,9% în 1966, la 38,4% în anul 1972, principalele surse de aprovizionare fiind: Franța — 33%, Africa — 23,7%, America Latină — 19,4%. Principala importator de minereu de fier în Europa Occidentală, R. F. Germană, se aprovizionează în proporție de 25% din Suedia, 35% din Australia, Brazilia, Canada, Liberia, Mauritania, Norvegia. Circa 35% din necesarul de import se acoperă pe baza unor contracte pe termen lung, din care unele se extind pe o perioadă de 20 ani, iar 11% din necesar se acoperă din participații germane la minele din exterior. Al doilea importator de minereu de fier în Europa este Belgia—Luxemburg, care își asigură necesarul în proporție de 70% din Franța și Suedia. Marea Britanie la rîndul ei, își acoperă necesarul de import în principal din țările scandinave — circa 27%, Canada 22%, Australia 7,3% și U.R.S.S. 6%. Și în cazul Marii Britanii se observă unele mutații în orientarea importurilor. Astfel, se remarcă scăderea ponderii țărilor africane și scandinave în favoarea creșterii ponderii livrărilor din Canada, Australia și America Latină.

Tabelul nr.4

Gradul de acoperire prin importuri a consumului aparent de minereu de fier în citeva țări capitaliste (1972)

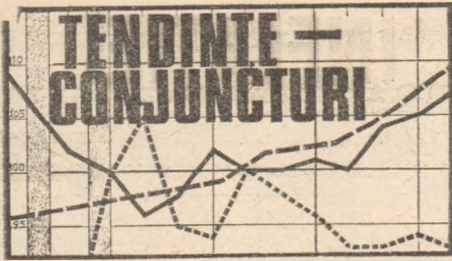
Țara	Grad de acoperire (%)
1. Japonia	98,76
2. Belgia-Luxemburg	87,00
3. R.F. Germania	86,97
4. Marea Britanie	65,91
5. S.U.A.	52,85

Sursa: Eisen und Stahl, Vierteljahrsheft, 1972-1974.

C. Fluxul cu destinația S.U.A. — a scăzut ca pondere de la 22% în 1966, la numai 12% în 1972. Se utilizează cu preferință practica participării cu capital în proporție de pînă la 100% în societățile miniere din exterior. Americanii controlează, în mod practic, întreaga producție de minereu de fier din Canada și, de asemenea, dețin o pondere însemnată în societățile miniere din Liberia, Brazilia, și Australia.

O altă caracteristică a pieței mondiale a minereului de fier este **tendința lentă de creștere a prețurilor în comparație cu prețurile pentru fontă și fier vechi**. Acest fenomen se explică prin faptul că 70% din comerțul cu minereu de fier se efectuează prin încheierea de contracte pe termen lung. În cazul peletizării, însă, capacitățile de producție sînt încă limitate în condițiile în care cererea este activă. Gradul de monopolizare a producției influențează totodată nivelul și ritmul de creștere a prețurilor. Remarcăm, de asemenea, că creșterea comerțului exterior cu minereu de fier și a distanțelor dintre producător și consumator a impus modernizarea rapidă a mijloacelor de transport și a porturilor în întreaga lume.

ing. Vasile NEGRESCU

Piața mondială a cerealelor

POTRIVIT datelor F.A.O., la începutul anului agricol 1975/76 stocurile de cereale (inclusiv orez) pe plan mondial (fără țările socialiste) se ridicau la circa 94 milioane tone, reprezentând circa 10% din consumul lumii nesocialiste (față de 23% cu cinci ani în urmă), adică erau sub pragul de alarmă estimat de F.A.O. la 20% din consum. Din această cantitate numai 35 milioane tone sînt rezerve certe, relevă „The Economist”, ceea ce subliniază și mai mult necesitatea pe termen scurt a ridicării nivelului acestor stocuri pentru sporirea gradului de securitate alimentară a lumii, iar pe termen lung, a dezvoltării susținute a agriculturii. În sprijinul eforturilor întreprinse de plan național, o contribuție ar urma să vină din partea Fondului internațional pentru dezvoltare agricolă (IFAD), ca viitor organism specializat al O.N.U., a cărui creare a fost decisă de Consiliul alimentar mondial, el însuși instituit abia anul trecut. Dacă va obține suportul finan-

ciar necesar (ceea ce deocamdată pare problematic), IFAD ar urma să dispună de un fond de 1,25 miliarde de dolari, reînnoibil după 18 luni.

Recoltele acestui an au fost în general mai scăzute, în multe zone ale globului, decît în anul precedent, uneori destul de sensibil, ceea ce a intensificat comerțul internațional. Perspectivele anului viitor (1975/76) în ce privește recolta de cereale (fără orez) se anunță însă favorabile: în S.U.A. ultimele estimări vorbesc de o recoltă de peste 240 milioane tone, cu peste 42 milioane peste cea a anului trecut; în Canada se așteaptă o creștere a recoltei de 3 milioane de tone numai la grâu etc. În schimb, în țările Pieței Comune este de așteptat o reducere a recoltei de cereale cu circa 8 milioane de tone, din care 6,5 milioane de tone la grâu.

Așa cum rezultă din tabelul de mai jos, în anul agricol 1975/76 stocurile de cereale mai curind se vor diminua decît vor spori, recoltele mai mari fiind totuși sub nivelul consumului.

Producția și consumul mondial de cereale^x în 1975-1976

	Producția de grâu	Producția de cereale furajere	Necesarul de import	Disponibilitatea pentru export
Total mondial	368	666	137	133
din care:				
Țările dezvoltate	141	310	41	116
Țările nesocialiste în curs de dezvoltare	81	147	54	14
Europa occidentală C.E.E.	54	92	28	8
America de Nord și de Sud	39	60	19	7
Canada	89	255	14	105
S.U.A.	16	19	-	16
Asia	58	183	-	78
Africa	100	138	47	3
Oceania	8	50	11	4
	10	4	-	9

x) Fără orez
Sursa: The Economist, 25 octombrie 1975, după datele F.A.O.

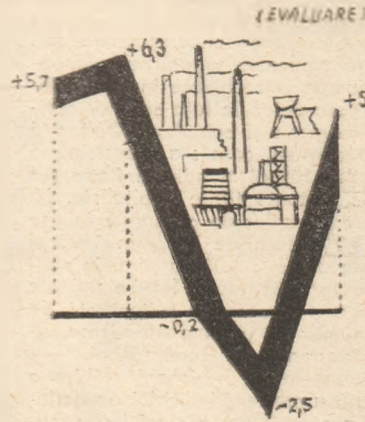
Optimism conjunctural

INSTITUTUL de cercetări economice din Hamburg (HWWA) afirmă în ultima sa analiză a conjuncturii economice din țările capitaliste dezvoltate că în anul ce vine a-

ceste țări vor reuși în ansamblu să iasă din recesiunea actuală. După cum reiese din grafic, această evoluție ar urma să se concretizeze într-o creștere de 5% pe întreg anul 1976, față de o scădere de 2,5% cit se anticipează pe anul în curs. Prognoza opti-

mistă a institutului vest-german se întemeiază pe aprecierea că măsurile concertate de stimulare a economiei, întreprinse de câteva mari țări industriale, și învierea conjuncturală care a și început să se facă simțită în SUA și Japonia, vor determina probabil eliminarea tendințelor recesive

1972 1973 1974 1975 1976

(după VDI-NACHRICHTEN)

și în Europa occidentală și vor declanșa reluarea creșterii

Producții și prețuri în industria cărbunelui

PRODUCȚIA mondială de cărbune a atins în 1974 un nou record (2278,3 milioane de tone), datorită creșterii extracției în primul rînd în țările socialiste și în S.U.A., în vreme ce în Europa occidentală aceasta a scăzut cu 4,5%. Scăderea amintită a fost totuși mai puțin accentuată decît se preconiza înainte de declanșarea „crizei energetice” în 1973, constată un studiu al C.E.E./O.N.U., din care reluăm aceste cifre. Se remarcă totodată că în ultimii doi ani prețul cărbunelui s-a dublat.

Perspectivile pe termen lung ale cărbunelui, relevă același studiu, depind în mare măsură de dezvoltarea unor noi tehnologii de transformare a lui în combustibili mai puțin poluanți și în același timp mai ușor de transportat decît cei existenți: de asemenea, ele depind de punerea la punct a unor noi metode de spălare și utilizare a însuși cărbunelui. Costurile de producție ale cărbunelui rămîn deocamdată mai ridicate decît cele ale produselor petroliere și acest factor, împreună cu cheltuielile mari presupuse de cercetare și investiții în lărgirea producției, sugerează că noile tehnologii nu vor fi aplicate pe scară industrială mai devreme de 10-15 ani.

Un studiu al C.E.E./O.N.U. privind efectele „crizei energetice” asupra cărbunelui relevă că producția de cărbune în Europa occidentală va fi în

1985 mai ridicată decît în prezent, dar că ponderea cărbunelui în totalul consumului de energie va continua să scadă. În același timp, se va extinde exploatarea cărbunelui la zi, în cariere, oriunde va fi posibil, iar nevoile de import de cărbune ale Europei occidentale vor spori considerabil.

Ungaria: noi prețuri în agricultură

DUPĂ CUM INFORMEAZĂ buletinul săptămînal Buda-press, începînd de la 1 ianuarie 1976 în Ungaria vor intra în vigoare prețuri noi la o serie de articole necesare procesului de producție din agricultură, precum și la o parte din producția livrată de agricultură. Astfel, la ierbicide prețul de cumpărare va crește cu 25%, la îngrășăminte chimice — cu 23%, la articole fitosanitare și produsele adiționale pentru furaje — cu 20%, la furaje proteice — cu 15%, la grăunțele furajere — cu 8%. În ceea ce privește producția agricolă vegetală, prețul de livrare al tutunului va spori cu 36%, al orezului — cu 25%, al sfeclei de zahăr — cu 23%, al semințelor de floarea soarelui și de în pentru ulei — cu 14%, al grîului, orzului și orzului — cu 9%, iar al porumbului — cu 7%. În cazul producției animale, majorarea prețului de livrare este de 14% pentru lînă, de 9% pentru păsări tăiate, de 5,5% pentru lapte, de 5% pentru porci și de 4% pentru vitele destinate sacrificării.

Oțelul în continuare recesiv

INDUSTRIA siderurgică rămîne una din ramurile cel mai puternic lovite de criza economică din țările capitaliste. În luna septembrie a.c. producția de oțel a celor 27 de țări membre ale Institutului internațional al fierului și oțelului

	1973	1974	Modificarea în procente
CEE inițială	79,974	99,231	-19,4
Anglia	15,010	16,698	-10,1
SUA	81,561	100,066	-18,4
Japonia	78,195	88,480	-11,6
Alte țări	60,696	53,086	+2,7
Total 27 de țări	315,536	363,551	-13,2

(IISI) de la Bruxelles a fost cu 16,3% mai redusă decît în aceeași lună din 1974 (33,70 mil. tone, față de 40,26 mil). În primele 9 luni ale anului în curs, producția de oțel a aceluiași țări a reprezentat 315,54 mil. tone, în regres cu 13,2% față de aceeași perioadă a anului trecut. Evoluția în principalele țări și zone producătoare este destul de diferențiată, cum se poate vedea din tabel.

INCIDENȚE ALE PERSISTENȚEI INFLAȚIEI ÎN LUMEA CAPITALISTĂ

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE continuă să se caracterizeze în a doua jumătate a anului 1975 printr-o pronunțată recesiune economică. Cu toate că în unele țări au apărut semne ale unui început de redresare, în altele ritmurile de creștere economică încetinite sau negative se mențin, iar pe plan mai larg persistă subutilizarea capacităților de producție, un șomaj pronunțat, dezechilibre în plățile internaționale și o inflație accentuată, care ridică în fața statelor occidentale probleme economice și sociale grave și complexe. Oglindită în creșterea prețurilor la bunurile de consum, care s-a făcut simțită aproape continuu după cel de-al doilea război mondial, inflația s-a accentuat puternic după anul 1972 în toate țările capitaliste. La sfârșitul anului 1974, indicii prețurilor bunurilor de consum crescuse pe ansamblul țărilor O.C.D.E. cu 14,5%, față de 7,7% în 1973 și 4,7% în 1972, cu deosebiri pronunțate de la o țară la alta, în special în ceea ce privește prețul produselor alimentare. Rotele ridicate ale inflației în această perioadă au fost însoțite de o tendință de stagnare a producției într-un mare număr de țări industrializate, situație considerată fără precedent în perioada de după război.

În ultimul timp recesiunea a permis, totuși, o ușoară slăbire a presiunii inflaționiste. Media ponderată a creșterii indicelui de deflaționare a P.N.B. în țările industriale a coborât de la nivelul său maxim de peste 13% atins în semestrul al doilea al anului 1974 la aproximativ 10% în cursul primului semestru al anului 1975, ritm care era însă de patru ori superior celui de 2,5% înregistrat în țările respective la începutul anilor șaiszeci.

Prețurile plătite de consumatori au crescut și ele în ritmuri foarte înalte. Petrivit unor date publicate în luna octombrie la Bruxelles de Oficiul de statistică al Pieței Comune vest-europene, în perioada

Tabelul nr. 2

Creșterea prețurilor bunurilor de consum în țările în curs de dezvoltare (cifre bazate pe indici în monedă națională)

	Media anuală		Creșteri în raport cu anul precedent	
	1965-1970	1971	1972	1973 1974
Ansamblul țărilor în curs de dezvoltare	13	10	12	21 29
- Africa	6	6	5	9 17
- Asia	16	6	8	18 31
- Orientul Mijlociu	4	5	6	10 17
- Emisfera occidentală	25	15	20	29 36

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport annuel 1975, pag. 7

de un șir de date din raportul Fondului Monetar Internațional pe anul 1975 (tabelul nr. 1).

Din datele citate în tabelul nr. 1 se poate reține o schimbare de tendință în mișcarea raportului de schimb al țărilor capitaliste industriale: spre deosebire de perioadele anterioare, valoarea unitară a importurilor crește în 1973 și 1974 mai repede decât cea a exporturilor, în principal ca un efect al sporirii prețului la produsele de bază pe piețele internaționale. În țările în curs de dezvoltare mai avansate și în cele în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol, valoarea unitară a exporturilor, care crescuse mai repede în 1973 față de cea a importurilor, a evoluat în 1974 în sens invers, iar pentru țările exportatoare de petrol ea depășea pe cea a importurilor de peste două ori în 1973 și de peste șapte ori în 1974.

În ceea ce privește prețurile bunurilor de consum în țările în curs

Tabelul nr. 1

Creșteri procentuale ale valorii unitare (ale prețurilor) în comerțul internațional (țările membre ale FMI, plus Elveția, cifre bazate pe indici calculați în dolari SUA)

	Media anuală		Creșteri în raport cu anul precedent			
	1960-1970	1970	1971	1972	1973	1974
1. Ansamblul comerțului internațional	1	5,5	5,5	8	22,5	40,0
2. Importuri:						
- țări industrializate	1	5,5	5,5	7,5	22,5	41,0
- țări în curs de dezvoltare mai avansate	1,5	5,0	6,0	9,0	21,5	42,0
- principalele țări exportatoare de petrol	1,0	4,0	5,0	8,0	18,5	25,5
- țări în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	1,0	4,0	6,0	8,0	19,5	38,5
3. Exporturi:						
- țări industrializate	1,5	6,0	5,0	8,0	20,0	25,0
- țări în curs de dezvoltare mai avansate	2,0	4,0	4,0	12,5	36,0	27,0
- principalele țări exportatoare de petrol	-1,0	2,0	22,5	13,0	38,5	186,0
- țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol	1,5	5,0	-3,5	8,5	27,0	33,0

Sursa: Fonds Monétaire International, Rapport Annuel, 1975, Washington, pag. 11

august 1974—august 1975 prețurile la bunurile de consum au sporit în Marea Britanie cu 26,9%, în Irlanda cu 18,9%, în Italia cu 15,3%, în Belgia cu 11,4%, în Franța cu 11%, în Olanda cu 10,6%, în Luxemburg cu 10,4%, în Danemarca cu 9,6% și în R. F. Germania cu 6%. Rata inflației la nivelul consumatorilor continuă deci să depășească 10 procente în statele membre ale C.E.E., exceptând R.F.G. și Danemarca. Menținerea la cote înalte a creșterii prețurilor a determinat pe unii economiști și politicieni din țările capitaliste să afirme că „sistemul valutar internațional actual este purtător al unei maladii dintre cele mai periculoase, al unui veritabil cancer: inflația”. Cert este că această lovitură puternică înaintea de toate în ciștișurile reale ale maselor de salariați și, în general, ale persoanelor cu venituri fixe.

Incidențele inflației asupra comerțului internațional sînt ilustrate

Tabelul nr. 3

Deprecierile benilor în țările capitaliste dezvoltate în perioada 1964-1975

Monedă	Indicele cîștigate în procesul de cumpărare a benilor (1964=100)	Ritmuri de deprecieri în procesul de cumpărare		
		1964-1969	1969-1974	1974-1975
Marca vest-germană	89	68	2,5	5,3
Francul elvețian	85	60	3,2	6,6
Schillingul austriac	85	62	3,3	6,1
Coroana suedeză	83	58	3,7	6,9
Dolarul S.U.A.	85	63	3,3	5,8
Florinul olandez	78	55	4,9	6,8
Francul luxemburghez	88	66	2,6	5,7
Dolarul canadian	84	63	3,5	5,5
Coroana norvegiană	83	56	3,7	7,6
Coroana daneză	68	45	7,4	8,0
Dolarul neo-zeelandez	81	54	4,1	7,9
Francul francez	84	58	3,5	7,1
Drahma greacă	89	55	2,4	9,2
Yenul japonez	77	47	5,1	9,4
Francul belgian	84	61	3,4	6,2
Randul sud-african	85	60	3,1	6,9
Dolarul austriac	85	58	3,2	7,4
Marca finlandeză	90	59	2,2	8,0
Peseta spaniolă	73	46	6,1	8,9
Lira italiană	87	57	2,7	8,2
Lira sterlină	81	51	4,2	8,8
Lira irlandeză	80	48	4,3	9,7
Lira turcă	91	49	1,9	11,6
Coroana islandeză	58	25	10,2	15,2

Rata mediană 3,5 7,6 11,9

x) Ritm mediu anual
 xx) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1975 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1974.
 Sursa: First National City Bank, Monthly Economic Letter, septembrie 1975, pag. 8.

Tabelul nr. 4

Deprecierea banilor în țările în curs de dezvoltare în perioada 1964-1975

Monede	Indicele puterii de cumpărare a banilor (1964=100)		Ritmul de depreciere în procente		
	1964	1974	1964-1969	1969-1974	1975*
Guaraniul paraguayen	89	56	2,2	9,0	4,2
Dolarul singaporez	94	58	1,1	9,1	4,5
Dinarul tunisian	82	69	3,9	3,3	5,5
Pesoul columbian	64	32	8,5	13,2	6,2
Dolarul malaiezian	96	69	0,1	6,3	6,7
Balboaul panamez	95	69	1,0	6,2	7,6
Lempira hondureziană	89	68	2,3	5,3	7,9
Bahtul thailandez	88	60	2,6	7,5	3,8
Boliverul venezuelan	93	76	1,4	4,0	11,1
Pesoul filipinez	83	39	3,6	14,2	13,1
Pesoul mexican	85	53	3,2	8,9	15,3
Rialul iranian	93	66	1,5	6,7	15,3
Rupia indoneziană	sub l	sub l	69,3	15,4	16,3
Sucrul ecuadorian	81	47	4,2	10,2	17,0
Rupia indiană	71	41	6,7	10,2	17,0
Dolarul trinidad-tobaghez	83	51	3,6	9,3	17,1
Solul peruan	56	37	10,8	8,3	17,9
Zeirul zairez	39	20	17,2	12,8	18,2
Wonul sud-coreean	58	32	10,4	11,1	18,0
Cruzeirol brazilian	22	1	26,2	16,4	22,3
Lira israeliană	81	36	4,2	15,0	31,6
Pesoul argentinian	36	1	18,3	27,7	46,3
Pesoul uruguayan	1 sub l	1	41,1	35,5	46,3
Escudoul chilian	32 sub l	1	20,4	38,1	78,5
Rata mediană			3,9	10,2	15,3

x) Rata mediu anual
 xx) Ritmul a fost calculat prin compararea mediei cifrelor lunare disponibile pentru anul 1975 cu cea din perioada corespunzătoare a anului 1974.
 *Surse: First National City Bank, Monthly Economic Letter, septembrie 1975, pag. 8.

de dezvoltare, statisticile reliefează că rata inflației a crescut rapid în cursul anilor 1973 și 1974 (tabelul nr. 2).

O oglindire elocventă a fenomenelor inflaționiste o constituie accentuarea gradului de depreciere a banilor. Pe baza datelor oficiale referitoare la creșterea costului vieții sau a indicelui prețurilor cu amănuntul la bunurile de consum, First National City Bank din New York a calculat în buletinul său economic pe luna septembrie 1975

gradul de depreciere pentru aproximativ 50 de țări din lumea capitalistă, situate în toate regiunile globului, în perioada 1964-1975. Datele din tabelul nr. 3 redau situația deprecierei banilor în țările capitaliste dezvoltate.

Ca o trăsătură generală pusă în evidență de datele din tabelul nr. 3 se poate spune că țările capitaliste industrializate au trecut din domeniul unei inflații considerată ca moderată, corespunzătoare unei scăderi a puterii de cumpărare a banilor de până la 30% în decurs de 10 ani, la o inflație accentuată, cu depreciere de ordinul a 40% până la 75% într-o perioadă similară. Media calculată pe anii 1969-1974 estompează accentuarea fenomenului începând din 1973, când ritmul deprecierei a depășit în cele mai multe țări capitaliste pragul de 10% anual. Dealtfel, și în anul 1975 multe monede depășesc acest prag, ajungând până la 33,6%; la asemenea ritmuri ale inflației puterea de cumpărare a banilor scade în 10 ani cu peste 2/3.

Eroziunea monetară a continuat în orice caz după 1973 într-un ritm mai accentuat în ciuda eforturilor întreprinse de guvernele statelor capitaliste de a stăvili creșterea prețurilor. Într-o perioadă scurtă chiar și monedele capitaliste considerate într-un trecut apropiat drept cele mai solide sînt afectate serios de inflație. Dolarul S.U.A. reprezintă astăzi doar aproximativ 30% din valoarea sa de dinaintea celui de-al doilea război mondial. Marca vest-germană și yenul japonez au pierdut în anul 1974, față de anul 1964, 32% și respectiv 53% din valoarea lor. În ceea ce privește alte două monede - lira sterlină și francul elvețian, ele au pierdut în perioada amintită 49% și respectiv 40% din valoarea lor.

Ritmul de depreciere a banilor cunoaște o serioasă accentuare și în țările în curs de dezvoltare (tabelul nr. 4). Pe țările din acest grup, pierderea anuală a puterii de cumpărare a ajuns până la 69,3% în perioada 1964-1969 și la 38,1% în perioada 1969-1974; în 1975 pierderea se situează în limite cuprinse între 4,2% și 78,5%. Eroziunea puterii de cumpărare a banilor a fost, astfel, în perioada examinată mult mai intensă în țările în curs de dezvoltare decît în țările capitaliste dezvoltate.

Aducerea inflației la anumite limite „tolerabile” și apărarea economiei țărilor capitaliste de efectele în domeniul inflației ale unei politici foarte expansioniste constituie o preocupare de prim plan a responsabililor politicii economice a țărilor din lumea nesocialistă. Așa cum apreciază experții Fondului Monetar Internațional în ultimul raport anual al acestuia, în prezent „este foarte dificil să se evalueze gradul de expansiune monetară sau bugetară care ar fi suficient pentru restabilirea unor niveluri adecvate de utilizare a resurselor într-un ritm satisfăcător, fără să se dea naștere la noi dificultăți în domeniul inflației; problemele în joc suscită controverse, atît între economiști cît și în rîndul marelui public, iar autoritățile naționale nu pot ignora faptul că măsuri stimulatorii excesive riscă să antreneze o recrudescență a psihozei inflaționiste”. Și sub această formă se manifestă de fapt incidentele inflației persistente din lumea capitalistă, fenomen care este departe de a-și fi epuizat potențialul de influențare a conjuncturii de ansamblu din țările respective.

dr. Constantin BICHU

PERFECTA ORIENTARE ÎN LUMEA BUNURILOR DE CONSUM O CALE:

- spre cooperare comercială și spre noi contacte în afaceri;
- spre cerere și ofertă la nivel internațional;
- spre dezvoltarea comerțului exterior cu țările Comunității Economice Europene.

Această perfectă orientare vă este oferită de cel de al 7-lea Tîrg Internațional de Bunuri de Consum

22-29 aprilie 1976

BRNO — CEHOSLOVACIA

Termenul final pentru înscriere: 30 noiembrie 1975.

Informații detaliate obțineți de la B.V.V.

Tîrguri și Expoziții BRNO. Vystaviště nr. 1 602 00 Brno—Cehoslovacia. Telefon: 314; Telex: 062294, 062295.

Adresă telegrafică: FAIRBRNO BRNO sau de la

Agencia Comercială a Republicii Socialiste Cehoslovace, str. Oțetari nr. 3, sectorul 2, București.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

CURSURI

Cursul central	Curs la 28.12.73	27.10.75	31.10.75	Alătura ¹⁾ în % a cursurilor valutarilor la ziua de 31.10.75 față de:		Alătura ²⁾ în % a cursului dolarului față de diversele valute în perioada 28.12.73-24.10.75	
				Cursul central	Nivelul din 28.12.73	Cursul central	Nivelul din 28.12.73
Marca vest-germană	2,6904	2,6900	2,5530	2,5570	+4,38	+5,55	+5,26
Francul elvețian	3,9655	3,2500	2,6240	2,6270	+24,87	+23,73	-12,17
Francul francez	4,0041	4,7025	4,3530	4,3550	+5,72	+7,98	+7,39
Yenul japonez	308,0	280,20	301,50	301,70	+2,09	-7,13	+7,07
Florinul olandez	2,74117	2,8260	2,0230	2,0250	+5,95	+7,08	+7,11
Francul belgian	40,334	41,10	38,55	38,60	+4,49	+6,48	+6,08
Lira italiană	523,50	507,00	673,00	674,60	-22,40	-10,03	+11,14
Lira sterlină	2,6952	2,3250	2,0730	2,0748	-28,36	-10,60	+12,10
Prețul aurului la Londra	103,37	143,60	143,40				

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - Devalorizare (depreciere de fapt)
 2) Dolarul SUA pentru o liră sterlină
 3) Prețul aurului în dolari SUA/uncie, primul fixing.

nilor referitoare la modul de soluționare a dificultăților financiare prin care trece municipalitatea orașului New York. publicarea cifrelor balanței comerciale a S.U.A. pe luna septembrie care a înregistrat un excident de 976,4 milioane dolari față de 1.035 milioane în luna precedentă, anunțarea scăderii cu 0,9% a indicelui principalilor indicatori economici din S.U.A. pe luna septembrie a.c., au determinat reacții în general nefavorabile dolarului. Printre elementele cu efect favorabil dolarului S.U.A. amintim influența unor factori tehnici (ajustările pozițiilor băncilor la sfârșit de lună), reducerea taxei scontului în Elveția precum și limitarea impusă în această țară operațiilor la termen cu franci elvețieni efectuate de băncile străine intervenția unor bănci centrale.

Dobinzile la depozitele în eurodolari au manifestat mai ales spre sfârșitul perioadei o ușoară tendință de creștere. Tendința de scădere

VALUTA	Termen	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10%
DOLARUL SUA	1 lună						5,7500		6,6250			
	3 luni							6,5625	7,1250			
	6 luni								7,2500	7,7500		
FRANCUL ELVEȚIAN	1 lună	1,0000		1,7500								
	3 luni				2,6750		3,6875					
	6 luni					3,3750		4,1875				
MARCA VEST-GERMANĂ	1 lună				3,3750		3,8750					
	3 luni					3,9375		4,3750				
	6 luni						4,3750		4,8125			

Nivelul orientativ al dobinzilor pe piața eurovalutarilor în perioada 27-31 octombrie 1975 (nivel minim și maxim).

a dobinzilor la o lună pentru depozitele în euromarci vest-germane și eurofranci elvețieni a continuat, semnându-se creșteri pentru perioadele de 3-6 luni.

Proțul aurului nu a înregistrat modificări deosebite, continuând să oscileze ușor în jurul valorii de 143 dolari unci.

Cu începere de la 29.10.1975 Banca Națională a Elveției a redus de la 3,5% la 3,0% p.a. nivelul taxei scontului.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTĂAN

EVOLUȚIA pieței monetare în intervalul 27-31.10.1975 a fost caracterizată pe ansamblu de lipsa unor modificări sensibile față de nivelurile atinse de diferitele valute în săptămâna precedentă.

În această perioadă s-a făcut simțită acțiunea unor factori diverși, cu influențe contradictorii asupra evoluției dolarului S.U.A. Astfel, continuarea de către autoritățile monetare americane a politicii de relaxare a condițiilor creditului pe piața internă, însoțită și de măsura luată de unele bănci americane care au redus nivelul dobinzii preferențiale (prime rate) de la 7½% la 7¼% p.a. persistența incertitudi-

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Consumul diferitelor forme de energie în țările nesocialiste

Diversificare în consumul de energie

SUB efectul crizei energetice, al creșterii considerabile a prețurilor la petrol, consumul de energie — calculat în echivalent carbune — al țărilor capitaliste dezvoltate și al țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare a înregistrat, pentru prima oară în perioada postbelică, o ușoară scădere anul trecut (cu 0,7%) față de nivelul atins în 1973. Reduceri mai accentuate ale consumului au avut loc în țările industriale vest-europene, puternic dependente de importul de țitei și produse petroliere, ca Olanda (-5,9%), R.F.G. (-5%), Anglia (-4,9%) sau Belgia-Luxemburg (-3,2%), precum și în Australia și Oceania (-2,6%), în S.U.A. (-2,2%).

Au fost, însă, și țări ca Spania, Canada sau Italia unde campaniile în favoarea economisirii energiei sau măsurile restrictive au fost mai puțin eficiente, consumul de energie progresând și în 1974, ce-i drept în proporții modeste.

Pe de altă parte, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare consumul global de energie s-a majorat cu 5-6%. În realitate, în spatele acestei cifre se ascund mari discrepanțe între țările bogate în petrol și cele importatoare de energie; în cazul multora dintre acestea din

Țara	Total consum		Petrol		Gaze naturale		Combustibilii solizi		Energie hidroelectrică		Energie atomică	
	1974 ^x	in % față de 1973	1974 ^x	in % față de 1973	1974 ^x	in % față de 1973	1974 ^x	in % față de 1973	1974 ^x	in % față de 1973	1974 ^x	in % față de 1973
Total țări nesocialiste	4354,3	99,3	2274,0	97,1	869,8	101,7	842,5	98,4	310,4	108,6	57,6	125,2
Din care:												
S.U.A.	1783,4	97,8	785,4	96,0	560,4	97,9	331,9	99,1	76,9	101,7	28,8	132,1
Canada	231,5	103,4	88,1	105,3	64,1	100,5	15,0	91,5	59,4	107,3	4,9	111,4
Alte țări din emisfera apuseană	272,5	105,9	178,9	105,3	48,0	112,9	14,0	85,4	31,3	109,8	0,3	...
Europa	1226,0	97,6	699,2	93,4	146,1	112,6	261,9	96,4	100,3	113,1	18,5	110,8
- R.F.G.	257,1	95,0	134,4	89,8	32,1	118,9	82,9	94,3	5,0	166,7	2,7	93,1
- Anglia	214,1	95,1	105,8	93,3	30,8	118,0	68,9	87,8	1,3	108,3	7,3	123,7
- Franța	179,7	98,2	120,1	94,3	17,0	108,3	27,0	102,7	12,6	118,9	3,0	0
- Italia	137,7	100,9	100,7	97,2	15,9	110,4	9,2	121,1	11,0	108,9	0,9	112,5
- Tarile scandinave	95,5	99,5	51,1	91,4	-	-	7,3	104,3	36,7	125,8	0,4	80,0
- Olanda	72,4	94,1	35,4	85,7	32,9	102,2	3,3	106,5	-	-	0,8	266,7
- Spania	61,6	105,8	38,2	105,2	1,0	0	12,3	105,1	8,2	109,3	1,9	111,8
- Belgia-Luxemburg	49,2	96,8	27,5	87,3	10,0	122	11,6	105,5	0,1	0	-	-
Japonia	348,1	99,2	261,1	97,3	5,1	108,3	58,8	98,3	19,0	120,3	4,1	195,2
Australia și Oceania	66,5	97,4	33,9	103,4	4,1	105,1	26,1	88,8	2,4	109,1	-	-
Alte țări din emisfera răsăriteană	426,3	105,0	227,4	103,4	42,0	110,8	134,8	105,7	21,1	108,2	1,0	0

^x Milioane tone, recalculat în carbune.

Sursa: "Oil Industry Comparative Appraisals", iulie 1975.

urmă penuria de surse de energie se corelează cu insuficiența resurselor valutare, necesare pentru importul energiei. Și aceasta, pe fondul unui amplu decalaj în ceea ce privește nivelul consumului de energie atins în țările capitaliste dezvoltate comparativ cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare. În 1974 peste patru-cincimi din consumul global de energie a revenit primului grup de țări,

iar în ceea ce privește consumurile pe locuitor dimensiunile decalajului sînt de cîteva ori mai mari.

Anul trecut, scăderea consumului de energie în țările nesocialiste s-a produs pe seama petrolului și a combustibililor solizi, consumul de gaze naturale a cunoscut o creștere nesemnificativă (vezi tabelul), în condițiile expansiunii consumului de energie din sursă hidroelectrică și

— mai ales — de energie atomică. Ca urmare, în structura consumului total a crescut ușor ponderea energiei hidrolice (de la 6,5% în 1973 la 7,1% în 1974) și a energiei atomice (de la 1% la 1,3%), greutatea specifică a acestei din urmă forme de energie — modestă în prezent — urmînd să sporească în continuare în perioada următoare.

N. POPOV

Subcontractare

Florisanda Manolache, București — Organizarea între 20 și 24 octombrie la Nantes, în Franța, a unui târg internațional al subcontractării cu 1200 de expozanți, din care 179 străini, reprezentând 32 de ramuri de activitate, reflectă importanța pe care a căpătat-o această formă de cooperare în economia țărilor dezvoltate. Potrivit revistei **L'Usine Nouvelle** (nr. 42/1975), între 7% și 10% din producția industrială a Franței se obține prin subcontractare, de care se apreciază că depinde existența a 40% din întreprinderile mici și mijlocii. Ramura industrială în care subcontractarea este cel mai larg utilizată este industria constructoare de mașini (84% din totalul cifrei de afaceri realizate prin subcontractare în Franța). În citeva subramuri ale acesteia subcontractarea atinge proporții mai ridicate: 50% în producția de autoturisme și în construcțiile navale, 30% în industria aeronautică, 20% în industria electrotehnică și electronică etc., totalul salariaților care lucrează în subcontractare depășind 200 000 numai în sectorul prelucrării metalelor.

„Noțiunea de subcontractare este frecvent asociată cu cea de întreprindere mică sau mijlocie; este adevărat, dar numai în parte, căci și întreprinderi-gigant pot fi subcontractante”, declara revistei citate Jacques Pinet, președintele Centrului național al subcontractării din Franța. Astfel, „Renault” a fabricat special o serie de motoare pentru societatea olandeză „Daf”. De fapt, nu este o exagerare de a spune că orice întreprindere industrială a fost, este sau va fi, măcar ocazional, subcontractantă.

Premiul Nobel pentru economie

Alexandru Petcu, Timișoara — 1) În articolul con-

sacrat vieții și operei laureatilor din acest an ai Premiului Nobel pentru economie — L. V. Kantorovici și T. Koopmans — publicat în revista noastră (nr. 43/1975) veți găsi cele mai multe din elementele solicitate. Premiul a fost acordat celor doi savanți pentru „contribuția lor la teoria alocării optime a resurselor”.

2) L. V. Kantorovici este primul om de știință sovietic laureat al Premiului Nobel pentru economie, de la instituirea sa în 1969, dar alți doi laureați ai premiului pentru economie sînt de asemenea de origine rusă. Este vorba de W. Leontief, născut la Leningrad în 1906 și de S. Kuznets, născut în 1901.

3) Profesorul de origine olandeză T. Koopmans, într-o declarație făcută la solicitarea presei, a arătat că preocupările sale în domeniul pentru care a primit premiul în început în timpul celui de-al doilea război mondial, pe cînd lucra la Consiliul combinat aliat de expediție din Washington, „căutînd ruta cea mai bună pentru navele goale, din punctul în care și-au lăsat încărcătura pînă la următoarea destinație”.

4) Valoarea totală a Premiului Nobel pentru economie este în acest an de 143 000 de dolari.

Reviste săptămînale

Adrian Vulpe, Ploiești — În ciuda răspîndirii televiziunii, presa săptămînală se bucură încă în Franța de o largă audiență. Astfel, săptămînalele **L'Express**, **Le Nouvel Observateur** și **Le Point** (creat acum trei ani de editura Hachette) și o echipă de ziariști care lucraseră la **L'Express** au împreună un tiraj de 1 milion de exemplare și un număr de cititori estimat de cinci ori mai mare.

Deși în scădere (anul trecut el s-a redus cu 10 000 de exemplare), tirajul lui **L'Express** rămî-

ne sensibil mai important (600 000 exemplare) decît al concurenților săi direcți. În scădere este și tirajul revistei **Paris Match** (650 000 exemplare, față de 1,4 milioane în urmă cu 15 ani), în ciuda adoptării unui nou format acum doi ani.

O evoluție rapidă se semnalează în domeniul periodicelor cu caracter economic. Astfel, după cîțiva ani de concurență puternică și de scădere a tirajului, săptămînalele **Entreprise** (editat de Hachette) și **Les Informations** (editat de grupul Usine Publications) au funcționat, dînd naștere luna trecută revistei **Le Nouvel Economiste**, cu un tiraj de 120 000 de exemplare și avînd mai mulți ziaristi decît fiecare din cele două publicații anterioare.

Cu un an în urmă a avut loc fuziunea dintre săptămînalele **L'Opinion** și **La Vie Francaise**, în intenția ca revista care a rezultat (purtînd numele celor două parteneri la fuziune) să devină cel mai larg citit săptămînal financiar vest-european. Tirajul său inițial a fost 175 000 de exemplare. În prezent el depășește cu puțin 100 000. Aceasta probabil și pentru că o parte din echipa de la **La Vie Francaise** a scos un săptămînal rival, **Investir**, cu un tiraj de 30—40 000 de exemplare.

În peisajul periodicelor economice franceze și-a făcut un loc distinct și revista lunară **Economia**, editată de grupul **Jeune Afrique**. Se așteaptă apariția în curînd a unei reviste bilunare, intitulată **Z**, elaborată de un grup de foști ziariști de la **Entreprise**.

Pescuit

Stoian Mihai, Rimnicu Vilcea — 1) Se știe că sursele de aprovizionare cu pește diferă mult de la o țară la alta. Astfel, de exemplu, în cazul Islandei majoritatea peștelui este prins în limita celor 50 de mile marine de la țarm asupra căreia ea și-a afirmat jurisdicția în 1972. Ulterior

s-a ajuns la un compromis cu Anglia, în sensul că aceasta poate să pescuiască într-o măsură și în zona cuprinsă între 50 mile și vechea limită de 12 mile de la țarm. Înțelegeri similare — care toate expiră la 13 noiembrie — a realizat Islanda și cu Belgia, Norvegia și Danemarca. La 15 octombrie Islanda a anunțat extinderea apelor sale teritoriale la 200 de mile. Numeroase țări latino-americane și africane și-au extins încă de acum cîțiva ani apele teritoriale la 200 mile, iar alte țări se pregătesc să adopte o hotărîre în acest sens. Printre ele se numără Norvegia, Canada și S.U.A.

Pentru cazul altor țări, cităm exemplul Japoniei, care obține două cincimi din cantitatea de pește în zone situate înăuntrul celor 200 de mile, dar în dreptul coastelor altor țări.

2) Dacă țările lumii cu ieșire la mare își vor extinde limitele zonei de pescuit la 200 mile marine, potrivit calculului efectuate de experți o treime din oceanul planetar va intra sub jurisdicția statelor respective. Un acord în această privință se va încerca (din nou) să se obțină la sesiunea de la New York din primăvara anului viitor a Conferinței O.N.U. asupra dreptului mării.

Automobile

Constantin Ionescu, Ploiești — 1) Tabelul de mai jos reproduce după **The Economist** (11 oc-

rirea controlului înainte de livrare, prelungirea la un an a termenului de garanție cu kilometraj nelimitat și introducerea unui al doilea an de garanție cu un cost redus

Firma	Producția (mii)			
	Auto-turisme	Vehicule comerciale	Valoarea adăugată pe lucrător (lire st.)	Capital fix pe lucrător (lire st.)
British Leyland	853	167	2129	920
Fiat	1206	108	2259	3160
Renault	1355	132	4133	2396
Volkswagen	1170	70	4767	3632

tombrie) răspunde, credem, solicitării dv. de a cunoaște care sînt principalele firme vest-europene de automobile care se concurează pe piața mondială.

2) După ce a reușit să-și sporească în septembrie a.c. partea din piața britanică, la 39%, într-o perioadă cînd a avut loc o reducere a ponderii automobilelor importate la 26% (de la 40% în august), firma **British Leyland** a adoptat o serie de măsuri de natură să ducă la stimularea vânzărilor pentru depășirea perioadei de criză printre care: întă-

al reparațiilor, o înțelegere cu Asociația Automobilistilor de a acorda servicii gratuit posesorilor de autoturisme **British Leyland** în caz de pană și altele.

În ce privește înzestrarea tehnică și eficiența activității firmei menționate, un raport recent dat publicității în Anglia consemnează că în vreme ce în 1973 firma japoneză **Toyota**, de exemplu, a produs 2,3 milioane de autovehicule cu 43 000 de salariați, **British Leyland**, în cel mai bun an al său (1972), a produs 1,9 milioane de autovehicule cu 170 000 de salariați.

MAJORAREA RETRIBUȚIEI

Aurel Finidiu și Gheorghe Cojocaru, Brașov — Avînd o vechime de cel puțin 2 ani în funcțiile deținute, la nivelul de bază, puteți fi trecuți la gradația I-a. O altă posibilitate de majorare a retribuției, în afara celei cu caracter general care urmează să vi se acorde la termenul stabilit prin Decretul nr. 224/1970, nu există.

CONDIȚIILE DE INCADRARE

Maria Brici și Vioreca Chira, Satu Mare — Fiînd absolvente ale liceului economic, respectiv ale liceului de cultură generală, cu îndelungată vechime în funcții economice medii, ați absolvit cursul post liceal de informatică pentru analiști programatori. Din cele relatate în scrisoare, rezultă că îndepliniți condițiile de studii și vechime pentru ocu-

parea funcției de analiști-programatori-ajutori. În măsura în care în statul de funcțiuni al unității unde lucrați este prevăzută această funcție și numărul de posturi din categoria personalului de specialitate se încadrează în normele de structură aprobate, puteți solicita conducerii unității să vă asigure încadrarea corespunzătoare.

CONCEDIUL DE ODIHNĂ

Nicolae Mihaela, Slobozia — Potrivit art. 15 din legea nr. 27/1967, concediul de odihnă care nu a putut fi efectuat în cursul unui an calendaristic, pentru motivele prevăzute la art. 13 și 14 din aceeași lege, urmează să fie efectuat în cursul anului următor, împreună sau separat de concediul convenit pe acel an. În art. 13 se prevede, între cauzele care pot determina aminarea concediului și situația

cînd personalul, din motive întemeiate cere pentru interese personale, schimbarea datei plecării în concediu, dacă interesele serviciului permit această schimbare. Desigur că din redactarea prevederilor sus-menționate, rezultă numai posibilitatea de solicitare a aminării concediului de odihnă și nu obligația conducerii unității de a aproba această cerere.

E R A T Ă

În schema „Produsul social” publicată în Consultația din nr. 39 din 26.IX.1975 al „Revistei economice” la pag. 18 și reprodușă în broșura „Consultații pe teme economice” tema II a cursului de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R., la pag. 43 în loc de „Uzura fondurilor fixe din sfera materială” se va citi „Uzura fondurilor fixe din sfera nematerială”.

la învățămîntul politico-ideologic de partid

Răspunzînd cererilor unui mare număr de cititori față de consultațiile publicate pe temele învățămîntului politico-ideologic de partid, REVISTA ECONOMICĂ începe să publice o nouă serie de consultații cu bibliografii și materiale documentare pentru seminariile pe teme politico-ideologice: „PROBLEME ALE POLITICII ECONOMICE INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE ALE PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU“. Astfel în numărul 46 din 14 noiembrie 1975 REVISTA ECONOMICĂ va publica o consultație cu tema:

„Principiile conducerii economiei socialiste unitare: perfecționarea continuă a conducerii activității economico-sociale. Politica partidului de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, asigurarea dezvoltării proporționale a tuturor județelor țării — temelie a ridicării gradului de civilizație materială a întregului popor“.

Publicarea consultațiilor următoare se va face astfel:

tema III în nr. 48 din 28 XI 1975;   tema VI în nr. 6 din 20 II 1976;
tema IV în nr. 51 din 19 XII 1975;   tema VII în nr. 12 din 19 III 1976;
tema V în nr. 4 din 23 I 1976;   tema VIII în nr. 14 din 2 IV 1976.

De asemenea, REVISTA ECONOMICĂ va publica, în continuare, consultații pentru „Cursul de studiere a politicii economice interne și internaționale a P.C.R.“ pe teme specifice pentru cursanții care lucrează în industrie. Celelalte consultații urmează să apară în REVISTA ECONOMICĂ în conformitate cu graficul anunțat în revista „Munca de partid“ nr. 9/1975.

REVISTA ECONOMICĂ publică în fiecare număr un bogat DOCUMENTAR ECONOMIC:

● grafice, diagrame, scheme și ilustrații pe teme ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1970—1990,

● consultații pentru propagandistii și cursanții la învățămîntul politico-ideologic de partid pe teme de politică economică internă și internațională a partidului și statului nostru, cu indicații bibliografice și întrebări de bază pentru fiecare temă,

● noțiuni și categorii economice, pentru completarea bazei de documentare a cursanților.

REVISTA ECONOMICĂ apare în fiecare vineri, și este un mijloc de informare selectivă și documentată asupra vieții economice a țării și a lumii!

Abonați-vă la REVISTA ECONOMICĂ — revista omului bine informat!

ASIGURAȚI-VĂ ABONAMENTUL LA „REVISTA ECONOMICĂ“ PE ANUL 1976!

Abonindu-vă la REVISTA ECONOMICĂ pe anul 1976, vă asigurați primirea ei și a Suplimentului economico-legislativ cu regularitate. Prețul unui abonament este: 260 lei pe an, 130 lei pe semestru, 65 lei pe trimestru.

● Abonamentele personale se primesc la Oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa redacției („Revista economică“ — București, Calea Dorobanților nr. 11—25, Cont I.S.I.A.P. nr. 64 51 301 52 — B.N.R.S.R. filiala sector 1 București).

● Unitățile socialiste se pot abona la oficiile poștale de la orașe și sate sau expediind contravaloarea prin mandat poștal direct pe adresa revistei. Dar pentru mai multă operativitate acestea pot decupa și expedia neîntîrziat redacției noastre formularul de comandă de mai jos.

Către REVISTA ECONOMICĂ
Calea Dorobanților nr. 11—25
București

În baza ofertei dv. nr. 1500/1975 dorim să încheiem abonamente la „Revista economică“ pe anul 1976. Numărul de abonamente . . . x 260 lei = . . . lei.

Facem precizarea că acceptăm plata din contul nostru nr. . . . lei, deschis la . . . prin dispoziție de încasare.

Abonamentele vor fi expediate pe adresa (denumirea unității) : : : :

(localitatea) : : : (codul) : : : (strada) : : : (nr.) : : : (județul)

(L.S.)

Director,

Contabil șef,

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 45 din 7 noiembrie 1975

— Generația tinăra — responsabilitate și angajare în îndeplinirea programului partidului (Bogdan Pădure)	1
— Ideologie-politică-educație. Factorul uman și accelerarea creșterii economice (prof. univ. dr. C. Manolescu)	2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Punerile în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați (Costică Chișimia)	5
— Combustibilul și energia — între nevoile reale ale întreprinderilor și nivelul consumului (V. Boescu, P. Bogdan)	7
— Productivitatea muncii și selecția profesională (Ana Maria Lupan, Radu Teuca, Ladislau Prohammer, Mircea Urban)	10
— Obiectul și perspectivele unei colaborări externe în producția chimică (George Hașeganu)	12

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Cum evaluăm activitatea de conducere a întreprinderii (II) (ing. Nicolae Haneș, ing. Eduard Bolesch)	14
— Analiza valorii în domeniul fabricării mobilei (ing. Ionel Dumbravă)	16

TEORII • IDEI

— Documentar economic. Cursul: Studiarea politicii economice interne și internaționale a P.C.R. Locul și rolul unităților industriale în sistemul de organizare și conducere a industriei. Perfecționarea sistemului de legături dintre verigile organizatorice ale industriei dr. Radu Doagă)	18
— Școli curente-economiști. La izvoarele teoriei valorii-muncă (v.) (I. Nicolae VĂLEANU)	22

ECONOMIE MONDIALĂ

— A 58-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Dezvoltarea economico-socială a U.R.S.S. și a relațiilor bilaterale româno-sovietice (V. E. Stafiev)	24
— Materiile prime de bază necesare siderurgiei — minereul de fier (ing. Vasile Negrescu)	25
— Incidențe ale persistenței inflației în lumea capitalistă (dr. Constantin Bichi)	28
— Piața monetară internațională	30
— Curier	31

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Virgiliu Anghelăscu (secretar general da redacție), Stere Gioga, Ioniță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

Un turist adevărat preferă trenul!

Fiecare kilometru de drum este un pas nou în cunoașterea unei țări.

Căile ferate sovietice oferă pasagerilor săi vagoane de dormit confortabile, cușete de două, trei și patru paturi, beneficiind de sisteme moderne de ventilație.

Vagoanele restaurant ale căilor ferate sovietice oferă un variat sortiment de mâncăruri ale bucătăriei rusești, șampanie, coniac, vinuri seci de sorturi superioare.

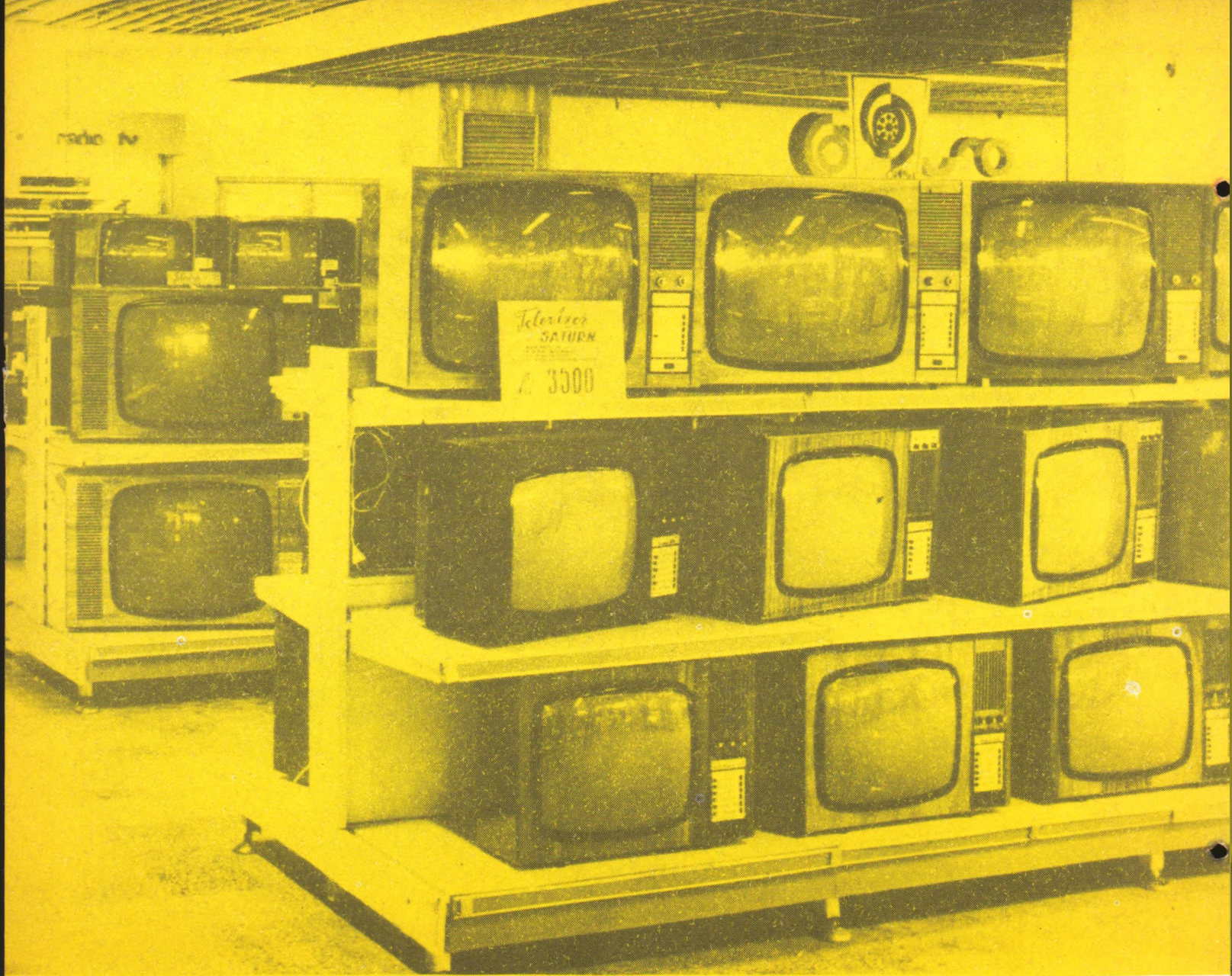
Căile ferate sovietice au legături directe cu 26 de țări din Europa și Asia.

Membrii Uniunii Internaționale a Studenților, studenții și elevii mai mari de 10 ani care studiază în alte țări, călătorind în U.R.S.S. din R.P. Bulgaria, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, R.P. Polonă, R.S. România, R.S. Cehoslovacă și retur beneficiază de o reducere de 25 % din costul călătoriei pentru toate direcțiile.

Pentru orice informații adresați-vă biroului de voiaj și caselor de bilete ale căilor ferate.

CĂILE FERATE SOVIETICE

Toate magazinele comerțului de stat din țară vă pun la dispoziție o mare varietate de aparate de radio și televizoare.

Pentru a veni în sprijinul cumpărătorilor la magazinele de specialitate sînt organizate și expoziții cu vînzare. Cu acest prilej este prezentată întreaga gamă de televizoare cu diagonalele de 47, 50, 59, 61, 65 cm : VENUS, OLIMP, ARIA, MODERN, OPERA, CLASIC, ELECTRA, DIANA, DIAMANT, COMPLIMENT '75, ASTRONAUT.

Pentru a vă alege televizorul preferat notați-vă adresa citorva magazine din Capitală :

- Magazinul universal VICTORIA — Calea Victoriei nr. 17
- Magazinul ELECTROTEHNICA — Bd. Magheru nr. 31—33
- Magazinul din str. 13 Decembrie nr. 20
- Magazinul DIODA — Bd. 1 Mai nr. 126
- Magazinul SELENA — Calea Griviței nr. 206
- Magazinul din str. Lipscani nr. 96
- Precum și a noului magazin TELEROM din str. Lipscani nr. 102

Reamintim condițiile deosebit de avantajoase pentru vînzarea cu plata în rate lunare a televizoarelor : aconto 15% și 24 rate lunare.

RECOM